

ئىكەمىن پرسەر جار د سەرى من دا دروست دېيت ئەوه كونەگەر سىستەم ب قى تەرزى بىت
پشتى ١٥ سالىن دى ئەم دى ل ھىقىاچ جورە نفшиئىن دى بىن كۆردىستانى ب رىقەبىهەن

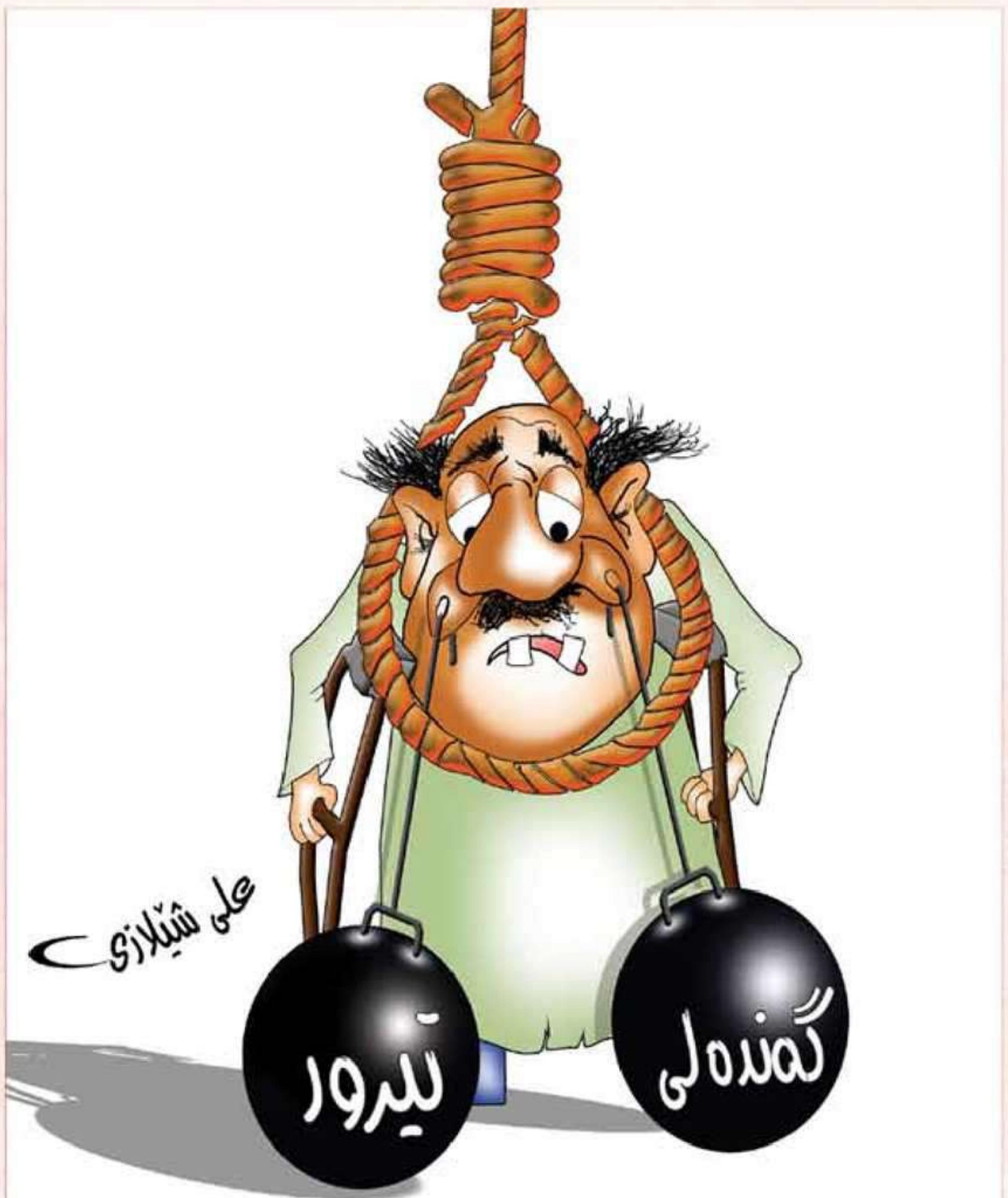
ھۇمار (٦٩) كانوونا دووی ٢٠١٢

سىپىل

كۈنلەرداڭ نەدىغاندە يادىرىشىلىرىنىڭ گىشى يە ل تامىدىن دەندىتىت

كابىنا حەفتى و ھىقىيەت خەلکى

بروسینسا .. سیاسی .. ل حیدر اقی !!!

سیلار

هڙماڻ
69

کانوونا دووی ٢٠١٢

کوفارهکه هېٺانه یا (هوشنبيري گشتی یه ل ئامېدېن ده دکه ټېت

کارتیکرنا دوزا کوره دی ل تورکیا ل سر ئاسایشا

خواندنگه‌ها بامه‌رنی یا کچان

ڙن ج ڙ هه قزینی خو دخوازیت؟

خودانى ئىمتيازى

محمەممەد محسن

سەرنقىكار

خالد دىرەشى

xaliddereshi63@yahoo.com

دەستەكە ئىشكاران

عەبدوللا مشەختى

د. ئاشتى عەبدولجەھ كيم

محمەممەد عەبدوللا ئامېدى

يۇسف مەممەد سەعىد

سەردار ھىتىوتى

دەرىئانا ھونمۇرى

محمەممەد مەلا حەمدى

mehemed_sersink@yahoo.com

فوتو: دلوغان عەتمەم

تىپلىدان: كوما كارى

ئەدرىس : ئامېدېن - کانىا مala

Mobile: 4642107 موبايلا سەرنقىكارى:

E-mail: govarasilav@yahoo.com Tel: 0627633369

www.amedye.com

سېلاف ل سەر تۆرا نىنتەرنىتىن:

- هەر بابەتى دىگەھىتە سېلاف، بەھىتە بەلاقىرن، يان نە، بۇ خودانى ناھىتە زقرانىن.

- ڇىلى ئەو گوتارىت ناھى سېلاف ل سەر ئەم بەرپرسىيار نىنин ل نافەرۇڭا چ گوتار و بابەتىت دەھىنە بەلاقىرن.

ئەری ھنرى کیسنجرى

پشکرنا عێراقى دانایه بەرسینگى دەستهەلاتا ئەمریکى؟

بەرهەفکرن: سیلاف

کیسنجر دیینیت کو ئەزدەھاکى ئیرانى يى بەیز دکەقیت، و بەغدا نەشیاپا تا ئەقرو سەنگەکى دناقبەرا پیکەتاھەین گەلین عێراقى دا چیکەت ژ شیعا و سونا و كوردا، کیسنجرى رەخنه ل سیاسەتا سەروکى ئەمریکا باراک ئوبامای گرت سەبارەت قەکیشانا هیزین ئەمریکى ژ عێراقى، وەزیرى دەرقە يى ئەمریکا يى بەرى د نەقیسینە کا خودا ل روزناما (واشنەتون پۆست) دیشیت: دگوتنا خو یا فەرمى دا ل سەر بارودو خى ئیکگرتنى کو بو دەمنى ۷۱ خولەکا قەکیشائى، سەروک ئوبامای بەحسنی عێراقى کر ۱۰(۱) جارا و ب گوتنه کا بى زار، بەرۋاشيا حۆمەتا وى بو ل سەر گەنگەشەکرنا گزنجيا جیوستراتیجى يا عێراقى، تايیمەت گرتدا ئەمریکا ب عێراقى قە، دیسان کیسنجرى دیار کر کو قەکیشانا هیزین ئەمریکى ژ عێراقى گزنجيا وى يا جیوستراتیجى کیم ناكەتن، و دیشیت کو میسووتاميا يان وولاتى دوو روباران، جەھەکى ستراتیجى مەلبەندى يە بو ۋىن دەقەری، بەرى ب ھزارەها سالا، زىتىدرىن وى کارتىكىنى دکەنە سەر وولاتىن دویر، ھىلا جوداکرنى يە دناقبەرا جىھانا سونى و شىعى ل دویف گوتنا کیسنجرى نەا ل سەر ئەردى مەلبەندى يى قى وولاتى و دراستى دا ئەو بەغدا دیینیت، و بازىرەن كوردى، ئەقىن تەناھىيە کا تېك شىلاى ھەى، زېرکەتنا وان دناقبەرا تۈركىا و ئىرانى دا ھەقىرىتىن عێراقى يىن كەقى ئەقىن ھەقىرىتىن ل سەر عێراقى دکەن، ئەقە دېرەز وەندىا وولاتىن ئیکگرتنى دا نىنە کو عێراقى ب جە بەتلىيت و بوشایيە کا ھەقىرىتى بەتلىيت، ئەم نەشىتىن عێراقى قەدەر بکەين ژ جىھادا شورەش گىرى، کیسنجر دیینیت کو ئەنجام ژ عێراقى دى کارتىكىنى ل سەر ھەقسەنگىا سايکولوژى د شەرى دزى ئىسلاما راديكالى كەتن بەرەنگەکى تايیمەت دى قەکیشانا ئەمریکى ژ عێراقى يىن کو قەکیشانا ئەمریکى يە ژ دەقەری، و دسا دیینیت كورزەبىتىن، دەھمان دەم دا نەا شاندىن تايیەتمەند بولان وولاتا دەھىنە هنارتىن يى د بارودوخىن شىلاى دا دبورن،

ھايىز ئەلفريد کیسنجر بىن ناقدار ب ھنرى کیسنجر ژ دايىك بو يىن (۲۷ مايىو ۱۹۲۳ ل وولاتى ئەلمانىا) قەکولەرەکى سیاسىي ئەمریکى يە، ژ بەرنفسى وى يى جوهى، ئەو و مala خو ژ ئەلمانىا رەقىن ل سالا ۱۹۴۸ بەرھە ئەمریکا، ل سالا ۱۹۶۸ ناسناما ئەمریکى وەرگرتبىه و چویە دناف لەشكەر ئەمریکى دا، وەزیرى دەرقە يى ئەمریکا بو دناقبەرا سالىن (۱۹۷۲_ ۱۹۷۷)، شىرەتكارى ئاسائىشا نەتەوەي بو ل سەر دەمنى حۆمەتا (ریتشارد نیكسون) ئى، رولەکى بەرچاڭ ھېبوو د سیاسەتا دەرقە يى ئەمریکا دا وەكى رولى وى ل سەر ۋەنەن ئەمریکا ل سەر صىنە و سەردانان وى دناقبەرا عەرەب و جوهىا دا ئەوا ب دوماھى هاتى ب مورکرنا پەيمانا (كامب دېشىد) ل سالا ۱۹۷۸ .

کابینا حهفتی و هیقییت خهلكی

خالد دیرهشی

سنهنگیهک دفان ههر سئ پیپکان دا دروست بمو، هنگی دئ دژواری ل سهر دهستهلاتی زېدہ دبن و بمرهقانیکرن ژ خو، دئ یا بئ مفا بیت و ههمی پیکول و بزاڤیت وئ دئ دبهرهافیتی بن.

دجفاکیت کهقن و دهستپیکی دا. حاکم و دهستهلاتداران و هسا دگوهیت خهلكی خو دا بانگ ددا کو ئهو ژلاین خوداوندی مهزن قه هاتینه دهستیشانکرن و ههر ژلاین وئ قه ژی دهینه پشتەقانیکرن و پاراستن. ئانکو ئيرادا وان ئيرادهیده کا ئىلاھىي و كمس نهشیت خو نيزىك بکەت و همر كمسى ب ئارمانجا خرابىي خو نيزىك بکەت، دئ خودى تافەکى دەته وئ كمسى، يان وان كمسان و دئ دناش ئاگرى دوژەها خودا سوزىت، و ب تايىهتى ئەف تىگەھە دناش كەلەپت مەسيحيان ل ئەوروپا يا بەرلاۋ بۇ تاكو رابونا ئەوروپى ژى يا بەردهام بۇ و پشتى بەلاقبۇونا كومەكا ھزرتى ژقى تىگەھى دجودا ژلاين هندهك فەيلەسۈفانقە وەكى، لوک، هوپىز و روسوى، و ئەف تىگەھە ب نەوهى دايىھ نياسین و دايىھ دياركىن كو ژىندر و ھىزرا دهستهلاتى جەماوەرە و ل سەر ئان ھزران ژيانا ديموکراسى هاتە درۆزەقى دا وگەل بۇ ژىندر و ئىلەام بەخش بۇ دهستهلاتى، و زانا كومەكا پېنىسىپىن قى تىگەھە و لۈزىكى نوي دژيانا وان يا سياسى دا، كو مىكانىزىما ژيانا سياسى ژى ھەلبىزارتىت ئىكسەر بۇون ژلاين خەلكى قە.

ل كوردىستانى ژى ژيانا سياسى ل سەر بنياتى ديموکراسىي يا هاتىھ ئاشاکىن و همر دئىكەمین ئەزمونا خودا ئالاۋ و مىكانىزىما وەرگرتا دهستهلاتى گەل كريھ ژىندر و ب رىكا ھەلبىزارتىت ئىكسەر ژلاين خەلكى كوردىستانى قە و كوردىستان دېلى پروسىسا خودا كو بۇ جارا ئىكىي يە مومارسا وئ دكەت، گەلەك بى سەر كەفتى بۇوييە و دەرگەھەلىكىت دژوار و بەردهام و ئاستەنگىت مهزن بۇو سەر قى ئەزمونى، لى تاكو نوكە ب سەرفەرازى و ب كومەكا مهزنا گوھورىنان قە ل قىن قوناغىن دەرباز بۇوييە و نوكە بۇوييە ئىك ژ نمۇنیت وەلاتىت ديموکراسىم ل باوهشا خو ھەمبىز كرى.

جهى سەرفەرازى و سەريلندىا هەر كوردىستانىيەكىيە كو ئەقرو ژىيەن سەريلور و حوكىداريا وەلاتى مە دەربازى ژىيەن خو بىن پىتىگەھەشتىنى دېيت و دەكەفيتە دکاملانا خو يا ژىرى دا و عەقلەن كوردى گەھەشتىيە وئ پەيسكى كو ب قى رەنگى سەرددەر دەگەل دانە دەست و وەرگرتنا دەستهلاتى دەھىتە كىن، كو ئەفە ژى نىشانانى هندي يە كو ئەو پىنگاھەپتەتەنە رانان بۇ ديموکراسىكىندا ژيانا سياسى و جقاکى ل كوردىستانى جەن خو گرتىيە و مافى مە يە ئەم ژى شانازىي ب قىن چەندى بکەين..

ھەلبىت دەستهلاتا سياسى ژ پىتىقىت گەلەك گەنگە بۇ هەر وەلات و جقاکەكى، وئەگەر دەستهلاتەكاب ھەزىزەپت و كەسەكى ب ھىزى ژى ل پشت وئ دەستهلاتى نەپت، رەوشى وەلاتى و وەلاتيان رۆز بۇ رۆزى دى بەر ب لاوازىي و ھەرفېنى قە چىت، فيجا گەلەك فەر و گەنگە ھەرددەم ھزر ل وئ چەندى بھىتە كىن و ژبو بەردهامى دان ب خزمەتكىندا وەلاتيان و بەرەقانىكىن ژ دەستكەفت و سەرورىبا وەلاتى و دىسان ژبۇ رېكخستنا جقاکى ژى هەر وەسا حەكومەتەك و دەستهلاتەكاب ھىز پىتىقىيە، چونكە ولاتى ل سەر دوو پېشكان دەھىنە پارقەكىن، كومەك دەستهلاتى وەرددەرگىت و بزاڤى دكەت كو پىتىگەھەپت خو بىت ئابورى و لەشكەرى و سياسى، ب ھىز بىتەخىت و كوما دىتەر ژى دېيتە بجەپكارا هەمى فەرمان و بىرارىت وئ دەستهلاتى. ژبەر قىن چەندى يە ژى كو دېيىش دەستهلات بىنگەھەن ھەر سىستەمەكىن سياسى، كو ئەف دەستهلاتە ب تىن خو دەھىزى ماددى دانابىنت، بەلکو دېيت ھەقىتىيەك دەگەل پىتىكەتتىت جقاکى دا ھەپت داکو سەركەفتەن و پاشەرۆزى خو مسوگەر بکەت و بىنگومان ھەرددەستهلاتەك ھىزرا خويا سەرەكى ژ ھىزرا جقاکى وەرددەرگىت و ھەرددەمى دەستهلاتى خو ژ ھىزرا جقاکى بى منەت كى، هنگى دئ ژىيە دەستهلاتى كېم و نيزىك بىت.

ئانکو ئەو بىنگەھەپت دەستهلات بىت خول سەر بىگىت و ھىزرا خو ژى وەرددەرگىت دېيت دەھىنە ژ ھىزرا لەشكەرى و ئابورى و جقاکى، و ھەرددەمى ئالى

ئىك ژ وان كىسىت ھەمى زيانا خو تەرخانكىي
نوبىا حکومەتا كوردىستانى. خەلکى باودرييەكى گەلهك
مەزن ب شىانىت وي ھەنە و ئەم ھەمى دوى باودرىي
داينە كۆ دقوناغا بېيت دا كوردىستان دى سەركەفتىت
مەزنتر و بەرفەھەر بخۇقە بىنىت و سەتونىت ديموكراسىي
پىر دى دناف زيانا كوردىستانىان دا ھىنە مىكۈم كىن و
ئەف كابىنە دى بىتە كابىنا پىر ئاقەدانىي و كەھىبۇونا
زيانا ديموكراسىي.

زبۇ خزمەتا گەل و وەلاتى خو و بزاقيت مەزن كىرين زبۇ
چاندنا توقيي ديموكراسىزمى ل كوردىستانى ھىزى نېچىرەقان
بارزانى بىوېي و دھوندرى زىي خويى خەبات و تىتكوشىنى
دا، شىايە شوين تېلىت خو دېلى واريدا ل سەر زيانا
سياسى ل كوردىستانى ديار بىكت و ھەتا نوكە گەلهك
ب سەركەفتىيانە سەر كىشىيا چەندىن جاركىيا دەستەلاتى
بىكت ولەوا بۇ ۋىن جارى زى و زبۇ پىك ئىنانا كابىنا

کارتیکرنا دوزا کوردى ل تورکيا ل سەر ئاسایشا نەتهوھىي يا هەریما کوردستانى

ل باکورى کوردستانى.

سەرەرایى خەبات و بەرخودان و نەرازىبۇونا کوردان، ئەف دوزە وەکو خو مايە و ھەمى رژىمىن توركىا يىت ئىك ل دويىف ئىك ژ «قەومەچى و عىيلمانى و ئىسلامى يَا» و تاكو ئەفروكە ھەمان ھەلۋىست ھەبۈيە بەرانبەر نەتھوا کورد. ھەبۈونا کوردان وەکو مللەتكى خودان «ئاخ و مىزۇو و كلتۆر و زمان ... وى چەندى دىلمىنیت کو کورد نەتهوھىيەك جودايە و مافىي كىيانبۇونى ھەيە، دەرىارەي ۋىنى چەندى من دېيتىت وەکو نموونە ئاقىرىي ب «پارتى يا كاركەرەن کوردستانى» بىدەم كو تاكە هيپەر كوردى يا چەكدارە ل توركىا نۇتنەراتىيا کوردان دكەت ب كارى چەكدارى، ئەقى پارتى وەکو ھەر بزاڭەك سىاسى ل جىهانى بىتگومان بۇ ئارماجەكى كاردەكت و پەيوهندىتىن جوداجودا يىبن ھەبىن دگەل پىريا رژىمىن دەفھەرى! و دىسان دگەل هيپەز و پارتىن دەفھەرى.

ب دىتنا من ئەف چەندە تىشىتەكى ئاسايىي يە. بەلىنى ياكىنگ ئەھى بزاڭىن ئەق پەيوهندىيە دچ ئاست دانە؟ و دەرىارەي ۋىنى چەندى ژى دى ھەول دەين ئەقان پەيوهندىيان ھەلسەنگىنەن ...

خالا دووى: ئىكىنچى جورە گىرىدان و پەيوهندى ھەنە دنابىمەرا ۋىنى پارتى و بزاڭ و پارتىن کوردستانى ل ھەمى پارچىن کوردستانى و ب تايىمەت ل ھەریما کوردستانى؟، ژىمەر كارىگەرى و گرنگىيا ھەرىمەن وەکو قەبارەكى مادى و مەعنەوى و كارىگەريا وان پەيوهندىيان ل سەر بەرژەوەند و پەيوهندىتىن ھەریما کوردستانى دگەل رژىمىن دەرۋوبەر و ب تايىمەتى دەھەمى قۇناغاندا بورىنە تا گەھشتىنە ئاستى كىيارىن چەكدارى و ئەقى چەندى ژى ئەگەر و فاكتەرىن خوھەبۇونە.

ب دىتنا من و بتايىمەت ل ۋى سەر دەھەمى ھەبۈونا (پ.ك.ك) ئى ل سەر سۇرئ دەولەتا توركىا دئاخا ھەریما کوردستانى ئەف كىشە گەلەك ئالۇزكىرىھ و دەسەھلاتا ھەرىمەن ئېخستى يە بەر گۋاشتن و مايتىكىنەن دەولەتا توركىا ب تەرزەكى ئىكىسىر و دىسان گۋاشتىنەن

ھشىار سعيد

دوزا کوردى ل توركىا نە كىشەيەكى نوى يە، بەلكو دىزىتەقە بو چەندىن چاخان پېش مىزۇويا نوى ل توركىا، و دگەل دامەزرانىدا دەولەتا كەمالۇنیزمى ل توركىا ل سالا ۱۹۲۳ ئى چىشى ئالۇزترلى دكەت ژىمەركو ئەھى مافىي بو کوردان دىبەندىت ۶۴، ۶۳، ۶۲ دا ژ پەيىمانا سىفردا ل سالا ۱۹۲۰ ئى ھاتىيە چەسپاندىن دەھىتە پېشىلىكىن، ئەقى چەندى کورد نەچاركىن دەست ب خەبات و بەرخودانى بىكەن.

دەرئەنچام چەندىن گروپ و رىتكخراو و كومەلە و بزاڭىن سىاسى دەست ب بەرخودانى دكەن و چەندىن بزاڭىن چەكدارى ژى دچەند قۇناغاندا خەباتا چەكدارى دكەن و ئەف كارە بەرددوام دېيت و گەلەك ب هيپەز دكەقىت ب تايىمەت پشتى راگەھانىدا (پ.ك.ك) ئى ل سالا ۱۹۸۴ ئى بو كارى چەكدارى دىزى دەولەتا تورك پىخەمەت ب دەسقەئىنانا مافىيەن رەوايىتىن مللەتى كورد

سیاست

هەڤپەیمانیتین تورکیا، ل دەمەکى كو چاقھەری ژەھەمى بزاف و پارتىن كوردىستانى دھىتەكىن بەرژەوندا هەرىتىن ل بەر چاف وەربىگىت و چ بەھانەكى نەدەنە دەستى چ لايەنەكى و نەخاسىمە تورکیا، لى بەداخقە تارادەكى ئەف چەندە نەھاتە كرن و ب تايىيەت پشتى تىكچۈونا پەيەندىتىن دەولەتا «سوربا» دەگەل تورکیا ئەف چەندە ئالۇزتر لېتكى. سەرەرايسى وئى چەندى هەرىتىما كوردىستانى يا پابەندە ب پشتەقانىكىرنا هەر كوردەكى چ» پارت بىت يان بزاقيت يان ...؟» بىتگومان ئەفە ئەركەكى نەتهۋەبى مىزۇويى يە، ژلايەكى دېقە فەرە بزانىن ھەستىياريا قۇناغۇنى ل سەر ھەبۈونا كيانى ھەرىتى زېھر كاودانى دەقەرى ب گشتى و بىن نافخوبى ل عىراقى دەسەھەلاتا ھەرىتى ئېخستى يە دناقىمەرە نال و بزمارى دا؟ سەرەرای وئى چەندى بزاف و ھەل دېھرددەامن ئەف ئارىشە ل تورکیا ب رىكەكى ئاشتىيانە بەھىتە چارەكىن. ھەرچەندە دەولەتا تورکیا گەلهكەمەول دەدت ھەرىتىما كوردىستانى بىكىشىتە دناش ئارىشى دا زېھر دوو ئارمانجىن سەرەكى، يا ئىككى.. تىكدانى پەيۇندىتىن ھەرىتى دەگەل پارچىتىن كوردىستانى يىت دىتىر و ب تايىيەت دەگەل (پ.ك.ك.) ئى كو دى بىتە ئەگەر ھەرىتىن تىكچۈونا ئاسايش و ئارامىيى ل كوردىستانى و يادووى.. مژۇيلكىرنا (پ.ك.ك.ا) ئى و سىستەكىندا گڭاشتن و ترسا وئى ل سەر نافخوبى تورکیا. يا گرنگ ئەوه بزانىن كو بزاف و پارتىن كوردى ل تورکیا نەھىتەن بەلكو دوزا كوردى ل تورکیا ياهەي و دى هەر ھەبىت زېھر كو دوزەكى سىايسى يە و (پ.ك.ك.ا) دەقەرى و دەرگەھى قىنچەندى ژى «بەھارا عەرەبى» يە كو ئىكە ژ خالىت دەسپىتىكا بەرنامى (روزھەلاتا ناھىراستا مەزن) كو دى گەلهكەمەول كۆھورىنا بخوقە بىنیت و بىتگومان ھەرىتىما كوردىستانى يا ژى بىن باھنابىت و فەرە ھەمى بزاف و پارت و رىكخراوبىت كوردان بزانى كو ھەرىتىما كوردىستانى تاكە جەھە و دويماھىك خالا بەھىزە بو ھەمى بزاقيتىن كوردان ل ھەمى پارچىتىن كوردىستانى و (كوبىاتىا ستراتىرى) بىن ھەر كوردەكى يە. لەمۇما ھېشقى يە كار بۇ قىنچەندى بەھىتەكىن و ھەر چەند رىكىن ئاشتىيى ھەبن و ب تايىيەت ل تورکیا، دەلىقە ئەدەنە دەولەتا تورکیا ب بەھانا ھەبۈونا چەكدارىن (پ.ك.ك.ا) ل سۇرى كوردىستانى گەفان ل ھەرىتى بکەن و بىتە دەرگەھى ترسى.

ھەر ژېھر وئى چەندى ژى تورکیا ھەست پى كري كەچەرەكىن ئەشىتى ب رىكىن لەشكەرى و ئەمنى نە چارەكى دروستە و دېيت قەناعەتا تورکیا جەھى گومانى بىت بو كوردان ب گشتى و بو (پ.ك.ك.) بتايىيەت، و بزاقيتىن سەرۆكىن ھەرىتىما كوردىستانى بىن قىن دويماھىيى قىنچەندى دەسلەمىن و دىار دەنەن كو ئەفە ئەركەكى نەتهۋەبى يە و گۈندايە ب ئاسايشا نەتهۋەيا ھەرىتىنى قە و پىتىقى يە ب تەرزەكى ئاشتىيانە بەھىتە چارەكىن. خالا دووپى... پەيۇندىتىن (پ.ك.ك.ا) دەگەل رىتىمەن دەقەرى و بىن ناف دەولى و كارىگەريا وان ل سەر ھەرىتى. وەكول سەرى ئافر پىن ھاتىيە دان كو

ئیکه‌تیا کوردان گرەنتیا ئاقابوونا دەولەتا کوردى يە

ھۆشەنگ تاجر

ل گور دىتنا من ھېستا گەلهك ئالى ل كوردستانى ھەنە كو باش دەرس ژسەريپورا خوه دەرنەخستنە و ھېستا ژى نزانن كا كريارىن وان د خزمەتا كى دانە، دېيت هەركەس باش بىزانتى كو لاوازىا ناقمala كوردى دى دەرگەھى بۆ ھندى خوش بىھت كو جارەكى دى ئەنفال و كيميا باران كرنا گەلى مە بەردەوام بىت. ژ بەر ھندى ژى ئیکه‌تیا ناقمala كوردى دى باشترين بەرسف بىت بۆ نەيارىن ملەتنى مە كۆز ھەر دەليقەيەكى بۆ خوه مفا دېيىن دا نەھىيلن كورد ژى وەك ھەر مللەتكى دى ل فەن جىھانى دا بگەھىتە مافىين خوه.

ھەرىما رۆزھەلاتا ناقىن بەر ب گوھۇرىنىن بنگەھىن قە دچىت و بىگومان رۆلى كوردان دى دئاقا كرنا رۆزھەلاتەكى ناقىن يا نۇ دا گەلهك گىنگ بىت. چونكۇ ئە سەدسالا بەھىت ئىدى كەس نەشىت بىيى كوردان نەخشەيەكى نۇ بۆ رۆزھەلاتا ناقىن دارىزىت. ژ بەر ھندى ژى ئالۆزكىن ناقمala كوردى خزمەتا سیاسەتا دۆزمنان دەكت، داكو كورد لاواز بن و نەشىن ب رۆلى خوه رابن. ۋىجا دېيت ھەر كوردەك وى راستىي باش بىبىنەت و ھەلوېستى خوه ڈى وان كەسىن كو ئالۆزيان دروست دەمن، نىشا بدەت.

ھەرىما كوردستانى باشترين نموونەيا ديمۆكراسى و مافىي مروقانە بۆ ھەرىما رۆزھەلاتا ناقىن و ھەكە ئەم بەرەقانىي ژ وەلاتى خوه بىھىن و پىشىھ بىھىن دى بىته مۆدىلەك باش بۆ خەلکىن دى ژى دا مفای ژ ئەزمۇنىن مە وەرگەن و ئەك يەك ژى مەزنترىن سەركەفتەنە كوب ناقى گەلى كورد ل دېرۆكە مروقاھىيى دا بەيىتە نەشىسىن. ئەو دەليقە و زەمینە بۆ مە ھاتىيە پىش و دېيت ئەم نەھىيلىن كو پلاتىن ل سەر وەلاتى مە ب سەر بىھقىن و ژ بەر ھندى ژى ئیکه‌تیا ناقمala كوردى دى وان ھەمۇ پلانان ژناڭ بەت و بىگومان ئەو يەك ژى دى بىته گرەنتىيا ئاقابوونا دەولەتا كوردى و ئازادىيا پارچەيىن دى يېن وەلاتى مە.

بىگومان گەلهك فاكتەرىن سەرەكى ھەنە كو بۇينە ئەگەرا ھندى كورد نەبنە خودان دەولەت و ئەو فاكتەر ژى ھەر دەم ژ ئالىيە دۆزمنان قە دى ھەنە كوردان ھاتىينە بىكارئىنان. من نەقىت بابهەتى زىدە درېز بىھم، دەمى ئەم تەماشەي دېرۆكە خوه بىھىن بۆ مە دىيار دېيت كو پىز ژ فاكتەرىن دەرەكى يېن ناخخۇي بۇونە ئەگەرا ھندى كورد نەگەھنە مافىين خوه، ژبەر ھندى ژى ھەكە مە خواندەكى دېرۆكى و راست بۆ روودانىن خوه ھەبىت دېيت ئەم باش بىزانىن ھەتا ئیکه‌تیا ناقمala كوردى نەھىتە ئاقا كىن، راگەھاندىدا دەولەتا كوردى ژى دى ب زەحمەت كەقىت.

گەلهك نقىسەر و بىسپۇرىن سیاسى روودانىن قى دووماهىيىن ل بادىنان ل گور خوه نرخاندىن بۆ كىن، بەس من دېيت قىن يەكىن بېرەن كەن ئەو روودان ژى پىشكەك ژ پلاتىن ھېزىن ھەرىمى بۇو، پشتى سەرەدان سەرۆك بارزانى بۆ تۈركىا و ئىرانى و ھەلوېستى جەنابى وى سەبارەت ب چارەكىن پەرسا كوردى ل سەر بىنەماين ئاشتىيانە و بەرەقانى كەن ژ مافىي مللەتنى كورد بۆ دۆزمنىن مە دۆپات بۇو كۆئىدى كورد بۇينە سەنگەك مەزىن د سیاسەتا ھەرىمى دا و ئىدى وەك جاران ئەو نەشىن ل گور خوه بىزاقا لاوازكىن و ژناقىبرىن ئيرادەيا گەلى مە بىدن و ژ بەر ھندى ژى پلاتا تېكىدانان رەوشا ھەرىمى دارشتن و ب رىيا ھندەك كەس و ئالىيەن خوه ئەو يەك پراكتىزەكىن.

بەس دېيت جقاكى كوردى ل ھەرىما كوردستانى و پارچەيىن دى گەلهك ھۆشىار بن و نەھىيلن كو پلاتىن وان ب سەر بىھقىن، ئەقىزىكە ھەرىما كوردىستانى بنگەھەك گەلهك پېرۆزە بۆ مە ھەمۇ كوردان و نىشا ئيرادەيا سیاسى و جقاكى يَا كوردانە و ژ بەر ھندى ژى شەرەفا ھەرى مەزىن ئەقىزىكە بۆ ھەر كوردەكى ئەمە كو ب ھەمۇ رەنگان خودان ژ دەستكەفتىيەن ھەرىما كوردىستانى دەرىكەقىن، د قى چارچوقەي دا پشتەقانى كەن ژ سیاسەتا سەرۆك بارزانى دى بىنەماين ئیکه‌تیا كوردان و ئاقابوونا دەولەتا كوردى ژى خوش بىھت.

قائیمقامی قهزا ئامېدىي

ئەگەر ئەرەكى يى گىروبونا پىشىيا ئاقاھىان دىغىرىت بو مىھبۇونا داخازىيت وەلاتيان

ئامېدىي: دلگەش سېتەبى

قهزا ئامېدىي دەھىتە ھەزىمارلىن ژ مەزىتلىرىن قهزا ل سەرانسەرى عىراقى، و ل سالا ۱۸۶۲ ب فەرمى بويە قهزا، روپىھەرى وى دەھىتە (۲۶۲۷) كىلو مەترىتچوارگوشە، قهزا ئامېدىي پىنج ناحىا بخوقەدگىرىت (سەرسىن، بامەرنى، دېرەلوك، چەمانكى و كانى ماسى) و ۴۸ كەسان قايىقامى ل ئامېدىي كريه، سەرجەمى (۳۲۶) گوندا ل قهزا ئامېدىي يىتتەن زوانا ۱۳۴ گوند ئاقاکىرىنە ژوان گوندان ۴۸ گوند يىتتە سىحيانە، ھەر دىسان ھەشت كومەلگەھ يىتتە ل قەزايى ھەين، پىشى ئەنفالى ۱۱ كومەلگەھ و گوند مابون يىتتە دى ھەمى ھاتبۇنە وىرانكىن، ژمارا كەسانلىت ئاكنجى ل قەزايى دەھىتە ۹۸۰۰ كەسان ژمارا خىزانىت دەربەدەر ۶۹۸ خىزانى، ئەف چەندە وەك پىزىنىت گىشتى لى ژبو مەرەما پىر نىزىك بۇون ل سەر رەوشىا كارگىرى و قەكىندا پروژەيىن خزمەتگۈزارى، وگەھاندىن ھندەك ژ گازىنەيىن وەلاتيان ل دەقەرى مە خۇ گەھاندى بەرىز (ئىسماعىل مەھمەد ئەھمەد) قايىقامى قهزا ئامېدىي:

(۳۵) مiliون دولاran، ژىلى قان ژى چەندىن پروژەيىن جودا جودا ھاتىنە جىبەجىتكىن مينا كەرتىن پەروەردى كۆ رەزامەندىيا بۇ مە يا ھاتى (۵) قوتاپخانە بىتنە ئاقاکىن، ژ وانا باخچى زاروکا يەل ئامېدىي و قوتاپخانەكى (۱۸) رىزىيە ل دېرەلوكى و سەر سىنکى و قوتاپخانەكى (۱۲) رىزىيە ل ناحىا چەمانكى ل گوندى سىيىندارى و دگەل دوو قوتاپخانىت دى ژى ئىك ل گوندى ساركى يَا دىرى گوندى بازى دى ھاتىنە ئاقاکىن، دىسان بىيارە رەزامەندىيا ئاقاکىندا دوو قوتاپخانىت دى ژى يىتتە (۱۸) رىزى بۇ سكىرىنى وشىلاڭىزى بىتت، دىسان چەندىن پروژەيىن دى ماوى (۲۰۱۱) دا ھاتىنە جىبەجىتكىن، بۇپىر بىزىانىن (۱۱) مiliyar دينار بۇ قهزا ئامېدىي ھاتىنە تە رخانكىن بۇ ھەممى وان و ناحىيت سەر سىورى يىتت زيان لى كەفتى ئەم پروژە ژى دى دەمەكى نىزىك ھىتت بىچەكىنە و نىزىكى (۵۲) پروژەيىن جوراوجورن ھەممى لايىن بخوقەدگىرىت وەك پروژەيىن بازىرقلانىيى و جاددىن نافخو و تورىن ئافقى و پروژەيىن ئاقا قەخارنى و بىرىن ئىرىتىوازى و چوکىن چاندىنى و ھارىكارىيەك ژى بسو (۱۲۸) خىزانىت ناف باخچى بازىرقلانىا دېرەلوكى كۆ ھەر ئىك ژ وان خىزانى دى كۆزىمى (۵) مiliون دينارت دى دەينى، ھندەك پروژەيىن وەرزشى نە، ژوانا تمامكىندا قوناغا دووپىيە ژ گورەپانان تەپا پىن يَا ئامېدىي كودى دوو مەدرەجە بۇ ھاتىنە چىتكىن بىكۈزىمى (۶۰) مiliون دينارا، دگەل چەندىن پروژەيىن دى يىتت جودا جودا ل دور ئارىشىن ئاكنجى بونى نافبرى گوت:

دەسىپىكىن ل دوور ئەم پروژەيىن ھاتىنە جىبەجىتكىن ل سالا (۲۰۱۱) دا، ئارىشىن ئاكنجى بۇونى و نەبۇونا پارچە زەقى يان بولەلاتيان ل قهزا ئامېدىي ئىسمائىيل مەھمەد دېتىتىت: ئەم پروژەيىن بەرچاڭ و گۈنک ھاتىنە جىبەجىتكىن، مە يىت دەست ب قالاکىن ئاقاھىيىن مىرى كىرى كۆ نىزىكى ھزار و سىن سەد سەرەك خىزان د ناقا وان دا بۇون و بۇ ھەر خىزانەكى ئەھۋىن دەغان خانىادا وەك قەرەبۇو ب كۆزىمى (۱۸) مiliون دينار دگەل پارچە زەقىيەك بۇ ھاتىنە تەرخانكىن دگەل خزمەتگۈزاريان دېنە نىزىكى

گشتی

بو سازیتت راگههندنی دایه خویاکرن هه می بیت هاتینه جیبیه جیکر، نهگه هندک مابن ژ نهگههه تهکنیکی نه. لدور زیده بیونا ریزه ها قوتاپیان و نه بیونا میلاکی پیدقی بو پهروهه دی ل دهقها تامیدیی قاییمما من قهزا تامیدیی دیتیت: سهبارهت میلاکی بو پهروهه دی وک هوین پی ناگههدار نهف ساله فورمیت دامه زاندنی هاتنه بهلاکه کرن سه رانسهه کور دستانی ل دویق پیدقی يان بو هه دهقها کی، نهف ساله وک نهز پی ناگهه دوو سه د پله بیت داینه پهروهه دا قهزا تامیدیی، نوکه مه ناٹاهیه کی نهیی بو پهروهه دی ناٹاکری دا قهیرانا ناٹاهی نه مینیت.

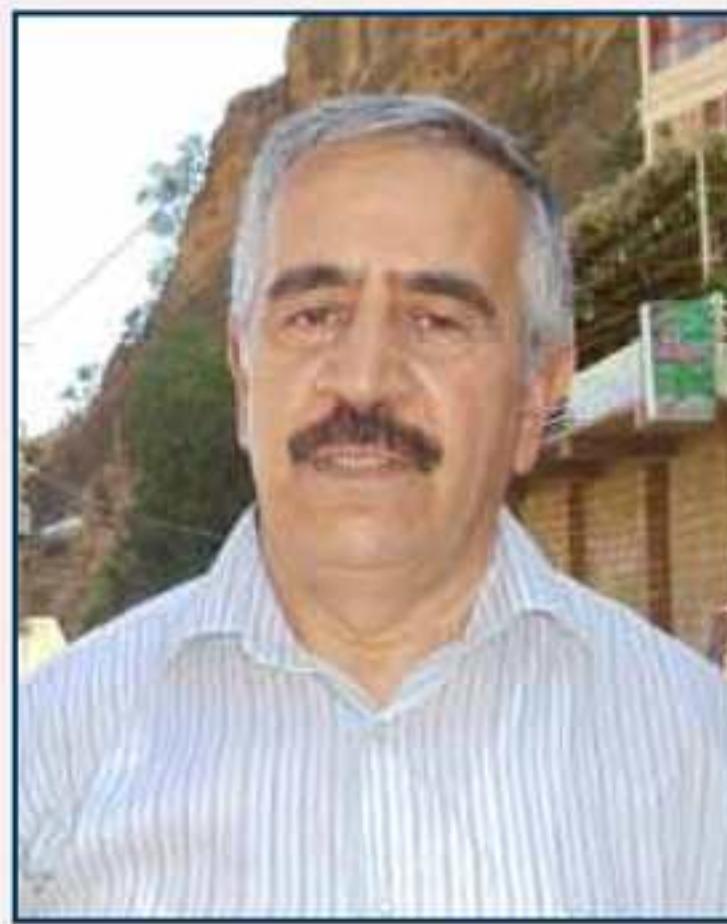
سیلاف: دور وی بیارا هاتیه دان ژلایی سه روکی (ح.ه.ک) فه بو قهگه راندنا ناٹاهیتین حکومی و میری، نه و پینگا قیت هاتینه ها قیتین ل قهزا تامیدیی بو پسنهندکرنا قن بیاری چ بوون؟ قاییمما گوت: سهبارهت قهزا تامیدیی نه و ناٹاهیتین ته ئاماژه پیکری، مه لیتیت داناپین و کاری خو بیی سه رکری و نه و ناٹاهیتین دهست نیشانکرین، بو پتر ناگهه دار بیون نه و ناٹاهی ل قهزا تامیدیی گله ک نین، بھری ما وھکی مه کومبونه ک دگمل سه روکی لیتیت نیاکری و نه چاھه رینه و نه و ناٹاهی مه بیت داینه لا یەننین په یون دیدار، نه و ناٹاهیتین نه ولاپن تییدا رازه مه نیا خویا دھری و یا گوتی نه مه ئاماھه بینه قان ناٹاهیان چالا بکهین هه ده می وه زمه داخا زکر، نه چاھه رینه سه روکی لیتیت ل دھوکن يان هه رجھه کی دی کا دی نه و چ رینمايا دهنه مه، نه چ بیاری جیبیه جیکر، زیده باری قن چهندی نه و بار اپتر نه و ناٹاهیتین حکومی

یا خویا یه سنورین قهزا ئامیدیین چهندین بازیک مه بیت ههین (تسویه) نهگهه شتیین نه قه هه می دیتیه نهگهه کی گرنگ بو په یدا بیونا کیشیین ئاکنجی بیونی و نه بیونا پارچه زه قیان، دویق شیانیت خوب هاریکاریا پاریزگه هی نه شیانیه ئه قی با بهتی چهندین عمردا چاره کهین، مه نه ش با بهتی بیی چاره کری ل سه نتھری قهزا یی، سه رهه می وان خیزانیت بھری نوکه فهرمان بیه بیت يان ناٹاهیتین میری فه بیت، مه پارچیت نه دی بیت سه رهه پارچه کری، ل سه رسنکی و قه دشی و با مه رنی نه میت بزاقی دکهین دگمل بازی رقانیا وان قی با بهتی چاره کهین، دیسان ل دیزه لوکی مه گریبیسته کا ئیمزا کری دگمل گوندی چھلکن ل قان روزان دھیتیه لیکھه کرن (فرز) کرن کونیزیکی هزار پارچه زه قیانه، نه قه دی ئاریشیت چهندین فهرمان بیه و نه و خیزانیت خانیتیت میریش چاره که دیت، بزاقیت مه د بھرده و امن بو نه هیلانا کیشیین ئاکنجی بونی ل سنوری قهزا تامیدیی و مه بزاقیت کریه ل شیلاندزی نه نه ش با بهتی بیتیه چاره کرن.

سیلاف: گله ک جاران همود پیزانین بیی داینه سازیتین راگههندنی بو قه کرنا هندک پروزان وک قه کرنا دوو سایدی ل دیزه لوکی لى تانها بھلاؤیستی ماینه:

ئیسمائیل موحده دیتیت: نه خیت هه می تشت پیلان بودھیت داریتین، گله ک جاران پروزان گیرو دین زیمر نهگهه ئاگهه دارکرنی يان کومپانی ناگر، وان پروزان، دوسایدی دیزه لوکنی پیلان يا بوھاتیه دانان چ نهف ساله يان سالا (٢٠١٢) ئ بیتھ بجهه ئینان، نه و پروزان مه

خواندنگه‌ها با مرئی یا کچان

موسسه‌دهق تؤفی

خواندنگه‌های ۳۱ خویندکاران ده‌امکریه، بهلی نهقه وی چمندی ناگه‌هیینیت کو بمری هنگی کچین گوندی نهچووینه خواندنگه‌های، ج ژ فه‌گیرانیت خملکن گوندی ج ژ راپورتین پشکینه‌ران دیار دبیت کو بمری هنگی ب چهند سالان کچین با مرئی ل خواندنگه‌ها سمه‌هاتاییا کوران خواندینه. د همان راپورتدا هاتیه: خواندنگه بۆ سالا بیت پیدافی ب هویه‌کنی يه بۆ ریزا دووی و هویه‌کنی يه بۆ ریزین سیئن چواری کو ژ خواندنگه‌ها کوران بیتنه قه‌گوھاستن.^(۱) د نقیساره‌کا ده‌سپیتکا سالا ۱۹۵۹ یا ریشه‌هربیرا پهروه‌رده و فیبرکرنی ل لیوا موسولی بۆ قائیمه‌قامیا تامیدیتی دا هاتیه کو ژ ده‌سپیتکا ژنی سالیقه ئانکو ده‌سپیتکا سالا خواندنی ۱۹۵۸-۱۹۵۹ دابوو، ئەف ئاقاھیه د کەفتە نیشا گوندی و پیکه‌اتبوو ژ حفت ژوورین بى سه‌روبه‌ر و وەک د راپورتا پشکینه‌مری یا سالا ۱۹۵۸ یدا هاتی ئاقاھی پیدافی ب نووژنکرنە کا تەبايی و ئاقاکرنا شوره‌ه و تموالیت و جەھن ئاش قه‌خوانی بولو^(۲) ل سالا ۱۹۶۰-۱۹۶۱ د دوناچاھیاندا بولو بیت د دەمی خودا بۆ ئاکنجیبۇونا مامۆستايان ھاتبۇونە ئاقاکرنا ژ چوار ژووران پیکدھات ۳ ژوان بکىر کارى فیبرکرنی دهاتن.^(۳)

هر ۳۱ خویندکارین کچ ییتن سالا ئېكىن ژ ژیت خواندنگه‌ئى پشکداری د ئەزمۇونىتىن سەرى سالىدا کریه، کو نهقه ژى ناقىئين وان:

- ۱- ئاسيا سالح (دەرچوویا چواری- کۆما نمران ۵۴)
- ۲- ئەسما مەممۇد عەبدوللا -۳ نەمەل حەجى نەجىب (دەرچوویا دووی- کۆما نمران ۵۹)
- ۴- ئامىنە مەھمەد (دەرچوویا سیئى- کۆما نمران ۵۵)
- ۵- ئاواز عەبدولرەھمان
- ۷- پەروین شەمسەدین
- ۸- حەيات رەشید
- ۹- حورىيە ئەحمد رەئوف (دەرچوویا چواری سەعید مەھمەد)

ئەف خواندنگه‌هە سېيىھە مىين خواندنگه‌ها کچانە ل سنورى قەزا ئامىدىيىن پشتى خواندنگەھەين ئامىدىيىن و سەرسىنگى يىتن کچان هاتىيەقەکرن، ل دووف راپورتا پشکینه‌رەكى ل ۱۹۵۷/۱۱/۶ هاتىيەدامەزراند و ۴۴ خویندکار لى هاتىيەتوماركىن، بەلنى تىنى ۳۴ ده‌امکریه، ل دووف راپورتەکا دى ل ۱۹۵۷/۱۱/۲۰ هاتىيەقەکرن و ۳۴ خویندکار لى هاتىيەتوماركىن بەلنى تىنى ۳۱ ژ وانا ده‌امکریه. گرنگ ئەوه هەردوو راپورت نە ژ يەک دوورن و دېنە دەسپیتکا سالا خواندنى ۱۹۵۸-۱۹۵۷ کو خواندنگە تىچدا هاتىيەقەکرن. ل دەسپیتکا قەکرنا وى د ئاقاھىيىن كەفنى خواندنگە‌ها کوران دابوو، ئەف ئاقاھىيە د كەفتە نیشا گوندی و پیکه‌اتبوو ژ حەفت ژوورىن بى سەرەبەر و وەک د راپورتا پشکینه‌مرى یا سالا ۱۹۵۸ یدا هاتى ئاقاھىي پیدافى ب نووژنکرنە کا تەبايى و ئاقاکرنا شوره‌ه و تموالیت و جەھن ئاش قه‌خوانى بولو^(۱) ل سالا ۱۹۶۰-۱۹۶۱ د دوناچاھیاندا بولو بیت د دەمی خودا بۆ ئاکنجىبۇونا مامۆستايان ھاتبۇونە ئاقاکرنا ژ چوار ژووران پیکدھات ۳ ژوان بکىر کارى فیبرکرنى دهاتن.^(۲)

د سالا بەراھىيىن يازىئى خواندنگەھەيدا ۳۴ خویندکار ل ریزا ئېكىن هاتىيەتوماركىن، بەلنى تىنى ۳۱ ان ژ وان ده‌ام کریه و ۳ يىتن دن خواندن ھەيلايە، د پەسنا ده‌اما خویندکاراندا پشکینه‌رە نېيىسىيە: ده‌اما خویندکاران و پىتگىریا وان زۆر باشە و پاقزىيا وان ياشە و خواندنگە پۇوتە دەدەتە ساخلەمیا وان.^(۳)

يەكەمین پوستى خویندکارين خواندنگەھەن

ھەرەك ئامازە پىن هاتىيەکرن د سالا بەراھىيىن ژ ژىت

ئامينا زکری:

نەگرنگیدان ب سیستەمی پەروەردى دى مە بەرەف ئارىشەيىن زانسى، جفاكى، ئابوورى و سياسى ۋەت

دھوك: خېرەت سادق نىروهەيى

ئامينا زکری ئەنداما پەرلەمانى كوردىستانى يە خەلکا دەقەرا نىروھىيە ل سالا ۱۹۷۹ ل بازىرى ئەسفةھانى ل كوردىستانى ئيرانى دناف مالباتەكا شورەشىگىردا ژدایك بويە. قوناغا سەرتايى وئامادەيى ل وەلاتى ئيرانى خواندېي و پاش ۋەگەريانى ل كولىغا ئادابى بەشى زمان و ئەدەبى كوردى ل زانكويا دھوكى خواندنا خو يَا ب داوى ئىنای و ل سالا ۲۰۰۹ ئى بويە ئەنداما پەرلەمانى كوردىستانى ل سەرلىستا كوردىستانى و مە وەك كوفارا سىلاڻ ئەف دىدارە دگەل دا سازكىري:

دەرئىخستن و راستقەكىنا ياسايتىن گىرىدaiي د ۋى واريدا دكەت.

سىلاڻ: ليژنا پەروەردەيى د پەرلەمانى كوردىستانىدا تاچ رادە شىايە ئارىشەمۇ گرفتىن پەروەردەيى بىگەھىنىتە جەيىن پەيوەندىدار داكو بەيىنە چارەكىن؟

ئامينا زکری: ليژنا پەروەردەيى ئىك ژ ديارتىن و ئەكتىفترىن لىزىن پەرلەمانى يە كۆ بەرددوام دكارىدايە وەمە ئارىشەيەك گەھشتىبىتە دەستىن تاڭ تاكىن ئەندامىتەن لىزىن يان ژى بولۇنى بخو ھاتبىت ب گىنگى كار بو چارەسەركىنا وى ئارىشى دچارچوقۇنى ياساينى دا يېتىن ھاتىنە كىن و ب ھەماھەنگى دەگەل لايمىتىن جى بەجيتكىنى مە ھەولىتەن چارەسەرىتىن دەگەل وان يېتىن دايىن و ژ ئالىيى ياساينى قە «نوکە چەند ياسايتىن بەرددەستىن مە وەك ياسايا دايىنگەهان، رىكخستنا قوتاپخانىتەن ئەھلى وتايىھەت»، ھەزماركىنا پلهيا زانسى بۇ ھەلگرىن باوهەنامىتەن ماستەر و دوكتورايىن كول دەرۋەھى وەزارەتا خواندنا بلند كاردەكمەن و ئەم يېتىن سەركار دكەين.

سىلاڻ: بىيار ئەو بۇ راستقەكىن وگوھرىن د كارى سىستەمە ئوبىي پەروەردەيى دا بەيىنەكىن دچارچوقۇنى كونفرانسەكى پەروەردەيى ل ھاقىينا ئەف سالە، لى سالا نوبى خواندىنى دەستپىتىك و چو ديارنەبو بوجى؟ وکەنگى دى تىشكە ديارىتى؟

ئامينا زکری: ئەنالىيى مە وەك پەرلەمان بىيار نەبوبىيە و يَا راست ئەوە قىنى پرسىن ژ حىكمەتىن بىكەن.

سىلاڻ: وەك دياردەكى سالانە، هەرسال ھەزمارەكى مەزۇن قوتاپيان ل چ زانكۇ و پەيمانگەهان ناھىيەنە وەرگەتن، ھەموھ گشاشتن ل سەر جەيىن پەيوەندىدار كىريه ژ بۇ نەھىياتا قىنى چەندى و چ رىك ھەنە ئەف ئارىشە نەمەننىت؟

سىلاڻ: بىنگومان تو ئەنداما ليژنا پەروەردەيى يَا خواندنا بلند و قەكۈلىنەن زانسى، كارى قىنى ليژنى چىھ د پەرلەمانى كوردىستانىدا؟

ئامينا زکری: دېقچوونا كاروبارىن گىرىدaiي ب پەروەردە و فيرگەن خواندنا بلند و قەكۈلىنەن زانسى،

گهريانه کا مهيداني بو سهري ئەرەدنا و گوندى ناقيللا

کوفان ئحسان ياسين

نه خشى ئەوى ديار بکەتن، ديسان رىڭە بەرامبەر زانيا دېرىوکا وي، چونكى گەلهك جارا ب ھەبەرى كرنا نەخشى ئاقاھى مروف دشىت بگەھىتە سەر دېرىوکا وي، لىنى ئەگەر مروف سەحكەته جەن جوگرافىي چەپەرى دى بىنىت كۆ ئەف جەن بىن زالە ل سەر رىبيا كەقنا (ئامىدىيىن ئەرەدنا_ناف بەرواريا) رەنگە بو پاراستنا بازركان و شاندا ھاتبىتە دروست كرن، ديسان ئەگەر ئەم بىانىن كول سەرى چىايىن مەتىنىي گەلهك چەپەرىن نىچىرىي بىن پاشايىن نامىدىيىن ھەبۇن، وەكى چەپەرى سەرى ئىسەتكا و چەپەرى سەرى بوتىا، دېبىت چەپەرى مىتىكىن بلباس ژى بو وي مەردەمىن ھاتبىتە بىكارئىنان، لى تايىبەتمەندىيا ئەقى چەپەرى ژ ناقىنى وي دەيتىن، ھندەك دېيىش كۆ جەن چەپەرى بىن سارە، رەنگە مروف بىن پوشدای نەبىت ب جلکەكى باش تىدا نەقەتىنيت! ژ لايى سەقاى قە ئەف بوجونە يا نىزىكى راستىنىي يە، رايما دووپىن دېيىشىت رەنگە بو وي كەسى بىزقىرىتەقە ئەوى ئەف چەپەرە ئاقاکرى، ئەف چەنده ژى يَا دوپىر نىنە ژ زانستى چونكى دناف كوردەوارىيى دا ئەف دىداردە يَا بەلاقە هەر كەسەكى جەنەكى دروست بکەتن ب ناقىنى وي دەيىنەت، ھەلبەت ئەف چەپەرە ب ھندەك پەيىكىتەن كەقىن دچىتە خارى وئەم پەيىك ژ بەرىن ب رىك و پىتك و مەزن ھاتىنە دروست كرن، لى ب بورىنا دەمى گەلهك گوھورىن ب سەردا ھاتىنە و بىنەكۈكا خوژ دەست دايە.

ديوارى برکا پاشاى

ئەرەدنا خالا ئرتىكاىي بول سەردەمىن مىرگەها بەھدىنان، بتايىيەت خانا سلطان حسین وەلى و بورجا بەيرەمىن راستىيا ئاخفتىا مە دسەلمىيىن، ل ۋان دوماھىا بىتىيا كوقارا سىلاف مە بابەتكە ل سەر بورجا بەيرەمىن بەلاف كربو، تىدا مە گىرىدانەك دناقبەرا پايتەختى مىرگەها بەھدىنان و ئەو خانا سلطان (حسین وەلى ١٥٣٣-١٥٧٥) ئاقا كرى ب مەردەما پالىن و حەويينا بازركان، دگەل خالا گومركى يا بەرنىاس (بورجا بەيرەمىن)، ھەلبەت رۆزب رۆزب پىزانىن بەرفرەھەترلى دەھىن و خەلکى دلسوز بەرددەوام پىزانىن دەدەتە بەرددەستى مە ب مەردەما نەقىسىنا لاپەرەيەكى ل سەر جەنەكى ئەقى وولاتى، بولىنى جارى ژى هەر ئىك ژ (مستەفا عبدالرحمىن و ئەحمد عبد الله و موسا جرجىس) ل رۆز ٢٠/١٠/١٦ مەللەت خو دانانە بەر گەشتەكادى بول سەركەفتەن بول سەرى چىايىن مەتىنىي.

ل سەرى مەتىنىي و ل ھنداف ئەرەدنا و ل سەرى كومتەكى بلند چەپەرى (مېرىكىي بلباس) دەھقىتە بەر چاقىن مروفى، خالا سەرەكى يە و خالا ستراتىشى يە بول زالبۇن ل سەر ئەرەدنا و دەقەرا بورجا بەيرەمىن، چەپەرى مېرىكىن بلباس ژۇرەكى گروقرە ب دیوارىن مەزن ھاتىيە دروست كرن ب بەر و كىسلا، بلند ترىن خال ژى ماي (٢٠، ٢١م)، تىرىن بازنى وي (٥، ٢م)، ژېھر كو گەلهك گوھورىن ل سەر ئەقى چەپەرى ھاتىنە كرن مروف نەشىت وەكى پىدەقى.

پارشا مېرىگا بلباس

گشتی

گوندکه ل چیاین مهتینا، بهرامبهر گوندی ئەردنا، میر(بهرام پاشایی) تامیدیی یا قەست کریپ، پشتی ئىشا (تاعونى) ھاتىه وەلاتى وى ل سالا ١٧٣٩ ز، ئەف چەندە ژى ھندەك دەرگەھېتىن دى بو مە قەدکەتن، چونكى ئەم چەپەرىن دى ئەھۋىن ل سەرى مەتىنى ھەين بو میر بهرام پاشای دزقىنەقە، ناقى بورجى بەيرەمى ب وى قە ھاتىه گىتىدان.

تىشى دى يىن بالا مە كىشىاي ھەبۇنَا كاڤلە گوندەكى ل روژھەلاتى بىك و كانىيا پاشاي، پىك دهاتن ژ خانىيەن مەزىن كو ب بەر و كسلا ھاتبۇونەدروست كرن، ديسان تىشك ب ھەبۇنَا گورستانەكە كەقىن د چوون، ديسان جوبيكە ئاقى ب رونى دىيار دكەت كو د حەلانا را ھاتىه كولان و گەلهك جە ب بەر و كسلا ھاتىه دروست كرن، ئەف جوکە ئاقى ژ ناقىلا بەرەف (دىرا سور_دىرا يوسف بىزناي) قە دېتن، درېزاهىا وى پىر ژ كىلىو مەترەكى يە و بىاستى ب رەنگەكى سەير بىرە، ئەف دېرە (دىرە سور) ل سەر دەستى كەسەكى ب ناقى (مار يوسف بىزنايە) ھاتىه ئاڭاڭىن، دېرۈكە وى بو سالا (٨٠٠٠ ز) دزقىتەقە، تا سالىن ١٥٠٠ ز ھاتىه تىكىدان.

زىتىدەر:

١_ د. عماد عبدالسلام رووف: المعجم التاريخي لاماره بەدينان، چاپخانا حاجى هاشم، ھەولىر، ٢٠١١، ص ٣٦٦.

٢_ مستەفا عبد الرحمن و عبد الله درويش ئەردەنى: ئەردەنا، چاپخانا كاروان، ھەولىر، ٢٠٠٧، ل ٨٤-٨٥.

٣_ كوقان ئحسان و برهان بدل: دىرا سور شىنوارەكى بەرزەيدە، ژ مالپەرى دەقىمرا تامىدىيى. www.amedye.com

٤_ گەريان و گەكولىنەكە مەيدانى لسەر ئەوان شىنوارا.

پشتى بەردەوام بونا مە نىزىكى دەمزمىرەكى، ئەم گەھشتىينە سەر شىنوارىن كەقىنە گوندەكى كو دكەقىتە سەرى مەتىنى، دېيىشنى (نافىلا_ ناقىلا)، گوندەكى تىرى ئاش و باغ و جوانى و دارىتن مەزىن بو، ھەر چەندە ل چان دوماھيا بىتىيا كومپانىي بىيانى رى گەھشتىيى كو ھندەك ژ سروشتى وى تىكىدايە، ل ۋېرى بىرە كە مەزىن ھەبو كو دگۇتنى (بىركا پاشاي)، درېزاهىا وى پىر ژ (٥م) بو، پانىا وى ھاتبو تىكىدان چونكى رىتىا ترومېتىلا دناف را بورى بو، ھەلبەت ئەف بىرە دنافېمەرا راستى و ئەفسانا تىكىمەل بويە، ھندەك دېيىش كو پاشاي پەزەكى مەزىن ھەبو بو دوتىن پەزى خو بىكاردىئىن، لىنى مستەفا عبد الرحمن ئەردەنى دېرتۈوكا خودا ئەقى بوجۇنى ب لاواز پەسەن دكەتن، ھندەكىن دى دېيىش كو پاشاي ئەف بىرە بو خوشى و لەزەتا خو دروست كريي ب تايىيەت ل وەرزى ھاقيىنى بو كرنا مەلەقانىا تىيدا، ديسان رەنگە جەنە پاقىزىرن و شوشتىن پەزى پاشاي بىتىن.

تىشى بالا مە كىشىاي وئەف بىرە ب پاشاي قە گىتىدائى ھەبۇنَا رىتىا پاشايە ل نافىلا ھەر چەندە چ ژىن نەمايە بىتىنەن ھندەك دېقەرىزەك نەبن كو ديارن، ئەقە رىتىيەكە كەقىن بو، سەبارەت دېرۈكە دروست كرنا ئەقى گوندى بوجۇنىن جودا ھەنە، ھندەك بەحسىن (پىرى ناقىلىي) دكەن، ھەلبەت ديار دبىت ژ ناقى وى كو مروقەكى ئايىنى يە، لىنى تامەكە ئەفسانەيى قى ئەندى ياكەمى، ژىزەر نەبۇنَا زىتىدەرىن ئەقىسى و مادى ديسان دىياردەكە ھوسا مە ل گوندى ھېستۇتى ھەبو كو بەحسىن (پىرىوپى شەممۇي) دكەن و ئەفسانە پىتىقە ھاتبۇونە دروست كرن، لىنى چاوابىيت دەقىت دويىقچۇنَا ئەقى بابهەتى گىتىدائى (پىر و پىرەكە) بەتىتە كرن، ئەقىسىرەن ئاقىدار (د. عماد عبدالسلام رووف) د پەرتۈوكا خودا (المعجم التاريخي لاماره بەدينان) ئەقىسىيە: (نافىلا

بركا پاشاي

رىتكا پاشاي

فیسبوک

ئەو مالپەرى ملیونەھا كەس بخوقە گۈيداين چ مفای ژى دېيىنى؟

داپورت/دوبانى

گومان تىيدا نىنە كۆ حەزىن مروفى راودستان بو نىنە و روژانىدا، من بەرى فىسبوکى تەماماشە و گۇھداريا تەلەفزىيون و راديو و گوفار و رۆزئىناما دىك، بەلىنى پشتى وي ئەز ژەھمى وان تىستىن ب راگەھاندى قە گۈيداي دویر كەتم، و ئەقرو چ تىش پەيدا دىت ئەز بىرتكا فىسبوکى دا دازنم يَا بۇويه بىشەكتى سەرەكتى دىشيانا من دا.

ھەبۇنا فىسبوکى دېجىھانا مە يَا ئەقرودا تىشەكتى ھەندر كر كو شىا خەلکەكتى رازى كت ژ بۇ چارەسەركىندا گەلەك وان ئارىشىن دناف خەلکى دا ھەين و رەخنەگىتن لىسەر ھەر كەسەكتى كو بەلکى وي كەسى نەدىشىا ھەتاڭو د خەونىتىدا خۇ بىگەھىنتە ھەزا وي تىشى دسەرى وي دا، و ئەقرو چ دا

چ كەس بسەر نەھلىن، وەك دىيار كۆ فىسبوک بى خەلکەكتى راکىدەقە و ھشىاركەن كۆ دىزى ھەر كەسەكتى زالىم راودستان تاكو وي كەسى نەھىيلەن و دا بۇچۇونا وان يَا دروست رايىتەقە ول دويىش بىچن ژ بۇ بەرۋەندىيا گەللىن وان.

دشىئم بىزىم كۆ ھەر ژ بىچىكەتىيا مروفى گەلەك ھەقىل بۇ پەيدا دىن، و گەلەك لېمەر مروفى بەرۋە دىن ژ كارتىكىندا ژيانا ئەقروكە ئەملى دىزىن، بەس فىسبوکى گەلەك ھەقىل جاردى گەھاندىنە ئىك، و ھەرۋەسا سەرەدان و پەيۈندى كرنا مروفى دگەل ھەقىل و نىاسا گەلەك جارا رى نادەت مروف بەرددەۋامىي بىت يان ناگەھىت، لىن ھەر فىسبوکى ئەف ئارىشە ژى چارەسەركر.

ھەر دەپەت پەتر ھەزىن خۇ تېرىتكەت. ھەنەك كەمس ھەنە ب شەفت و روز كاردىك دا تىشەكتى نۇو پېشىكىش بىكەن و خەلکەكتى مفای ژى وەربىگەت. (مارك زوكىرىگ) ئەمۇ قوتاپىي زانكوبا (ھارفارد) يَا ئەمەرىكى خۇدەي مالپەرىن كۆمەلاتى يىن جىهانى يىن بناش و دەنگ (فىسبوک) ئىك ژوان كەسانايە كۆ تىشەكتى داهىتىنەي و خەلکەكتى پېن شادبۇوى، مالپەرى (فىسبوک) مالپەرىنەكتى زور يىن بەرنىاسەل جىهانى ھەمى يىن چاوان خەلکى مە مفای ژقى مالپەرى دېيىن ئەف راپورتە پېن ھاتە دروستىكەن.

ل پېشەھىيى مامۇشتا (ئازاد عومەر) دېيىت: - يَا دىيارە كۆ دەما مروف ھەر تىشەكتى ل بەراھىيەكتى وەرگىت دېيىت باش نەيى شارەزا بت، ئەقچا مروف نەشىت سەرەددەرىيەكە دروست دگەل بىكت تاكو باش فيېرىت، ھندىكە فىسبوکە من پىچ پىچە مفای بخو ژى وەرگىت، من ل دەستپېيىكتى ھەزى دكەر فىسبوک يىن سۇردار كەرىيە وەك ھەر چاتەكتى دن (ياغو، هوتمىيل، پالتاك، سكايپ) ئى، لىن ل دويىش كاركىندا من لىسەر فىسبوکى يَا روزانە بۇ من ھندەك ھەزىن نوى پەيدابىن، فىسبوکى روز بۇ روزى پەتر كارتىكىن لىسەر من كر كۆ ئەز ھەر يىن بەرددەۋام بىم دگەل ئەۋۇرى ژ پەتريبا باھەتىن راکىش يىن ھەممەجور كۆ پېتكە گۈيداينە د ژيانا مە يَا

شىرىوان قاندى

بەيار محمدەد شاھين

گشتی

دبيئتنی تورا کومهلا يهتی.

(بهیار محمد شاهین) و هک سهرپرسته ک پهروه ردی دبیئت: - فیسبوک زگرنگترین مالپیرین جفاکییه دنبیاتده بۆ پهیوندیکرنا جفاکی هاتیه دامهزراندن، ئیکه ژدياردین سمردهمی نوکه چنکو دهليشهيا پهیوندیکرنا و دان و ستاندنس ب ریکا بیر و باوهرا و هنارتانا وينه و پیزانينا دگمل ههمى دنيایين زور ب ساناهى بمردهست دكت .

بكارئيانانا فیسبوکي ودکي بكارئيانانا همر ریکه کا دى ياي پهیوندی کرني باشى و خرابييەن خوه ههنه زگرنگترین باشىيەن وى ئهوده کو هاريکاره کى خزمەت خوه شه ژيو پهیوندی کرني و هقنياسينىي و مکومکرنا ههقبهندىيان و گھوريينا پیزانينا دنابىمدا كمس و كومانده و همروهسا بو روهشنبيرنكرنا ئيک و دوو ب ریکا گروپا و زانينا گرنگترین دهنگ و باسا و رويدانا لىسر ئاستىن چفاکى، وەرزشى، هونھرى، ئايىنى، سیاسى و هەمى لا يەنن دى.

لى دگمل قى باشىيما گرنگ زى ژخراپيا قالا نينه ژوان خرابيما ودک کەسىن هەين بناشقى تافرەتا پشکدارىي دكمن ئەو بخو رەگەزى وان نېرەن، يان دەست کاريکرنا وينهېيەن كەسانىن سیاسى يان بەلاقىرنا وينهېيەن ۋېدىوييەن دەركەفتى ژشنورىيەن ئەدەبى و (سكس.).

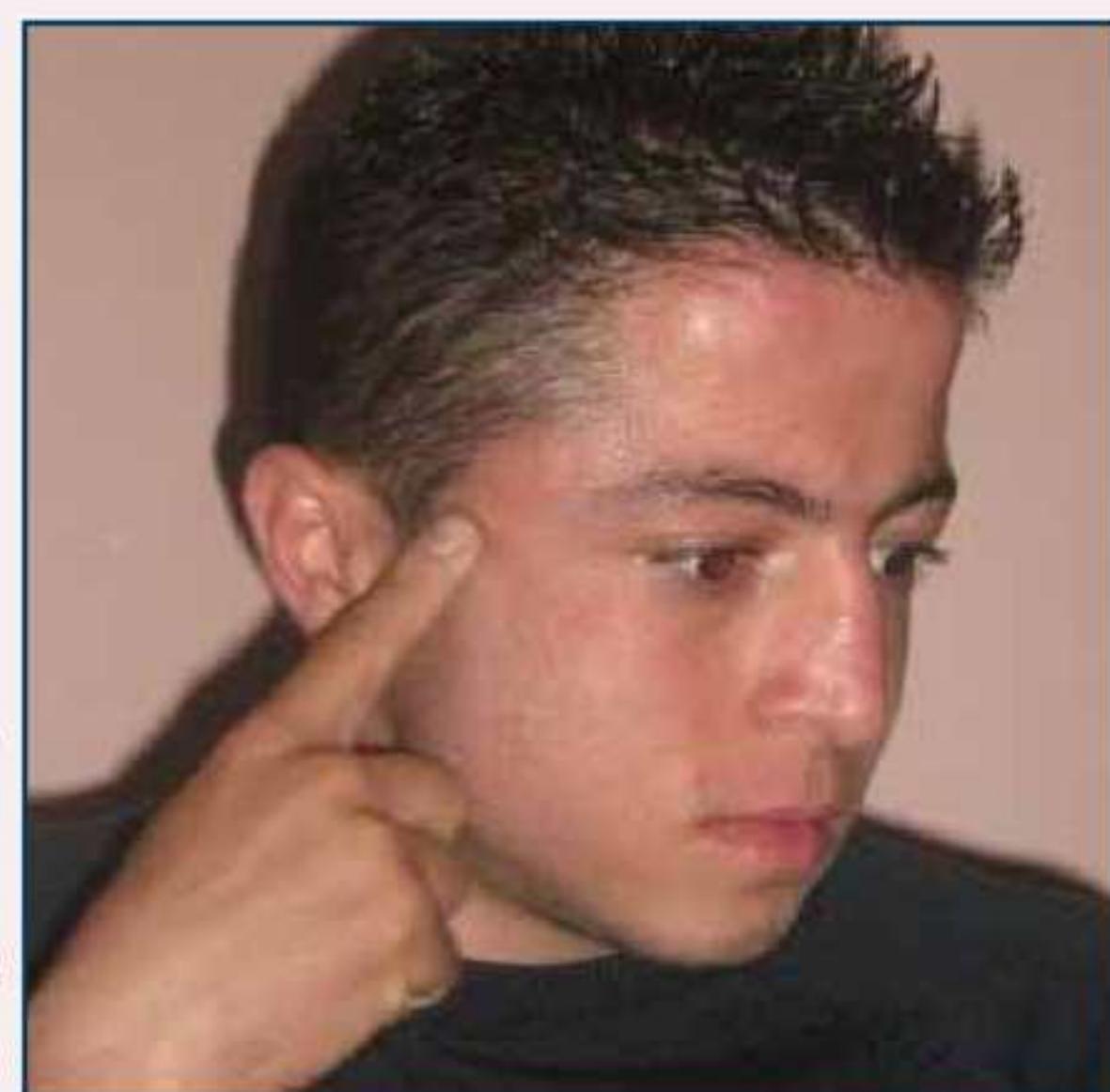
ل داویت (ئيدريس ئاسېھى) ودک روشهنبير و نشيسمەردک هوسا هاتە زمان : - هەلبەت فیسبوک لوتكا جيھانگيرىي يە چ دەرگەه نەھىلائىنه ب کليل. سەبارەت مفای من ژ ۋى مالپەرى دىتى گوھدانما دهنگ و باسيتىن ب لهز و دان و ستاندىن دگمل هەقالان همروهسا بەلاقىرنا دەستخمت و بەرهەمەتىن خوه و هەقالىنيا هندهک كەسانىن زور هەزى.

ل دووماهىيکى ئەو كارى فېسبوکى ئەقرو كرى جەن قان هەميا گرتىيە: تەلەفزىيون، راديو، گوقار، موپايل، جەن خوبىشاندانىتىت جەماوەرى، گەهاندىندا پۇستەپ بەر جەنەكى مروڤى دېيت ، ... هتد.

(ئاشتى يonus) ودک قوتابىيەک دبیئت: -

سەبارەت فېسبوکى ب راستى ئەز دەمەكى پر ب مفا لىسر دبوورىنم ژېھر كو كارىن مروڤى يېن روزانە ب ساناهى لىدكت و هەر تشتەکى باشى و خرابييەن خوه هەنە، فېسبوک زى لىن چاوانى ياي بكارئيانانا وى لىسر مروڤى دەيىنت، تشتى ب مفا من ژۇ مالپەرى وەرگەتى نىاسىنە هەقالان دەھەمى بواران دە (سیاسى، جفاکى، هونھرى، ئەدەبى)، دىسان فېسبوکى كارى راگەهاندىن زى ئاسان كرييە بۇ نموونە (دیدار، راپورت، بەرnamە) ب رېتىا پهیوندى كرني كار ب ساناهى كرييە.

(شىروان قائىدى) ودک روزنامەقاتە دبووارى راگەهاندىن دە كاردىكت دبیئت: - براستى هەر تشتەكى ئانكو هەر تەكنولوجىيا يەكا نوو بىتە دقادىدە دى مفا زى ئىتە وەرگەتن و بى گومان ئەم ھەمۆ دكارن بۆ مەرەمەن خراب زى بكار بىن سەبارەت باشى و مفا يېتىن ژ فېسبوکى دئىتە وەرگەتن ب دىتىنا من كەسىن دفان كوجىكان دە وەكۈ ئەم نە دېيىن كو گەلهك كۆچك ئانكو زور هاتىنە چىتكەن و ئەم كەسىن دفان كوجىكان دە زىلىي ھەقناسېنىن ھەمروھسا بابەتتىن گرنك گەنگەمشە دكەن هەتا كو نە راپرسىن زى برىتاكا فېسبوکى دئىنەكىن و ژلايەكىن دەن قە ئەو بابەت و وينه و ۋېدىوييەن دئىنە بەلاقىرنا رۆزانە ل سەر لادپەرى گشتى بىن گومان مفا زى دئىتە وەرگەتن ئەف راپەرينىن كول وەلاتتىن عەرەبى هاتىنەكىن ئەگەر ئەم سەرەكى ھەر فېسبوک بۇويە، لمورا نە

ئاشتى يonus

ئازاد عمەر

پاراسایکولوژیا خهواندنا مگناتیسی (التنویم المغناطیسی)

پشکا چواری

ژ زانستی خوناسی بی شروقدهکه هاتیه و درگرن. گلهک پیناسه ل سهر قی زانستی به رفره هاتینه دانان، ئەقە ژی رامانا هندی ددت کو ئەف زانسته بی ب مروفی قە گریدایه و زانسته کتی بی سنوره. نافدارترین پسپور شاره زایین خهواندنا مگناتیسی دجیهانی دا :

- ۱- فرانز ئەنتون میسیمر، بی سویسری
- ۲- دکتور جیمس براید، بی تینگلیزی
- ۳- سیگموند فروید، بی چیکوسلوواکی
- ۴- گریشکا راسبوتين (راسبوتين)، بی روسی مەزنترین و ب ناف و دهنگترین ماموستاین خهواندنا مگناتیسی بود چ ل دویر چ ل نیزیک دشیا وی کەسى مەبھەست بىقىنیت.
- ۵- کالیوسترو، بی تیتالی

خهواندنا مگناتیسی و رهفتارین مروفی: ئەگەر پیراگەھینھری (الایحائی) رولەکى سەرەکى ھەبیت دنغاندنا مگناتیسیدا ئەقە ژی وی چەندی دگەھینیت کو پەیوهندىدەکا مۆکم دنافىمدا رهفتارین مروفی ونغاندنا مگناتیسیدا ھەیە، ژبەر کو رهفتارین مروفی ھەمی دەما ژ وی بخو دەرناکەقىن چونکە هندەک ژوان رهفتارین مروف پى رادبىت ول هندەک جاران رويدەن ل ژیز کارتىکرنا پیراگەھینھرەکى دخهواندنا مگناتیسیدا پەيدا دىن، کەسى

مستەفا عبدالرحمن ئەردەنی

خهواندنا مگناتیسی:

مروف زوى ب سەر خهواندنا مگناتیسی ھەلبويە وھەر ژ دەست پىکا ژيانا دىروکا مروفى، مروفى ئەقە ئاشکرا كرييە، خهواندنا مگناتیسی واتە (خهواندنا دەست کرد) و تىدا خەمون يا بالادەستە، يان كو كەسى دھىتە نەقاندن دكەقىتە ژىز خهواندنا مگناتیسی ژ ھەممى خواسەتكىن خۇ دھىتە بىن باركىن ژلايىن خەمون بىنىنى قە، چونكە خەمونىن وى دكەقىنە ژىز فەرمانىتىن ھېزەكادەرەكى، نە وەك خەمونىن سروشتىنە كو خەمون ژلايىن ئاقلى نەھەستكەر (العقل اللاواعى) قە دھىتە ھەلېزارتن.

خهواندنا مگناتیسی دوو لايەن ھەنە، ئىك لايەننى ساخلمىيى، دوو لايەننى كونترولكرنى.

خهواندنا مگناتیسی دچىتە دناف گەلهک بوارىن زانستىدا و دھىتە بكارتىئىنان ژبۇ چارەيا گەلهک نەخوشيان ويا ژ ھەميان گۈنگۈر نەخوشىتىن دەروننى ولهشى نە، ئەقە ژى برىكى كارتىكىرنا كەسى رادبىت ب خهواندنا كەسىكى نەخوش برىكىتىن خهواندنا مگناتیسی.

رامانا مگناتیسی، رە وريشالىن وى دلاتىنинە و دەفرەنگا ((روبىرى فەنسى)) و دزمانى فەنسى داھاتىيە ل سالا ۱۶۶۶ دوو رامانا بخۇقە دگەيت.

۱-پارچەكە ژ زانستى فيزىياتى وقەكۈلىنى ل سەرتايىتەندىتىن مگناتیسى يېن سروشتى يان پىشەي وھەممى دىاردەن گىيداي ب وى قە دكەت ودکو مگناتىسيا ئەردى و مگناتىسيا ژ ئەلكتريكتىن (كەرپا) و مگناتىسيا ژ ناقۇكى (نۇوئى) پەيدا دېيت.

۲-پىشەرەكى مگناتىسىيە ول جەم هندەک كەسان ھەيە. (فرانزانتون میسیمر) ۱۷۲۴ - ۱۸۱۵ دکتورەكى ئەلمانىيە دھىتە هەزماრتن دانمىرى (مەزھبى) مگناتىسيا گىانەوەرى ل سالا ۱۷۷۸ ناف و دەنگىتىن وى چون ب دامەزراندنا مگناتىسىيە و چارەكىن ب مگناتىسىي دەكر. جىمس برياد بى تینگلیزى ناقۇ خهواندنا مگناتىسی دانايە سەر قىن كريارى ل سالا ۱۸۴۳.

دكتور شرتوك قەكولەرى خهواندنا مگناتىسى دېيشىت: ئەم دشىئىن سى پىناسا بەدەينە خهواندنا مگناتىسى:
۱- ژ قوتابخانا (باقولفيه) ھاتىيە و درگرن.
۲- ژ بىردوزىن زانستى خوناسى يا تاقىكەر ھاتىيە و درگرن.

گشتی

پى هاتىيە كرن، دېبىت گەلهك براذر بېشىن ئەف زانسته دناش كورداندا نەبوىيە و كەسىن كار پىتنەكىرى، لى دېتىشىن كوج مال نەبوىنە بەرى نوڭە زانستى خەواندىنە مەغاناتىسى جەن خۇ تىيدا نەكىرى، بىرا خۇ بىن كانى چاوان دايىكتىن هېيشا زاروكتىن خۇ دنغاندىن ئايا سترانا (لايى لايى) وەندەك سترانىن دىيىن تايىبەت ب نغاندىنى قە نە ۋەدلۈرەندىن ل بەر زاروكتىن خورا و ب ماوهەكى كىيم زاروكتىن وان دنقتىن ئايا ئەقە نە خەواندىنە مەغاناتىسى بۇويە؟ كۆ هەر گافەكى دايىكتى دشىيا بىز زەممەت زاروكتىن خۇ بىنچىنىت ؟!؟، دىسان دېبىت گەلهك ژەفە سەرى خۇ دانابىتى سەر چوكتى دەيكىخۇ دەيكى ھەفە سەرى خەفە ب دەستىن خۇ لايى پشت جەنەكى پەرخاندىبىت و ب ماوهەكى كىيم ئىتكىسەر ھوين دخەو چوين، ئەقە ژى هەر رېتكا خەواندىنە مەغاناتىسىنە و نوڭە گەلهك ماموستا وئى رېتكى بكار دئىنەن ھەتا كەسىكى دنلىنىن، لەوما دېبىشم كۆ قى زانستى ھەر زوى دناش كورداندا سەرھلادا يە و زوى كار پىتەتىيە كرن، بەلىنى پىتە ماموستا يە قى زانستى زىن بۇويە.

خەواندىنە مەغاناتىسى زانستەكە و كەسىن ئاسابىي نەشىن قى كارى ئەنجام بدهن، بەلكوب راهىيان و خواندىنى مروۋ دشىيت قى زانستى بىدەست خۆقە بىنلىت، ئەم مروۋقىن نەخواندەوار وبەھرەيا خەواندىنە مەغاناتىسى زىكماكى ل جەم ھەبىت، بىيگومان ئەم كەسىن دەرتاسا و تىپەرن و ھەستى وانى شەشىي بىز بەتىزە.

دېبىت پرسىارەك ل جەم خواندەقانى هېيشا دروست بىبىت ئايا ل كورستانى ئەف جورە زانستە و مروۋقە ھەنە كۆ ب كارى خەواندىنە مەغاناتىسى رابن؟

دېبىشم، بەلىنى ئەز بخۇ ددوو رونشىتىن زېتك جودا دا يېتىن خەواندىنە مەغاناتىسىدا ئامادە بويىمە، يا ئىتكىن ل سالا ۱۹۹۴ كابرایەكى كەسەك ل دەف من نغاند، بەلىنى من نەدزانى چ دېتىشىت، چونكە ھەنەك ئاخفتىن ل بن لىقەن خۆقە وھىدى دىگەتن، كۈركەكى زېتك وى ۱۵ سال نغاند و وى پرسىار ژى دىگەن و پاشى من زى ھەنەك پرسىار ژۈركى كرن و وى بەرسقىدان، جارا دووئى ل سالا ۱۹۹۶ ل سلىمانىي كابرایەكى ناقى وى (ماموستا حەمسەن) بۇو خودانى پەرتوكخانەكى بۇو ل بازارى ل دەف من ھەقالەكى من نغاند دېرتوكخانى قە و بازارى پەرتوك فروتنى ژى دىك، واتە جەھەكى بىدەنگ ل جەم وى مەرج نەبۇو، وى دىگەت، ئەز دشىيەم چەند كەسا پىتەتىنەن دەتكەن دەنم ورۇنىشىدا، بەلىنى وى رېتكا خەواندىنە ژمارەي بكاردىئىنا و دنالېبەرا (۵ - ۱۰) خولەك دا براذرى من نغاند و گوت بىتنى ئەم نوڭە دى فەرماناتىن من وەرگىرىت وھەر وەسا ژى بۇو چونكە من فەرمان پىتەك وى كار ب فەرماناتىن من نەدکەر و دەمىت ماموستا يې فەرمان پى دىك ئىتكىسەر جە بجەدەك.

رادبىت ب خەواندىنى كونتۇرلا خۆل سەر كەسى دەھىتە نغاندىن دەپىنلىت ب رېتكا هېيزا خويما كەسۈكى و دى دگەل ئاخقىت ب زاراھەكى توند لى دەھەمان دەمدا بزاھى دەكەت كۆ باودرى و راستگويا وى بىدەست خۆقە بىنلىت داکو بىشىت بىخىتە ژېتكەن كونتۇرلا خۆقە.

ئەم كەسى ب خەواندىنى رادبىت ھەنەك رېتكىن سايكلوژى ب كاردئىنلىت، رادبىت ب چەق بەستىا (ترکىز) خۆل سەر چاھىن كەسى دنلىنىت و نەچار دەكەت كۆ بەرى خۇ بىدەتە تىشەكى دەست نىشانىكى و دېبىت دەمۇزمىتەكى دىوارى يان شەمالكەك يان پىنەكىدا رەش، يان ھەر تىشەكى دى بىت، ل دەمىت كەسى نغاندى ھەمى پەيپەندىلىن خۇ دگەل دەرەپەرەن خۇ دادبىت كارتىيەكىدا كەسى رادبىت ب خەواندىنى زىتدەت دېبىت و وى كەسى بەرەف وەستىانەكى نەرىتىن وزاروکىيەن دېبەت، خەولىتىكەر دى رابىت بلىگەربىانا خالىن لاوازىن كەسى نغاندى، يان نەخوشى ژ بۆ ھەندى كۆ دەرگەھەكى قەكەت و بىشىت بىچىتە ناف (ئارەزو و قەشارتى خواتىتەكى (ارادا) وى كەسى دا و بىقى چەندى ئەم كەسى ل ژېتكەن كارتىيەكىدا خۇ زېبىر دەكەت و بىرا وى ل تىشىتىن رابورى و كەقەن دەھىت و كەسى ب خەواندىنى رادبىت دشىيت وى كەسى نغاندى بىخىتە ل ژېتكەن نەشەگەرەكىدا بىن كۆ ھەست ب ئىشانى بىكەت، بەلىنى ئەف كەسى دەگەمنەن.

ھەمى كەسى نەشىن ب خەواندىنە مەغاناتىسى رابىن، ھەنەك دشىيەن كونتۇلتى ل سەر كەسەكى، يان دوو كەسا بىكەن دەتكى رونشىن دا، بەلىنى خەواندىنە كومكى (جماعى) ئەقە يە دەگەمنە و خەواندىنە مەغاناتىسى پىتەقى ب ژېرى و بلىمەتى و شىانان ھەيە.

پرسىارەك ھەر خۇ دوبارەدەكەتە قە ل جەم ھەنەكەن ئايا چاوان خەواندىنە مەغاناتىسى كارتىيەكىنى ل سەر لەشى و مەھرى دەكەت.

ئەم كەسى دېبىت ماموستايىن خەواندىنە مەغاناتىسى، بەرى ھەنگى پىتەقىيە ب ھەنەك راهىيانان رابىت داکو ھەنەك ھېيز و وزە ل دەث پەيدا بىبىت تا بىشىت بكارى خەواندىنى رابىت، راستە دېبىت ھەنەك كەسى ھەبن كۆ بەھرەيا خەواندىنى بىتى راهىيانانكەن ل جەم وان ھەبىت و اتە دىزكماكىدا دگەل دا بىت، بەلىنى ئەف كەسى گەلهك دەتكىن، لەوما ئەھۋىن ب كريارا خەواندىنى رادبىن ھەنەك راهىيانان تايىتە دەكەن ھەتا كۆ دېنە ماموستايىن خەواندىنە موگناناتىسى، ئەم راهىيانان ئەم دەكەن ھەنەك ھېيز چاۋا و پەنجىيەن دەستا بەھىز دەتىخىت و ھەنەك تىشك ژى دەردەقەن و كارتىيەكىنى ل سەر وى كەسى دەكەن بىتى دەھىتە نغاندىن ئەقە ژى براھىيانان دەھىتە كرن.

خوبىندەقانى هېيشا: يە ژەھەزىيە بېشىن زانستى خەواندىنە مەغاناتىسى دناش كورداندا گەلهك ژ مېزە سەرھلادا يە و كار

ئامیّدیّ دسترانا کوردى دا

خەلەکا ئىكىن

محمد عبدالله ئامیدى

هاتنا ئايىن ئىسلامى گەھشتى يە كوردستانى و پەيدا بۇونا مىرگەھىن كوردى ل كوردستانى، كوردا حوكمرانى ل قىنى مىرگەھىن كرى و كرى يە جەن دەستەلاتا خولموما ب دەھان پەرتوك ل سەر دېرۈك و شوينەوارو رويدانىن وى هاتىنىن نشيسيين هەروەسا ئەدەبى سەر زارى ژى تەخسىرى نە كرى يە و سترانىن دېرۈكى و بەيتىن فولكلورى ل سەر قى كەلا خوراڭر هاتىنىن گوتىن ژوانا بەيتا فولكلورى ياخىلىقى كورى ئەبو تالبى) سلاقين خودى ل سەر بن و ديسا بەيتا (ئاقدەل عومەر) كو (عبدالله كورى عومەرى يە كورى خەتابى) سلاقين خودى لىنى بن و رويدانان گرتانا بازىرى ئامىدېيىن ژلابى (٦٣٥) لەشكەرى بوسىمانافە و ستناندا بازىرى ل سالا زايىنى كو گەھشتىنى بازىرى ئامىدېيىن و وى سەر دەمى هەر وەك د بەيتا كوردى دا هاتى (كەكەمیر) مىرى بازىرى ئامىدېيىن بۇويە و (كەنگر) دەركەھقانى بازىرى بۇويە و (رەشە) سەر كردى لەشكەرى بۇويە و دەندەك ژىتەرەن گوتى يە (زىربىنا ئامىدېيى) كچا شىپۇخانى مىرا قى جەن بۇويە و دەندەك پەرتوكىن ئىسلامى دا هاتى يە دېتىت ناقى وى (مارىم) بۇويە و (مەرەزبانى) كەسانى زەردەشتى بۇويە و مەرقەكى ئايىنى بۇويە، دېيتا ئاقدەل عومەرى ب قى رەنگى بەحس كرى يە:-

ج سېپىدەيە دەمل بەيانى
عەلى رابى ل ناف ديوانى
عەلى سەندرىتكىت خو باركىن
بازىرى ئامىدېيى ملتەقاڭن

وەكى ئەف بەيتا كوردى بۇو مە قەدگىرىت كو شەش مەھال دەروبەرىن كەلا ئامىدېيى ما بۇون و نەشىا بۇون بىتىن، لەوما پاشتى شەش مەھا ب خىل و حىلە لەشكەرى خو ئىنا ناف كەلا ئامىدېيى وەك بازىگان و كەسىن خول ناف سەندرىكا قە شارت بۇون و (كەنگر) دەركەھقان پىن حەسپا ئەۋرى ژلابى وانقە هاتە كوشتن و چۈونە نك (كەكەمیر) مىرى ئامىدېيى و پاشتى سەركەفتى نە كەلا ئامىدېيى ژ سەندرىكا دەركەفتەن. و خەلکى بازىرى ب شىپۇر زەبکر لەوما دەقى پارچە بەيتى دا ب قى رەنگى بەحس كرى يە،

يارەب ب ئىزەھا خودى وا
يارەب ب قووهتا خودى وا
سەركەفتە ئامىدېيى وا
ئامىدېيى ژى ب شىپۇر زەبکر

سترانا كوردى پارچە كە ژژىن و زيانا گەلى مە ل كوردستانى بەروى دەكتە، و دېيتە بەلگەنامەك ژبۇ دىياركىن دېرۈك مللەتى مە و بەروى كرنا رويدانىت گرنگ ل چاخ و دەمەن كەقىن و گەھاندانا قان رويدانان ب رەنگەكى راست و دروست بۆ سەرەدەمى مە و ئەم مەفا ژقان رويدانان بىيىنە وەك گەلەكى ساخ و قان رويدانىت گرنگ بخو بکەينە سەربۇر و مفایلى قىن و گەيدانان قان رويدانىت دېرۈكى ھەلبەت مەيدايىكا خو ھەبۈويە، كول قىن پارچا عمردى قان رويدانىن لهوما فەرە ئەم ھەولبەدىن ۋەكولىنا سەرقان سترانا بکەين و پىتە بۆ بەرەبابىن داھاتى شۇقە بكمىن دا بىزانىن كا باب و بابكالكىن وان ل سەر قىن خاكىنى زيانىن و پاراستا قىنى خاكىنى كرى يە ھەلبەت قىن چەندى دى ل ناف سترانا كوردى دابىنەن و ب تايىبەتى ئەم سترانىن ب مىرگەھىن كوردى و ب بازىرىن ناقدار هاتىنى گوتىن، ستران گەيدانە كەل ناۋىمەر كورىن مللەتى و دېيتە ھېتىقىنى ئىتكەرەن وان و ب تايىبەتى ژلابى زمانى قە و نىزىكىيەكى پەيدا دەكتە ل ناف گەلى كورد، ئەم دشىيەن بىزىن ستران دېرۈكە، ستران سروشتى كوردستانى يە، ستران تىتال و سنج و عرفىن جقاڭى نە، ستران شارستانىتە گەلى مەيە، ستران چىان و دلدارى يە، ستران شادى و كەيف خوشى و دىلانە، ستران زىمارو شىنى و كول و كوقانىن، ستران روندىكتىت ئەقىندازان، ب سەدان ستران ب بازىرىن كوردان هاتىنى گوتىن و دېرۈك و رويدانىت وان دىيار كرىنە و قان بازىترا سەنگا خو ھەبۈويە و بۇويەن بىنگەھىن حوكمرانىا كوردى، و ب درېزاهىيا سالان حەكمانى ل خو كرى يە و ب تايىبەتى مىرگەھىن كوردى و ژوانا بوتان و بابان و ئامىدېيى و ئەرەدەلان و سوران و شەمدىنەن و ھەكارى و گەلەكىن دى و خەلکەكى خۆبى و بىانى سەرتى كرى يە و ل ناف نەقىن خودا دىيار كرىنە و ئەۋىن دى ژى ب ئەدەبى زارەكى ل سەر زارى وان هاتىنىن قەھاندن و وەرباندن و ب دەنگىن خوش هاتىنى سترانىن و بۇويەن كەلتۈرى مە و ئىك ژوان بازىترا (ئامىدېيى) يە، ئەم كەلە بلند و جوان ئەم وارگەھىن كوردانە و نوکە چەند لايەن ئامىدېيى د سترانا كوردى دا.

ئامىدېيى و دېرۈك :-

ئامىدېيى بازىرىكى كەقناھ و خودان دېرۈكە كا دېرىنە ب سەدان رويدانىن دېرۈكى ب درېزاهىيا دېرۈكى لىنى رويدانىن ب سەدان سالان پايتەختى ئىمپراتوريەتە مىدى بۇويە و پاشتى

گشتی

ئامیدیین پایتهخته تو زالما تو زالما
رونشتی یه سهرتەخته تو زالما تو زالما
د پارچە حهیرانوکەن دا ھاتى يه کول ناقبەرا دوو
ئەقیندارا دا پەيدا بۇو يه کول قى پایتهختى ھەبۇونا خو
جە و مشەختا دەقى بازىرى دا ھەبۇونىنە و ئەقینداريا كچكى
و دل سووتنا وى بۆ لاۋى وى بەلىن ب مخابنى ۋە كورك
بىبەخت دەردكەقىت وسوزو پەيمانىت خو دگەل كچكى ب
جە نائىننیت.

کورکو دىتۇ ئامیدیین پایتهخته،
يىن قىداتىن و مالكىن مشەنە، كچكاكا عەشقى يه كوركى
بى بەخته

ھاتنا لاۋەكى بى ئومىدو بىن ھېقى بۆ پایتهختى بەھدىنەن
و گازنە كرن ژ تالع و سعودا لاۋى و بەختى وى كو خەلکى
ئورەمارى يه و ئەقیندارى مىتىمۇكى كچ خالا خول ئامیدیين
ئەۋرى شاهىنى مالخابە.

ئەزى ب ئامیدیىكا خوبان بىتمۇ نى پایتهخته، دونيا
ھەمى تالع و بەختە، و ھندەك جار ب ناققى سنجەق ھاتى
يە، سنجەق بازىرىت مەزىن و دەقەرەت بەرفەرە بۇون و
بەپرسىت مەزىن ژەدولەتا ئوسمانى لىنى دھاتنە دامەزراندن ژ
بو حومىكىنىي و دەستەلاتى، ل ۋېرىھ رونشتىنە مەزىن و گرگرا
ل جىقات و دىيوانا و گازى كرنا جندى ياخانىڭ لاما و كورىت
با با يىت ئىكائەنە و چوونا زەريبا بۇو سەربىانَا.
ئامیدیىن كر دىيوانە، سنجەقى كر دىيوانە، خاندن جندى
و ئىكائەنە.

ھەلبەت دېرىپەرتىت دېرىوكى ناققى ئامیدیىن نەھاتى
يە وەك سنجەق ئانكۇ نەبۈويھە سنجەق، تەنھا سنجەق بۆ
بازىرىت (مېسىل، ھەولىر، سلىمانىي، و كەركوکى) ل دەقەرە
مەداھاتى يە، تەكبير كرنا ئامیدیىن ياخنە ئامیدیىن
و گازى كرنا گەنچ و لاما و مەشىا زەرى و ئەسمەرا بۆ
سەر بىرىت ئامیدیىن كو بازىرى ئامیدیىن ئىمپراتورىيەتە مېرى
حەفت سەدد سالا بەرى زانىنى.

ئامیدیىن كر تەكبيرە، سنجەقى كر تەكبيرە، خاندن جندى
و وەزىرە، زەرى مەشىان سەر بىرە

سروشتنى ئامیدیىن :-

جەپ دىيمەنەت رەند وجوان يىن ئامیدیىن دەقى حەیرانوکى
دا ب جوانىا گولى پەسەن كرى يە و بەرامبەراتىيا زۈزان و
چىايىت بلند يىن بەرامبەرى بازىرى و ب تايىھەتى ئەگەر
مەرۆڤ ل سەرى ئامیدیىن بەرىخوبىدەتى و چوونا كورەكى
ئەقیندار ل ناف چان دىيمەنەن سېھەلى و جوان و ب تايىھەتى
ئەگەر ل ژقانان ئەقیندارا خوبىت و بىتەنە وى نەھىت بچىتە
دۇي پرا بلبل توخيىتى ناقبەرا ھەردوو مېرىگەها بەھدىنەن و
ھەكارى ل سەر زىي بادىنەن:

قەدەشىر عەلى چىكى
زلفەقار ل ملى خوکى

ھەرەسە ل ئايىنى ئىزدى دا و د پارچە سرودا (شەرەفدىنە) دېتىز دەرىيەندە بادىنە و نەچوونا شەرى دىزى وانا و ئامىدە پېشىساوانىن و بەرسقاوان بۆ كوردىستانى و قايمىكىنە ئىمانى كو شەرەفدىن مېرىھ ل دىوانى و ب قى رەنگى بەحس كرى يە:-

ھەل بادىنە بەرىيەندى دە
ناچەمە شەرى بادىنى تىدە
ئامادىنە ويت پېش يىدە
* * *

جەوابى بەدەنە كوردىستان
بلا قائم كەن ئىمانى
شەرەفدىن مېرىھل دىوانى

سەركەفتىنە شېرىھ مېرى ژ بۆ كەلا ئامىدېيىن و پاشەقانى كەن ل مېرى مەرادخانى ئامىدېيى كورى مېرى اسماعىل پاشايى ئېكىن و پاشى مەنۋى و نەخوشىا پەيدا بۇوى ناقبەرا ھەردوو كورىن اسماعىل پاشايى ئېكىن سەردا دەستەلەتى و ملک و مالاتى و خەرقەكىنە ھەنزا ژلایىن (مەرادخانى) و برايىن وى يىن بچويك (محمد تەيار پاشاي) و سەركەفتىنە (مېرى مەرادخانى) ل سەر (مېرى محمد تەيار پاشايى) و دەقى پارچە بەيتى دا ب قى رەنگى بەحس دەكتە:-

ها دلى منقۇ د خەمیدا
رۆز ھەلات تاۋىنى لىدا
سەراف چوونە دەستىد
شېر سەركەفتىنە دەملەتى دا
ھادلى منقۇ ئىيل ھېقىنى
زىزنا دكە چىكە جەمىي
شىف بەرە ئامىدېيى

ئامىدېيى پایتهختە:-

ب سالان بازىرى ئامىدېيى پایتهختى مېرىگەها بەھدىنەن بۆز ھەلبەت پایتهختى دەقىت تايىھەتمەندىيا خو ھەبىت وەك مال و سامان و ھەبىت و چەك خورت و لاما و دىيار كرنا دەمى يە و ب تايىھەتلى ل دەمى ئېشارى. و ھە بۇونا خورت و لاما ژ بۆ پاراستىنە پایتهختى خو. كوبەحسى شاھىن ئاغايىھ و ب گوتىنە مېرىكى يە (ھە ئامىدېيى لىنى پایتهختە) قان خورت و لاما قى ئېشارى گىزدا خەلىت و رەختە.

ھەبىت و ھەبۇونا تاج و تەخت و مېرىو مېرىسەردا ل ھەر جەھەكىن ھەبن ئەۋى جە پایتهختى وى دەستەلەتى نە و جەنە حۆكمەنەيى يە، رونشتىنە ل سەر تەختى حۆكمەنەيى بەر پرسىياتىيا و دلاتىيە.

ئامىدېيى پایتهختە زالم زالم زالم

گشتی

ئەزى ل ئامىدىيىن بىّممو، زدرى گوزدلى گوزدلى، بىردا روبيارى شىنىه ل دويماهيا ساليتىن حەفتىيەن ھاتى يە قەكىن.

ئەزى ب ئامىدىيىكا رەنگىن بىّممو ياب كەلاتە، ل پشت دا بېشىشە و ل بەردا وەلاتە.

كەلات و كەلوتك و كەليك ناقىن برج و شانەشىن و كەلاتانە، شوپەرها ئامىدىيىن هەر پارچەكى و ناقەك ھەمېيە و ناقىن وى رىشمەرھاتىيەكى، يان ژ چەمەكى ھاتىيە بۇ نەمۇنە شوپەرها مەلکەزىدىنى (مەلک عزالدىن) و شوپەرها مەعلمى و شوپەرها قەمما و گەلەك ناقىن دى و رەشا كەلا دەھەۋەت بىلدەھەۋەت سەر بلندە ول ژۇورىبا كەلەن دەھەۋەت ھەنداھىيا چىياتى بشەشىنى سەر بلندە كەقىن حەفت رىزە گوند ل بەر بازىتەرى ئامىدىيىن دەھەۋەت وەلاتەكى ئاقەدان بۇو.

ئامىدىيىكى يال سەر بەرلى، مىسلا رەنگىن دانگ پىغەمبەرى

د دەمىن كەقىن دا ئامىدىيىن و مىسل ھەۋەنەندييىن باش ھەبۈئىنە يېتن بازىرگانى و ئابورى وجقاکى و ھەرزبەر قىن چەندى زى دەرگەھەكى ئامىدىيىن ب ناقىن مىسلە و دەرگەھەكى بازىتەرى مىسل ب ناقىن ئامىدىيىن يە و چەندىن بنەمالىتىن ئامىدىيىن خەلکى مىسلەن و كوردىن مىسلەن يېتن كەقىن.

ئەزى ل ئامىدىيىن بىّممو، منى تەماشەكرى، بەرى ل سەربىرى، ئەسىلىنى ئەنەن مەلەكىن دەھەۋەت مقابلى پىغەمبەرى.

بازىتەرى ب ناف و دەنگ مۇسلا رەنگىن جەن چاك و سالا بازىتەرى پىغەمبەرا (نەبىي يۇنس، نەبىي شىيت، نەبىي جەرجىس) نەبىي دانىيال خودى ژ ھەميان رازى بىت بازىتەرى كەقىن دىريوكىتى كوردى و ناقدار. ديسا دسترانەكا زارو كا دا ھايى يە دېتىشتە.

بېرى مە دوو دەقە، چلىقى مە ب تەخەقە، ئامىدىيىن ب دەرگەدەقە، مىسلەن ب خوا جەقە.

لېك ئىنان و رىستان پەيقيەن ل دويىش ئېك و بەحس كرنا ھەردوو بازىتەرين دىريوكى ئامىدىيىن و مىسل و رىتكەختىنا چلى وەك تەخەو پاشى هەنگى دەنكەنە پاشى و پاشى ٥٥. .

ئامىدىيىكى زۆر مىشىتە، ئامىدىيىكى زۆر مىشىتە، زەرىنى گوزدلى گوزدلى، شوپەرەك دا دەروپاشتە، زەرىنى گوزدلى گوزدلى، شوپەرەيادوور وەرینە، چىلى چاف رەشى زالەم، ئامىدىيىن تەرى يە، ل سەر دەمىن ئىمپراتورىا مىرى (كەن ئەرىپا) ئەو جەپتەن ل سەر شوپەرها سروشىتى ئەگەر باوھەرە پىن نەھاتىدا دا ل سەر دیوار كەت و چەندىن دیوار تا ئەقەرە ماينە بۈئىنە شوپەرە دىسان بەحسى شوپەرها دوور وەرینە پەسنا سروشىت و جوانىيا وى دەكتە.

ئەزى ل ئامىدىيىن بىّممو، زدرى گوزدلى گوزدلى، بىردا روبيارى شىنىه بەرفرەھىيا كەلا ئامىدىيىن كو دىريوكىشىسى عەرەب (تاباقى) دېتىشتە (مەزنەنرەن كەلا يە ل عېراقى) و دەدوروبەمەرى وى شوپەرەكى خورسلى يە وز بەرى چىمۇويە، زەرىبا جوان و پەسنا چاقىت ئەقىندارا خودەكت ب مەزنەنغا و رەشىا چاقىت چىلا ئانكى چاقڭىر (سىنەم)

ئامىدىيىن بەرینە، زەرىنى گوزدلى گوزدلى، شوپەرە يادور وەرینە، زەرىنى گوزدلى گوزدلى، شوپەرە يادوور وەرینە، چىلى چاف رەشى زالەم. ئامىدىيىكى ژىۋ ناقىن بچۈكىرنى يە كو ب زمانى عەرەبى دېتىنى (اسى دىع) جوانىيا ئامىدىيىن و دىمەنلىن شوپەرها وى ئەوا (٣٠٠/٤٠٠) يال سەر ئاقىن بەرى بلندە وەكى كەقالەكى ھونەرمەنەكى شارەزايە كو ب رىشى خو وېنەيەكى بەكىشىت و پەھنىا وى ب درېزاھىيا كىلىومىتەكى و فەھىيا نېش كىلىومىتەرەن و پەھن و راست، پەسنا زەرى و خانما و جوانىيا وان بەحس كرى و دوور وەرەhana شوپەرەن ل ھەنداھىنەن وىنەن ئەدەنەن وىنەن رۇزئەنەن و دەشتازى يان ئەن و تىرى روپەر ھەرۋەكى دەقى بەندى دا ھاتى يە :-

ئامىدىيىكى بەرینە، شوپەرەكى دوور وەرینە، بەردا روبيارى شىنىه ئامىدىيىكى يان ئەن، شوپەرەكى دەرمانە، بەردا روبيارى جانە. بەسن و وېنە و دىمەنلىت جوان يېتن سروشىتى كەلەك دەسترانا كوردى دا دىاردەپتىت و كەسانلىن شەھەزادە و پىپۇر دەقى وارىدا ستران قەھاندىنى نە و ب جوانىيا ئامىدىيىن و شوپەرها ئامىدىيىن و ژېرىباوى روپەرە كەسكى جوان كەنەن دەندىن سترانىتەت خو.

ئەزى ب ئامىدىيىكى رەنگىن بىّممو يال سەر بەرى، ئەف كەلە بلند و ئاسىن ھەممى ل سەر بەرەكى يە، ھەرۋەكى دەكەلەكى ئاشورىدا ھاتى يە كو ناقەكى وى (ئامات - ئاماتى) يە ئانكى ب زمانى سومەرى ل سەر بەرى يە و كەلەك كەسانلىن (جىلوجى) بۇچۇونا وان ئەنەن ئەف بەرە ژ چىياتىن ۋەبۈويە و ل قى جەن راودەستىا يە.

ئەزى ب ئامىدىيىكى خو پان بىّممو، سى دەر دەجىنى . كەلا ئامىدىيىن بېرا مەرۋەقى دېتەل سەر كەلەن بەزىرىن كەقىن ئەۋىن چىروكىت ئەفسانەيى دا دەھىن گوتەن و بەحسى دېن و پىرەقەقى و كاڤاران دەھىن و دېرەن دا ئەف كەلە دیواركى و ب دەرگەدەقە و ئاسىن بۇون ئامىدىيىن كەلەن دوور دەرگەدەقە و ئېك دەرى كو دەقى سترانى دا دېتىشتە سى دەر دەجىنى و نوکە چوار دەرگەدەن، دەرگەھەك جادىدە ل سالا (۱۹۳۷) زايىنى ھاتى يە قەكىن و دەرگەھەن ئېشقەلايىن

راستیەکا تەحل

شەھلا رىنكانى

دیارى:
بۇ ھەر كچەك شانا زىيى ب ھېبۈنە خۆ دىكت.

بىرا من دھىت دەمما ئەز زارۆك بابىن من گەلەك حەز من
دەرى، ئەز ئىكالا دايىبابا بۆم نازدارا وان بووم...
ل بىرا منه دەمى باپىن من دىكت: خۆزى و جارەكادى
خۆزى كچا من كور با! چەندىا و يېرەك و زىركە؟!
ئەز ئەو كچا زارۆك من راستىيا خۆزىيەن باپىن خۆ نەذانى.
لى من ھەر دەم بىز اۋەز دەرى خۆزىيەن باپىن خۆ بىزىيەن، ئانكۇ
وەكۇ كوران رەفتارى بىكەم، من ژى شىانىيەن وان ھەبن،
خۆزى و ئومىتىدىن پاشەرۆزەكە گەش ھەبن.. وەكۇ كوران بىزىقە
بىچم.. جىلگىتىن من وەكۇ يېتن وان بن، پرچا خۆ ژى كورانە
شە بىكەم.

من ئەف بىزاقە دىكىن دا قىيانا باپىن من بۇ من پىرلى
بەھىت و ھېزىتا نىزىكى من بىبىت. من دەقىيا بېزىتىه من كۆزى
من، ھىقى و ئۆمىيدا پاشەرۆزە من...
بىرا من دھىت، گەلەك جاران من ل دويىف باپىن خۆ را
دەرى گرى، من دەقىيا پىشكەداريا گەربىانىن وي بىكەم، د گەل
ھەزىتىن وي يېتن سادە بىزىم.. پىشكەداريا خەم و ژانىن وي
بىكەم.. بىم جەن ئارامىا وي. لەوا من دىكتى: باب تو
بۆچى من د گەل خۆ نابەي؟
باب پا بۆچى جىرانى مە كورى خۆ د گەل خۆ دېبەت؟!
پسيارا من بىن بەرسى دما!

رۆز و سال زوى و گەلەك زوى دبورىن.. من ژيانا
زارو كىنىيەن ھىلا ئەو زيانا پىرى خۆشى و قىيان و دلوقانى و
سوز و بىن گونەھى. ئەز مەزن بوم خەما تەقىن خۆل دور
من ئالاند.. پېلىتىن ھزرا بەرزە دەرم.. د جىهانەكە شىلى دا
بومە مىقانان..

ئەزو خامە بوبىنە ھەقال، بوبىنە دوست و مە ھەقدو نىاسى
گەلەك حەز ھەقدو دەرى بېتەنە مە بىتى ھەف نەدەت. ھارى
من دەرى.. خەمەتىن من سەق دىكىن.. بىرھاتنىن تەعل ژ بىرا
من دېرن.

ئىكەم پەيقا مە پېتكە نەقىسى» ئەز كچم و شانا زىيى
بخۆ دېم»
ئەز فير بوم ئىدى بىكەمە گازى.. بىكەمە ھەوار ژ نىقا
دلى خۆ بىزىم: « بەسە جوداھى.. بەسە جوداكارى.. بەسە چە
وساندىن»

سەرۆکى تىپا موزىكا دەھوكى جەمال ئامىدى

دەقىيت رۆلى ھونەرمەند و ئەو كەسىن بى بەرانبەرچوينە سەر دەپى شانۇويى نەھىيەتە زېيركىن.

موزىك نە جەن ب دەست قە ئىننانا داھاتى زىيانى يە.

جەمال مەھمەد ئەدەب ئامىدى ل سالا ۱۹۶۵ ژ دايىك بويه و سالا ۱۹۹۲ ژيانا ھەۋىشىك پىك ئىنایە و نوکە ئاكنجىي بازىرى دەھوكى يە و هەر ژ گەنجاتىي بويه شەيدايى موزىكى و تا نوکە شىايەھەزىمارەكەلەك يَا پىشكەدارىيىن تاك د بىياقىن موزىك و كونسىرت و ۋىسىتە قال و كلىپان دا بکەت و ب ھارىكاريا رىقەبەريا رەوشەنبىرى و ھونەرى ل دەھوكى و ب وى ھەزا ھەي شىايەھە تىپەكا موزىكى ل دەھوكى قەكەت و كومەكا موزىك ژەن و گەنجىن خودان شىان و ھونەرمەندىن مەزن ل دوور خوه خرقە بکەت.

دەھوك: ھەيفاو دوسىكى

ئامىدى بەحس دەكت كول سالا ۱۹۷۶ ئامىرىكى موزىكى ب دەست دەقىيت كوبىنى وى ژ گەشتەكى بو دئىنيت و ھىدى ھىدى ب سەر ھەمل دېيت وشىت بكارىيىت، پاشى گۆت: دەمى من دەست ب ژەنینا گیتارى كرى ئەز د ژىي دەھ سالىيىدا بوم و ژبۈي من وەك سپرايزەكى بو چونكۇ من ب تەرزى عودى لېدا، ھەر چەندە من ھەست كر ئەزى ھىدى ھىدى بەرەف ژەنینا ئامىرىن موزىكى دەچم من بخوه ل مال و ل دەث نىاسان ژەنى و ئەز ژ مەترىسىي رەقىيم، بەلىنى ژېھر خواندى من ياخىندا من ب شىوهكى قەبرى د ژەنى ھەتا سالا ۱۹۷۹ ماموستا دلشار ھاتى دەھوكى و تىپا كورالى بكار ئىنایى، ئەز داخاز كرم بچىمە دناف تىپىن يان گرۇپى دا و مە خۇ ئامادەكر كو ئەز ژى پىشكەدارىيىم د كونسىرتى دا و من ئىكەم پىشكەدارى ل سالا ۱۹۷۹ كر ئەم ژى ب ئامىرى موزىكى عودە ل گەللىيەن دەھوكى پىشكەدارى كر. ھەروەسا جەمال مەھمەدى ئەم ژى گۆت: كول سالا ۱۹۸۱ تىپا كورال دەھوكى ھاتە سەر ب ئىكەتىيا ئافەتىيىن كوردىستانى قە و رەوشەكا دى ب خوهقە گرت و وەلىنى ھات كو پىشكەداريا كچان پىر بۇ ژ يا كوران. پاشى كۆز من ھاتى داخوازىكەن كۆ ئەز جارەكادى ب ئامىرى كەمانى ب ژەنم و پىشكەدار بىم دەگەل وان، ل قىرى ئامىدى دېيتىت: بۇ من ياخى سەيىر بۇ ژېھر كو من گیتار ب ئامىرى عودى د ژەنى و پاشى بچىم كەمانى ب ژەنم! لەورا من ھەست ب دل تەنگىيى و شەرمى كر و ل دۇف دا من بىيارا خودا. لى ژ ئالىيەكى دېقە پاشى كو من دەست ب ئامىرى كەمانى كرى من زەھىمەتە كا مەزن دىت كو پاشى ھەيف و نىقا من خوه باش فىرلىك، لەورا ئەز كەۋىتىمە دناف رىزىن ھەزىمارە دوو يىن كەمانى دا دناف گرۇپى كورال دا.

دگەھىن، ئانکو تىپا موزىكى ل رەۋىشەكا باشتىرىيەن و پىتەر ئەم دەرىچەنەدا باش دا نىنن زلايىن ئابورى و ئەوان پلانىتىن باش ھەمنە.

ديسا ئامىدى ئاماژە دا موزىكاكى كوردى ب تايىھەت ياخىن و گۆت: من نەھىتلايە ستايىل و موزىكاكى بىيانى كارتىكىنى ل موزىكاكى كوردى بىكتە ب هەر تەرزەكى بىت. ديسان ئەگەر كونترول نەبىت هەر ئىك وەك خود دى دەتە كارى و دېتىت: ھىشىدارم ئەم بەردەت ستايىلى عەرەبى و جىرانا نەچىن و ئەم شانا زىتى ب فلكلورى خۇ بىكەين، چونكى جىرانىتىن مە فلكلورى مە بو خۇ دېن ب شىۋەكى دى دەنە كارى زېھر زەنگىنیا فلكلورى مە. فەرە ئەم نەھىتلىن فلكلورى مە بەرە بىت.

ديسا د بەرددەوامىيا گوتنا خودا ئامىدى بىت: بو من جەن خوشىيىن بو ژ بەر ئەز زۇو فيئرى كەمانى زى بۇوم و پاشى ھاتىمە رىزىا كەمانىن ئىكىن، پاشى كۆئىز باش چۈمىھ دكارى گرۇپى دا من گەلەك جار سەرپەرشتىيا گرۇپى ناقبىرى دكەر ل دەمىن سەرپەرشت نە بىن ئامادە. بەلىن ژ ئالىيەكى دېتە و پاشى سالا ۱۹۸۴ زېھر چەند ئەگەرا سەرپەرشت ب كار دەركەقىسى و ئەز ھاتىمە ھەلبىزارتىن وەك راھىنەرلى تىپىن و گرۇپى. و ئىكەم كونسېرت ل ۱۹۸۵/۱/۹ ب ھەلکەقتا رۆزىا ھونھرى ل بەغدا ل ھولا ناشتىمانى ب پشکدارىا ھونەرمەند عەبدوللا زىرىن من سەرپەرشتى كىر. پاشى ھينگى گشاشتن كەفتەنە سەر گرۇپى زلايىن رەزىما ھەلۋەشىياقە و زىدەبارى ۋان گوتنا ئەم دېتىت من ھارىكاريا تەحسىن تەھا كەرە كەن بىن بىن ب روی ب روی مەترسىان زى بىبۇ.

دۇوف دا ئامىدى ئەم نەقەشارت و گۆت: ئەز مژۇلى خوانىدا خوه بۇوم ھەتا من ب دوماھىك ئىنایى و ئەز كەفتەنە د بىاھى مۇزىكى دا. ھەر ل دوور وان كارىن ئەنجام داي دېتىت: د سالىن ھەشتىيان دا پىتى كارىن مە كىرىن كونسېرت بۇون، زىدەتەر زى كار و چالاکىيەن ناقبىرى پشکدارى تىدا كىرىن ئاشكەرا دكەت كو دگەھنە چار سەد تا (۵۰۰) كونسېرت و ئاھەنگ و ستران و بەرھەم و قىستەقال و كلىپان و سەرەنجا خەلکى راکىشايە.

ھەر د درېشىا گوتتا خوه دا جەمال ئامىدى ل دوور داناندا تىپا مۇزىكى دىيار كر كول ۲۰۰۹/۸/۱۸ تىپك ھاتە قەكىن و ئەم ھونەرمەند و مۇزىكىزەن و مەل تىپى خەرخەكىن و ئەم شىيان ھندەك ژەقالى، تىپا كورال ژى بىتىخىنە د ناقا تىپا نۇو دا لىن ھندەكىن دىتەنە باش دا زىيانا خو ياخىن دەھوكى دەھوكى كەن زەن بۇ ژ بىن گۆلپەھارى ھاتىيە سازكەن و ئەم شىيان رەنگەدانەكىن چىكەين و بىتىن ئەم دوو ھەيىف بۇن مە تىپ قەكىرى لىن مە سەرکەفتەن تىدا ئىنا و دوو رۆزىا قەكىشا. ديسان مە گەلەك چالاکى كىرىنە ژ ستران و كلىپ و كونسېرت و قىستەقال و كارىن جورە جوور و بەرنا مەن زىنلى و قىستەقالەك بۇ حەمسەنلى جىزىرى زى مەئەنجام دايە. جەمال ئامىدى ل دوو چالاکىيەن تىپا ناقبىرى پاشى كو ب فەرمى كەفتىيە كارى دېتىت: پاشى ئەم ب فەرمى كەفتىنە كارى وەك تىپك مە پىت ۸۰ چالاکى و كونسېرت و قىستەقال و ستران ساز كىرىنە. ديسان ژ گوتنا ناقبىرى وەسا خوبى دكەت كو بەرى خو دەنە ھندى كا دى چەوا خزمەتا خەلکى كەن و چەوا دى حەز زى كەن ب وى شىۋەي پەيامىنى

پشتی ۲۰ سالان ل سه داهیئانا وی ئەنترنیتى ح ل ڙيانا مه زېدەکر ؟

ديان جه ميل

وهک : دهه چركه کي دا ۶۹۴۴۴۵ داخاري يېن ليگمريانى دگهنه سايتي گوگل Google ئانکو روزانه نيزىكى مiliار داخازيان. هر ديسان دهه چركه کي دا ۱۳ هزار بمنامىن تاييهت بو ئايونان iPhone دهتىه داگرتىن، ئانکو نيزىكى ۱۹ مليون پروگرامان دماوى ۲۴ ده مژمۇراندا. نهك تىنى ئەفه بېلكو دهه چركه کي دا ۱۶۸ مليون ئيميل E-mail دهتىنە هنارتىن ئانکو نيزىكى ۲۴۲ مليار ئىمەيلان دروژه کي بتنى دا. ده بارهى پەيوەندى يېن دەنگى ژى، دماوى هەر خولەکە کي دا سايتي سکاپ Skype نيزىكى ۳۷۰ هزار خولەكان پەيوەندى دهتىنە كرن، ئانکو ۵۳۳ مليون خولەك دهه روزه کي دا... ئەنترنىت دەمى دا ۋان خزمەتان پىكىشى مه دكەت، ئايا دگمل پىشكەفتا زانسى ل پاشەرۇزى دى چ خزمەت پىش كىش كەت ؟ ئەفه پرسىارەكا ل وى دەمى بتنى بەرسقا وى دى هيته زانين.

ئەگەر مه بقىت بزانىن كا ب دروستاھى ئەنترنىتى

ل تىرىمەها سالا بورى تۆرا تەقىپىرىكا جىهانى World Wide Web چوو د سالا خوبى بىستى دا، د تىنى دفان بىست سالان دا گەھرىنەكا بەرچاڭ دېيانا مروقاندا پەيدابوو، ئەو تىشتى باپويىرەن مە ھىزىدەكتى دشىن ب رىكى سىرى ئەستقەبىن مە ب ھارىكاريا ئەنترنىتى ب دەستقەئىنا.

د سەردەمىن ئەقىرۇدا تۆرا ئەنترنىتى بويه دەپەكى شانوبىي بۇ لېكىگەرەنەن پىتازىنەن دناقېرە مiliارەدا مروقان لسەر رىن ئەردى، ئەف پىتازىنەن دگمل گەھرىنە دەمى دهتىنە گەھرىن و پىش دەكەن، بۇ نۇمنە ژ دەقىن نەقىسايى بۇ وىتەيان پاشى بۇ فايلىن دەنگى ول دويىدا بۇ وىتەنى قىدىيۇتى و رەنگە ل پاشەرۇزى بۇ شىۋازەكى پىشكەفتىر بەھىنە گەھرىن.

بۇ ھندى ئەم بىشىن ژىزىكىتر ئاشنای كارى ئەنترنىتىن و گۈنگىا وى بىبىنەن، دەقىت چەند نۇمنە كان لبەرچاڭ كەين

پیکدهیت، همر پیتابایتم ک زی تیک کوادرلیون پیکدهیت، همر پیتابایتم ک زی تیک کوادرلیون هزار میلیون نهندامان بوریه، نهف چهند هندی دیار دکم که هر تیک رشان که سان روزانه ده مه ک تهرخانکریه بو هندی هزرو بیرین خول سفر لاپه ری خوبی تایبیت به لاقه بکهت و د همان ده مه دا بیرون بچون و کومینت و بابه تین که سین دیشی بخوبیت، سایتی یوتیوب **Youtube** نه قنی ل سالا ۲۰۰۵ دستبکاربوی بویه ریکه کا ب سانه هی بو لینک گهورینا فایلین دهنگ و ب چواره مین سایت پشتی گوگل و فیسبوک و یاهوی دهیت دهرباره هزار سهندانین روزانه، زیبر فنی چهندی نهندازیار پاول بوتلر **Paul Butler** ل کومپانیا فیسبوکی دیزیت : نه دشین ب بمرتخدانه کنی بو وان چالاکیین لسمر نه نترنیتی دهینه نیشاندان پیشه ره کی بو زیانا جفاکی یا همر وله ته کی ب گشتی و یا مروقان تایبیت بدانین. تیوره کا دیشی زلایی ب هر پرسن پشکا ثابوری ل کومپانیا گوگل و پروفیسور ل زانکویا کالیفورینا هال چاریون **Hal Varian** هاتیه دانان و گردیدانا دنا قبمرا چالاکیین سایتین نه لیکترونی و چالاکی یتین دارایی و ثابوری نیشان ددهت.

تایا نه نترنیت ز ج پیکدهیت ؟

نه نترنیت ز پیتابایتان **Petabytes**

دزگههین راگههاندنی یتین نوی کو ژلاین فنی تورا نه قپیرکیشه که فتینه بهدست، هیلا قمه بر یا دنا قمیرا بوبیرین زیانا گشتی و تاییه تمهدن تا راده یه کی مهزن یا لاوزاکری، ریکوردین فیدیویی لسمر یوتیوبی و سایتین په خشکرنی یتین تیکسمر **Webcome** بوینه نه گهر زیانا که سایه تی یا همر که سه کی و پیزانین ن وی بینه تشتہ کنی ناشکمرا ل هه مبیر جیهانی، زیده باری نه پیزانین و کومینت و ویته یتین مروقی یتین لسمر فیسبوکی دی هم تا هم تا مین و ناهینه زیبرن (بتتن نه گهر نهف سایته ز کارنه که قیت)، یوتیوب نمونه کا ب مرچاکه یا کو په یوندی ب زیانا مهیا جفاکیشه همی و ج سوران نه هیلاين.

که کولهرا جفاکی یا نیتالی نیمولیتا فیتادینی دیزیت : نه قروکه نه دناف کومه لگه کنی دا دزین، نه دناف هزركهین بین لسمر ده پی شانوبین یانزی بین نه کتمربین دکهین، ثانکو زیانا مهیا یا ودی هاتی همر تشتی نه دناف دکهین هه می که سین دی دزانن و دبینن.

زیده

گوشارا

The Projects of Sciences

مالپیرین:

www.ahewar.org

<http://www.yourmaindomain.com>

www.readwriteweb.com

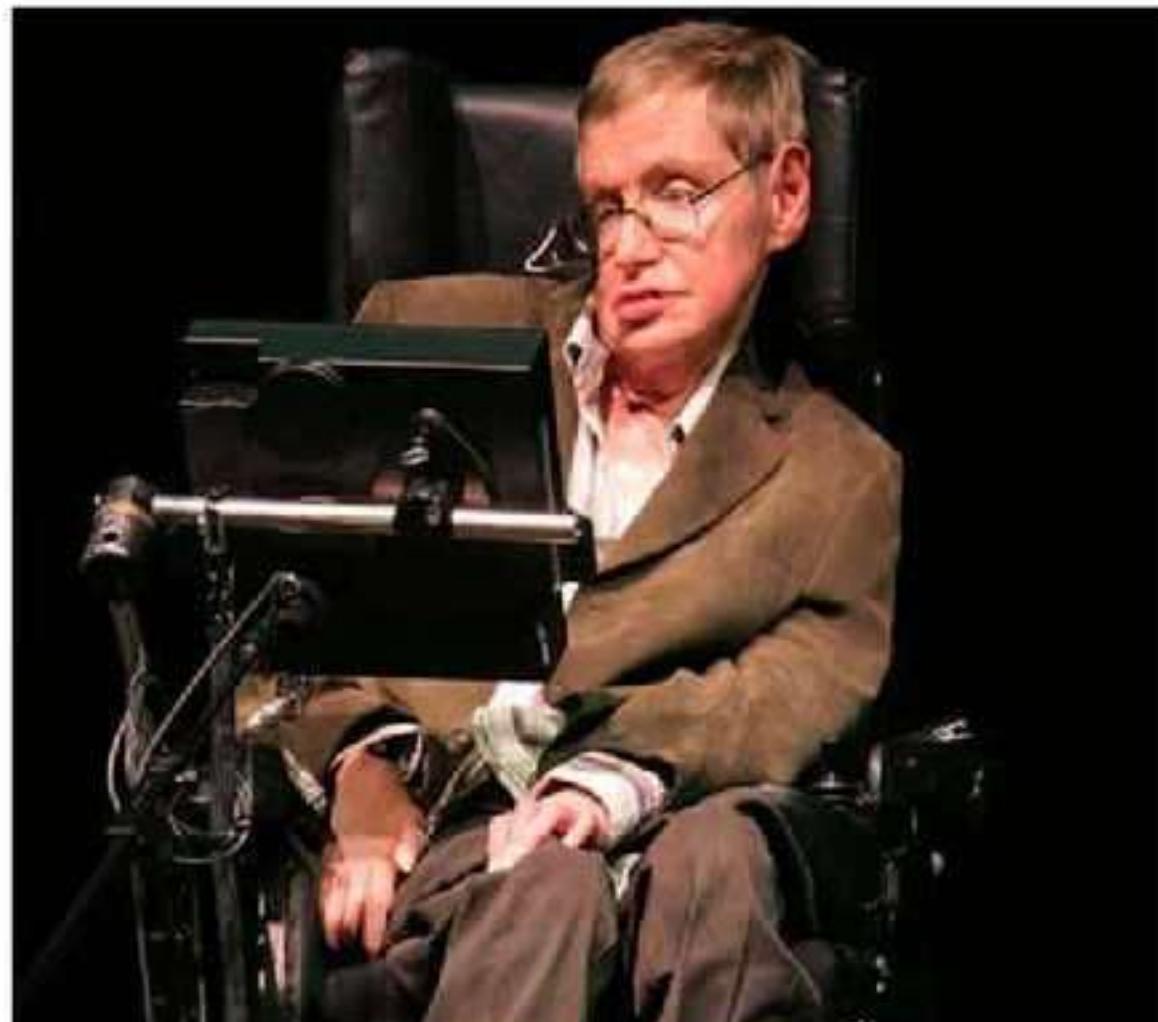
نووچه‌يین زانستي

هه‌مبهر بسویه‌ران.

هه‌زی گوتني يه کو هندهک زانا ل کوليجا نوزداران ل له‌ندن گه‌هشتينه هه‌مان ثم‌جام ده‌رياره‌ي ياري‌يin ٿيدي‌يin.

* نوزدار ماینه حیبه‌تی ل هه‌مبهر ستیفن هوکینگ

ماموستايي فيزيا و بيرکاري ل زانکويا کامبريدج ل ويلايه‌تien ئيکگرتي ((ستيفن هوکينگ)) ده‌يته نياسين ووهک ئيک ژ رژيئرتي و زيره‌كترين زاناييin فيزيايي ل هه‌مى جيهايى مينا ((تلبرت ثاينشتاين)). هوکينگ شيايى ۱۲ پله‌يin شانازى و درگريت زيمر فه‌کولينيin پيرهها. زبيت وي نوکه ۷۰ سالن ول سالا ۱۹۶۳ توشوشى نه‌ساختيي ده‌مارتن لثيني بسویه و نوزداران وي ده‌مى پيشبىنى كريوو کو ئمو نكاريت پتر ژ چهند مه‌هه‌كان بزيت، لى هوکينگ شيا نيف چمرخى دى بمينيit ساخ!!!. نيشانىن نه‌ساختيي لسمر قى زاناي ديارببوون هه‌کو زبيت وي ۲۱ سال کول ده‌ستپيتكى د سقك بعون لى هيدي هيدى گرانببوون هه‌تاکو ژ لفين و تاخفتنان بسوی. تشنى سەرنج راكىش کو هوکينگ دسمر نه‌ساختيي خو يا کوزهک را هيچ ژ كارى خو يى كيم هه‌متأ نه‌قەقەتىيye و يى بىرده‌واحه لسمر كارى خول زانکويا کامبريدج و لقان دوماهيان پمرتوكه‌کا نوي ده‌رئيختىي ل زير ناھى ((ديزائنا مەزن -التصميم الكبير-)) کو ده‌رياهى گەردوونى د تاخفيت.

* زيانىن حمبئن ٿه‌سپرين پترن ژ مفايتين وان

قه‌کولينه کو تازه ئەنجامىن وى هاتىنه ئاشكاراکن گومانى دېيخنه لسمر مفايتين خوارنا حبه‌کا ٿه‌سپرين هه‌روز ڙبو خوياراستن ژ جملتا دلى و مه‌زى. دېي قه‌کولينا به‌رفه‌هدا کو لسمر هم‌زماره‌کا مروقان هاتىه‌کرن ديارببوو کو ٿه‌سپرين چ مفايتين به‌چاف نين دخوياراستنى دا ل ده‌مه‌کى کو مه‌ترسيا خوبنېه‌ربوونى زىدە دېي هه‌کو ده‌يته ب کارئينان. ل ده‌مى ئەنجامدانا قى قه‌کولينى كمسه‌ک ژ ۱۲۰ مروقان قورتالبوو ژ جملتا دلى بەلتى كمسه‌ک ژ ۷۳ مروقان تووشى خوبنېه‌ربوونا ئاشكى يان روېچيكان بسو.

هه‌زى گوتني يه کو نوزدارين جيهايى خەلکى شيره‌ت دكەن هه‌روز حبه‌کا ٿه‌سپرين يا ۷۵ ملليگرامى بخون داکو به‌يته پاراستن ژ جملتا دلى و مه‌زى.

* تىدمانا ئىنترنېتى مه‌زى د گوھرىت

قه‌کولينه کا نوي خوياکر کو هندهک گوھرىن ل مه‌زى مروقىيin مودمن لسمر ئىنترنېتى روی ددهن وەك وان يىن ل مروقىيin مودمن لسمر مه‌يى و بى هوشكەران. هم‌زماره‌کا بسپورتىن چىنى رامالىنه‌ک لسمر مه‌زىي ۱۷ گەنجىن مودمن لسمر ئىنترنېتى كرو و بوان ديارببوو هندهک پيشيل دئركىن مه‌زىيin واندا پەيدابوونه و ۋوان لاوازبۇونا كونترولى لسمر هەستان و دانا برياران و خوراگرتىن ل

نوژداری سیلاف

ھەودانا چچکىن گەرويى (التهاب اللوزتين))

د.ئاشتى عەبدۇھەكىم

ديار دىن کو دسورن و دېھرچىينه و ھندهك پىنييىن سېلى سەر
ھەنە، زىتىدبار گىرىكىين لەماۋى ل ستوى ژى دېھرچىن.
دۇزىنگ:

۱-خەندقىينا زاروکى دخموى را ژېھر ستويىرىبۇونا چچکىن
گەرويىت.

۲-خىرخىرن ل دەمىن نىشتىنى کو ھندهك جاران دېيتىه
ھۆيى كىيمبۇونا ئۆكسجىينى دناف خوينى دا و دەنجامدا
ستويىرىبۇونا زەقلەكا دلى.

۳-ھەودانا گوهى ناقيقىن.

۴-تىشىبۇونا چچکىن گەرويىن ژ كىيم و ئەدابان کو پىدقى
نەشىمەركارىيەكا ب لەزە.

۵-لازوازىبۇونا وەدارا لەشىن زاروکى.

۶-تايا روماتيزمىن کو ھندهك جاران توشى دلى
و گولچىسکان و گەھىن لەشى دېيت و زيانىن مەزن
دگەھىنىتى.

چارەكىن:

۱-دانادەرمانىن دىرى بەكتريا ((ئەنتى بايوتىك)) بو
ماوهىيى ۷-۵ روزان.

۲-دانادەرمانىن تايپ ((وەك پاراسىتامول و ئەسپىرىن
و قۇلتارىن)).

۳-دانادەرمانىن ژانكۈز.

۴-بىئەن قىمدان و زىتىدە قەخوارنا شلەمەنیان.

ھەكە زاروکەك گەلمەك جاران توشى كولبۇونا چچکىن
گەرويىن بىيت يا دروستە ئەمۇ پارچە بەھىنە ژىتكەن ب رىتكا
نەشىمەركارىيەكا تايىبەت. ئەڭ نەشىمەركارىيە يا بى زيانە و
ئارىشا نەساخى قوتىپ دىكەت و باشتە بەھىتە كەن پىشى
زىيىن ۳ سالىيى.

چچکىن گەرويىن دوو پارچىن گوشى نە دەكەقەنە ھەردۇو
لايىن گەرويىن ل پاشىا حەفكىن و دېتىكەتىنە ژ كومەك
گىرىكىين لەماۋى. ئەڭ ھەردۇو پارچە دەھىنە ھەزمارتىن وەك
ھىتلا بەرگىريا ئىتكى ژ لەشى ل ھەمبىر ۋايروس و بەكتريا
ئەويىن ب رىتكا دەقى ب ژۇور لەشى دەكەقەن. ھەكە چچکىن
گەرويىن بى چارە دەمینن ل بەرامبەر وان مېكروبان ھە دەدەن
و دەنجامدا ستويىر دىن و د پەرچىن.
زاروکىين زىيىن وان دنافبەرا ۱۰-۲ سالاندا پەتەنەتافى
قىنى نەساخىيى نە.

ئىشان:

۱-ئىشانان گەرويىن، نەخاسىم ل دەمىن قورتىدائى، ب ھەقرا
دگەل ژانىن تەقایا لەشى.

۲-بلندبۇونا پلەيا گەرمىيا لەشى.

۳-دل ژخوارنى رەشبوون ب ھەقرا دگەل سىستىا لەشى
و بى ھېزىسى.

۴-ژانىن زىكى ل زاروکان ژېھر كولبۇونا گىرىكىين لەماۋى.
دەمىن چچکىن گەرويىن دەھىنە پەشكىنلەن دەمىن ھەمودانى

باشترين پيکهاتي (۱۰) سالين بوري د كيشوهري ئاسيا دا

ئيكتىيا تەپاپىن ياخىدا بولۇملىكىن دەستان دەھىنە ھېزمارتىن، بەلۇن نوکە پيکهاتىيىن (۱۰) سالين بوري د كيشوهري ئاسيا دا دەستنىشان كىر، و هېرىشىپەرى ھەلبىزارتىيىن عېراقىنى و يانا زىرىكەرەتلىك و لېتھاتى بەرچاڭ بۇون، ۋوانا: (نەشئەت ئەكرەم، پارك جى سونگ، جەمادىن ئىتكۈنام، ھەوار مەلا مەممەد و ... هەندى).

و ئەقە ئىلى لىستا وان يارىكەرەن ئەمۇن بۇ باشترين يارىكەرەن (۱۰) سالين بوري د كيشوهري ئاسيا دا ھاتىنە دەستنىشان كىن:

- * گولچىيى ھەلبىزارتىيىن كوريا ژىرى: لى وونگ جاي.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن ئيران: مەھدى مەھدەقىكىا.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن عەرەبستانى سعودى: رەعەد تەكەر.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن ژاپون: يوكى ناكازاوا.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن كوريا ژىرى: لى يونگ پىيو.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن ئيران: جەمادىن ئىتكۈنام.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن ژاپون: سونسوکى ناكامورا.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن كوريا ژىرى: پارك جى سونگ.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن ژاپون: ھىدىيوشى ناكاتا.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن ئيران: عەللى كەرىمى.
- * يارىكەرەن ھەلبىزارتىيىن عېراق: يۇنس مەممۇد.

ئيكتىيا تەپاپىن ياخىدا بولۇملىكىن دەستان دەھىنە ھېزمارتىن، بەلۇن نوکە پيکهاتىيىن (۱۰) سالين بوري د كيشوهري ئاسيا دا دەستنىشان كىر، و هېرىشىپەرى ھەلبىزارتىيىن عېراقىنى و يانا (وەكەرە) ياخىدا قەتەرەن (يۇنس مەممۇد) درىزى ئىتكىنەت دەرىن پيکهاتىيىن دا ل سەر ئاستىنەن ھەلبىزىپەران، و ئەقە پيکهاتىيە

تنىن يارىكەرەن (۵) ۋەلاتان بخۇقە دىگرىت، ئەمۇ ئىلى: (عېراق، ژاپون، كوريا ژىرى، ئيران، عەرەبستانى سعودى).

ئەگەر ئەم چاڭ خىشاندەنەكى د (۱۰) سالين بوري دا بىكەين، كيشوهري ئاسيا ب گشتى دىروكەكەن نوی د جىهاندا تەپاپىن دا توماركىر، و باشترين دىروك زى بىرىقەبرىنا ئىتكەم كاسا جىهانى ل كيشوهري ئاسيا بولۇملىكىن ئەمۇ زى كاسا جىهانى يا سالا (۲۰۰۲) ئى بول ھەردوو ۋەلاتىن (ژاپون، كوريا ژىرى) ب ھەقىشكى، و ژىللى فىن چەندىن چەندىن يارىكەرەن ئاسيايى د خولىن ئەمۇرۇپا دا بەرچاڭ بۇون، كۆئەم دىكارىن بىشىن ھېزمارا يارىكەرەن ئاسيايى گەلەك زىتەدەكىن ل ۋان (۱۰) سالين بوري دا ئەگەر ئەم ھەقىقەبىكەين دەگەل سالين بەرى بىرىقەبرىنا كاسا جىهانى يا سالا (۲۰۰۲) ئى.

بەرى (۱۰) سالين بوري چەند نافەكىن كىتم يىتىن يارىكەرەن ئاسيايى مەگوھلى دېبۇون، ۋوانا: (عملى دايى، ناكامورا، ناكاتا، سامى جابر، ھوان سونگ ھونگ) و چەند

LFP

خولا ئىسپانىا بو باشترين خولا تەپاپى ل سالا ٢٠١١

خولا تەپاپى د جىهانى دا پىشكىشى سەروكى ئىكەتىا تەپاپى يى ئىسپانى (خوسن لويىس ئەستاسىارن) كر، و رىزىئەندە باشترين خولا تەپاپى د جىهانى دا ب ۋى رەنگى بۇو:

- * خولا ئىسپانىا رىزا ئىكىنچەت ب (١٠٩٢) خالا.
- * خولا ئيتاليا رىزا دووچەت ب (١٠٣٩) خالا.
- * خولا ئىنگليز رىزا سىيىنچەت ب (١٠٢١) خالا.
- * خولا بەرازىيل رىزا چوارىچەت ب (٩٨٢) خالا.
- * خولا ئەلمانىا رىزا پىتىجىنچەت ب (٩٤٣) خالا.

ھەزى يە بىزىن كو ئەف خەلاتە ھەر سال دەھىتە پىشكىشىكەن و سالا بورى خولا ئىنگليز بۇو باشترين خولا تەپاپى ل سەر ئىلسلىنى جىهانى.

ھەر خولەكە تەپاپى د جىهانى دا پىشەقاتىت خو يىن تايىمت ھەنە و ھەر خولەك ژ خولەك دى جوداھىا خو ھەيە ژلايىن ھۇمارا پىشەقاتان و چاوانىا يارىكەرنى و تەكتىكا يارىكەرنى دوى خولى دا.

ئىكەتىا تەپاپى يى جىهانى بۇ ئامار و مېزۇو ھەر سال باشترين خولا تەپاپى ل سەر ئاستى جىهانى دەستنىشان دكەت، و بۇ سالا (٢٠١١) ئى خۇلا ئىسپانىا يى تەپاپى ب كومىكىندا (١٠٩٢) خالا بۇ جارا (٥) د دىرىوكى دا وەك باشترين خولا تەپاپى ل سەر ئاستى جىهانى هاتە دەستنىشان كرن.

شاندەكى ئىكەتىا تەپاپى يى جىهانى بۇ قى مەردەمى سەردەدانا وەلاتى ئىسپانىا كر و ل هوتىلەكىن ژ هوتىلەن بازىرى مەدرىد د ئاھەنگەكە رىزلىكىن دا خەلاتى باشترين

ژنا کورد و حیجاب دئاینییت ئاسماپیدا

ب/ رەمزى ئاگرەپى

جوان زى حيچابى بىكەنلى ...
 هەروەسا ئەم نابىينىن دشارستانىدا مىدى دا زى ژنا کورد
 زېمىر ئەگەرىن ئايىنى حيچاب كىرىتى، بىتنى پشتى هاتنا
 ئىسلامى، د پەرتوكا زەرادەشتىيا يا پىرۇز ئاقىستا دىيىن
 زەرادەشتى گوھورىنەكا گىنگ كريه ل سەر دىتنا جقاکى بو
 زىنى، وەكى هەلبىرا تنا مىرى و مافى بەردانلى و ملکىيەتا عەقارى
 ورىتەپىرنا كاروبارتىن دارايى يېن مىرى ... و دئاقىستا يېن دا
 خوداوهندىن مىن ھەنە ئەناھىدا و مىتىرا كو جەھى رىزگەرنى
 بۇون و تانوکە زى كورد پىرۇزيا ژيانى ب ژنى قە گىرددەن.
 هەروەسا ژنا عمرەب زى بەرى ئىسلامى حيچاب نەزانىيە،
 تىكەمل دبوو دگەل زەلاما و مافى هەلبىرا تنا مىرى هەبۇو
 و بەردانلى و سىستەممى خزمائىنېي ل سەر بىناتىن دەيکى
 بۇو و دقورئانا پىرۇز داھاتىيە كۆ ژن دېنى حيچاب بۇون بەرى
 ئىسلامى «وقرن فى بيوتكن و لاتبرجن تبرج الجاهلية
 الاولى» (الاحزاب ٣٣) لەوا بومە دىاردېيت ل دويش قىن
 خواندنا دېرۈكى حيچاب نە هييمىيەكى ئىسلامى يە، بىتنى
 بەلکو هەبۇویە دېرۈكى كەقىدا ل دەفەتەنەك مەلەتا و ئايىنا
 زېمىر گەلهك ئەگەرا يېن ساخلمى و خوبىاراستىنى پشتى ھنگى
 ل سەر دەستى جوھىيا بۇویە سالوخەتكى ئايىنى.

حىچاب د ئىسلامى دا :

پىغمەرمحمد (ص) ئەمر نەكربىو ب حيچابى ل دەسىپىتىكا
 ئىسلامى ژن يا سەركول بۇو ل سوبىكا و دەمنى نقىشا، هەتا
 گەھىشىتە وى رادەزىنگىنا خودامىتىن خۇ دەرەتەن و نەماشىدەن
 ب تەرزەكى رويس داكو بالا بکىشىن، چونكى جوانىا ژنى
 ل دەفە عەرەبا د لەشى دا بۇو. پىغمەرمحمد (ص) حەز
 خومەزىنگىنى و بىن رەۋشتىيەن نەدەر و پىرە حەز جلک و رەفتارتىن
 گۈنچاى دەر و دگەل وى چەندى كۆ خەلەيفە عومەرى دەگوتە
 پىغمەرمى (ص) : ئەم دەملا تەدا پىشوازىيا گەلهك كەسىن
 مۇنافق و بىن رەۋشتى دەكەين، باشە تو بوج ئەمرى دەيكتىن
 مۇسلمانا ناكەمى حيچابى بىكەنلى ؟ لىپىغمەرم (ص) دگەل
 وى چەندى كۆ ھاى ژ وى ئارىشىن هەبۇو لىپى دگەل وى ھەزى
 نەبۇو و وەسا ھەزىدەر كۆ دگەل سەركەفتەن ئىسلامى توندوتىيىشى
 دەشى ژنى نامىنەتى، بەلنى ل دەفەتەنەك ھەقالىتىن وى و
 عومەرى حيچاب چاربۇو.

دگەل بۇرينا دەمىن و زېبەر رويداندا دەست درىشىتىن بىن رەۋشتى
 دەشى ھەندەك ژنان ل سەر جادا بىن جوداھى دناشىبەرا ژنىن ئازاد
 و نەتازاد و زېنگىن مۇسلمانا پشتى ھنگى ئايىتەتەخوار «يىا
 ايها النبى قل لازواجىك و بناتك ونساء المؤمنين يەننەن
 علیئەن من جلايىبەن ذلک ادنى ان يعرەن فلا يؤذىن و كان
 اللە غفورا رحيمما» (الاحزاب ٥٩) و هەروەسا ئايىتە «ولا
 تکرھوا فتیاتكم على البغاء ان اردن تحصنا» (النور ٣٣) كۆ

گەلهك رەنگ و تەرزىن حيچابى ھەنە و دەتىنە گوھورىن ل
 دويش جقاکى و بىر و باوەرەتىن ئايىنى و رەۋشتى وەكى: جلباب
 و خىمار و نيقاب و عەبا و ويشاح و شادور و برقع
 دەقى گوتارى دا دى بەحسى حيچابا ژنا کورد كەن دىارەدا
 هەردوو رەھەندىتىن وى يېن دەمى و ئىسلامى و دئاقىستا
 بىانى ل سەر روشەنبىریا كوردى هەرچەندە ژنا کورد حيچابى
 ناكەتى بوسەرچاقا بىنى، ئەگەر دناف ھەندەك ناقەندىتىن ئايىنى
 يېن توندرەو و صوفىتىن پىنگىر ب وردهكارىتىن ئايىنى دا بىت،
 بەلنى دىارەدا بەرەلەڭ نوكە دناف قوتاپخانە و ناقەندىتىن
 جقاکى و ئايىنى ويشاحە بىن پىچى دەقەشىرىت، هەروەسا
 جلبابىتىن درىش و عەبا، ئەف دىارەدە ل ۋان دوماھىكى پەيدابۇويە
 ل ھەمى پارچىن كوردىستانى دگەل يا دېپەزنى هشىاربۇنەقا
 ئايىنى، لىپى جورى پىرەلەڭ ويشاحە دناف ھەمى ۋان
 جقاکادا .

دەمىن ئەم كەتوارى دخوينىن ژلايىن دېرۈكى قە دىيىن
 حيچاب ل دەفە ھەمى مەلەتەن ھەبۇويە ژەقىندا زېمەنەن
 ئەگەرا، ل دەفە سومەریا، ژنا سومەرى يا زناكەر نەچار دەر
 حيچابى بىكەتى دابەپىتە جوداکەن ژ ژنا دروست، هەروەسا
 ل دويش شىنوارتىن ھاتىنە دىتن ئاشورىا زى ژن نەچار كەرىيە
 حيچابى بىكەتى، ل سەرددەمىن گىرىكى يا حيچابا ژنا يۇنانى يا
 تمام بۇو بىتنى چاڭ دەرەكەتن، ل دەفە جوھىتىن ئەرسەدوكس
 حيچابەكە بەپىز ل سەر ژنى دەپاند، بىتنى سەرچاڭ و دەست
 دىارەكەن وەھەتا نوكە زى ئەف جورە جوھىا زى حيچاب
 ھەبۇويە بوسەرچاقا، مەسيحەتىن پىرەلەڭ چاڭ بۇويە
 دايە ژنى، چونكى مەسيح بخۇ كورى ژنەكەندا چاڭ بۇويە
 و چوار ژن دەنسەبا مەسيحى دا ھەبۇون، تامار، راعوت،
 راحاب، بىتشىع (ئىنجيلا مەتى) دسۇرەتا مەرىيەم ئايىتە
 حيچابى دا ھاتىيە برامانا حاجز يان پەرجان « فاتخەت من
 دونەم حجابا فارسلنا الىيە روحنا فەتمەل لە بشرا سوپا »
 (مريم ١٧) دگەل ھەندى حيچاب ھەبۇويە د مەسيحەتى دا، ل
 دىرا و كەنيسا رەبەن حيچابەكە رەش دەنەنەن و هەروەسا قەدىس
 ترتولىيانوس - لاھوتىي مەسيحى - دامەززىنەرى كەنيسا
 ئەفرىقى، بەرەرى بۇو ل چەرخى دووئ زايىنى ژىابوو □
 بەرپرسە ژ چەپساندنا ژنا مەسيحى كارەكى ناقەدارى ھەمى ب
 ناقىنى حيچابى، چ بەلگە نىنە كۆ حيچاب تىتالەكى گشتى
 بىت ل سەرددەمەتىن كەقىن، ل شارستانىا مەسىرى يا كەقىن ژن يا
 پىرۇز بۇو، ل سەرددەمىن فيرۇعەنونا ژن يا ئازاد بۇو پىشكەدارى
 دەشىاندا گشتى دادكەر ويا سەر كول بۇو، هەروەسا ئەرکەن
 خوداوهندى دادوھرىي (ئامەھوت) ھەبۇون و ئىزىس خوداوهندى
 جوانىيى ... و سەرددەمىن ناقىن گەلهك دا خاچ دەر جەھىلەن

جشاکی

یین سیاسی و ئابورى دداریژن حیجابه، ژنی بقەشىرن ژ زەلامى، نەتىكەلبۇون، نەھىلانا كاركىنا ژنی، ل ۋېرە ئەقە نە پرسەكا رەوشتى يە، بەلكو ئارمانچەكا سیاسى و ئابورى و جشاکى يە، ئەو ئاخفتتا دېیزىت حیجاب كمراهمەتا ژنی دپاریزىت وجشاکى دپاریزىت ژ بى رەوشتىن ئاخفتەكا نەدروستە ونمواقعى يە، ژن خۇناپاریزىت ب حیجابى، بەلكو ب ئەقلە خۇ يېن قەكى وەشىا. دېنى قوناغى دا حیجاب ببويە هيمايەك بو بەرسىنگرتا روزئاشاي ژلایىن ئىسلاميا ودھىتە بكارئىنان بو مەردەمەن سیاسى، ل ئیرانى شادور ل سالا ۱۹۶۳ هيمايەكى سەلەفى كو ئاقرىيى دەدەتە زقرينى بو ئىسلاما دەسپىتىكى هەرودەكى ئەو نافەرەكە ناسناما ئىسلامى يە، هەرودەسا حیجاب ھندەك جاران دھىتە بكارئىنان ژلایىن ھندەك كەسان بو كرنا كارتن نەرەوا داكو نەھىتە نىاسىن وھندەك كچ ژى حیجابى دەكەن داپېزىن دېنگىرەن وئارەزو ل سەر ھەبىت.

لەوا ئەگەر حیجاب ئىك ژ هيمايەن جىهانان ئىسلامى يا ھەقچەرخ بىت ئەو ل ھەمان دەم هيمايىن قەيدىن ل سەر ژنی يە ودىاردەكە ژ دىاردەن تەپسەرەرنى و تەرزەكە ژ تەرزىن تەپسەرەرنى لەشى ول شوينا جلک بىنە فاكەرەكى هارىكەر بۇ ئازادىيى دېيتە تەپسەرەرن بولۇشى ورۇحى وعەقلى. دەمىن ئىسلامى حیجابى ل سەر ژنی دسەپىن، مەرەم ژى نەقىشارتنا پېچى، يان دىمى يە، بەلكو قەشارتنا عەقلى يە. دىمىن ژنی نە عەورەتە وئەگەر وەسا بىت بوجى سەرۇچاقيت جەھىلىيەن جوان ناقەشىرن، يان ھەر دىمەنەكى جوان. وئەگەر ژن فەتنە بىت پا فەتنا زەرىتى و مالى ژى ھەيە «واعلموا انما اموالكم وأولادكم فتنة وإن الله عنده أجر عظيم» (الأنفال ۲۸) بوجى ژنکا مەزن پېتەقى نىنە حیجابى بىكەتى، يانشى چۈنكى نەجمەن شەھەوتى يە؟ مەرقىتىن ئايىنى بەرددەوام داخازا حیجابى دەكەن دېپېزىن دى پېكەراتا جشاکى ژناقچىت ئەگەر حیجاب نەمەننەت، بەلىنى ئەقىن ئان داخازا دەكەن ئەگەرەن خۇ ھەنە و ئىسلامىيەن توندرە دېپېزىن (فېرەرنى ژننى سەنورىن كلاسيكى ژناقىبەت و دېيتە ئەگەر بولەملانى دەمل زەلاما دبوارى كارى و وەرگرتا لەقىبا) هەرودەكى ل تۈكىا نوکە چىدىت !

ژىدىت:

- گۇفار و روزئامە و پەرتوكىن رەوشنېرى يىن جودا جودا
- القرآن الکريم
- الحريم السیاسى - فاطمة المرنيسى
- ما وراو الحجاب - فاطمة المرنيسى
- حوارات فى قضايا المرأة، التراث، الحرية - نبيل فياض
- مقالات متفرقة من الانترنت.

Email: remziakrawi@yahoo.com

ئەقە ژى بەلگەيە كول وي سەرەدەمى بى رەوشتى ھەبۇويە، ئارمانچ ژ حیجابى نە نەھىلانا ئازادىا ژنی ببويە، بەلكو پاراستنا وي ببويە ژ دەستدرېشيان، بەلىنى ھەرودەسا ئەقە سەركەفتەن بوبو لا يەنەن دىرى ئازادىا ژنی. دېنىاتدا حیجاب ھاتبو بودانانا دیوارەكى دنابېمەر دوو زەلامەكى و ئافەرەتكى ئەھۋى پېغمەبر (ص) و ئەمنەسى كورى مالكى ل رۆزى زەواجا پېغمەبرى ژ زىنب بنت جەش و ھەرودەسا ئايەتا حیجابى ھاتىيە خوارى بودانانا دیوارەكى دنابېمەر پېغمەبرى و خەلکى دىتر ورېزگرتا حورەتەن مالا «يا اىها الذين امنوا لا تدخلوا بيوت النبي الا ان يؤذن لكم الى طعام غير ناظرين انه ولكن اذا دعيتم فادخلوا فإذا طعمتم فانتشروا ولا مستثنىن لحديث ان ذلك كان يؤذى النبي فيستحب منكم والله لا يستحب من الحق واذا سالتموهن متابعا فسئلوهن من وراء حجاب ذلك اطهر لقلوبكم وقلوبهن وما كان لكم ان تؤذوا رسول الله ولا ان تنكحوا ازواجه من بعده ابدا ان ذلك كان عند الله عظيما» (الاحزاب ۵۳)

حیجاب ل دەف ئافەرەتا كورد :

حیجابا ژنا كورد نەيا بەبىز و زەحمەتە و وي حیجاب نەگرىن ژبەر ئەگەرەن ئايىنى و سیاسى ب تىن پشتى ھاتنا ئىسلامى نەبىت، لەوا دىاردەكە دەرەكى يە و كلىتورەكى بىيانى يە، ل دەف ژنا كورد دەرسوک بو ئەگەرەن فلكلورى وجوانىنى يە ئانكۆ بىتى پەتكەقا قوماشى يە، جلکىن كوردى تمام دەكت، يان بوبويە ئەپەن ئەپەن سەقاى ژ گەرمى و سەرمایىن و دراستى دا جلکىن ژنا كورد نەتموى نە و بەرەشتەن دەھەمان دەم، لى ل چان سالىن دوماھىيى دەمل گەشەرنى ھزرا ئايىنى يان تۈندرە ژنا كورد كەفتىي ژتىر گڭاشتىن مەزن بوبويە، تاكو بوبويە دىاردەكە بەرىيلاف دجقاکى دا و ژبەرکو ژنا كورد يان ئازادە تارادەكى ھەقبەرەرن دەمل مللەتىن دىتر ل دەقەرى دەھەقەرىيى دا دىزىت دنابېمەر ژيانا ئازاد يان بىي قەيد و دنابېمەر تەرزى ئايىنى و كلىتورى شەرم و ترسى، ئانكۆ دنابېمەر دوو خواستەكى دنالىت.

ھەستكەن ب كىيماسىن ل دەف ژنا كورد وەلىتكىريە ھزز بىكەت كو ئەو ھاتىيە ئافراندىن بولەلەمى و دېقىت كارىكەت و خو مكياز بىكەت داكو شوبيكەت. ژن نەھاتىيە ئافراندىن بولەلەمى بەلكو ھەرددو ھاتىيە ئافراندىن داكو ھەۋەدو تاما بىكەن و توخمى مەرقىت بپارېزىن، دېقىت ل بەرى ھەمى تىشتا بەرى خوبىدەتە خو وەك مەرقىت پشتى ھنگى وەك مى، چۈنكى وەكى فەيلەسۋەك دېيىت: مەرقىت پەيدانابىت ژن، بەلكو دېيتە ژن. و ھەرودەسا دېقىت بىزانتىت كوج پەيەندى نىنە دنابېمەر حیجابى و جلکا دنابېمەر رەوشتى ئازادىيى دا، چىدىت ژنەكى بىن حیجاب ھەبىت يان بەرەشتە بىت و بەرۇۋاشى.

حیجاب وەك داب و نەھىتەكى سیاسى:

دەم و كاودان وئەگەر ھاتىه گوھورىن، بەلىنى تىكىست يان نەگوھورە، ھەرودەكى دوھى ھاتىيە خوار و ئېكەم تىشت دەيتە ھزرا سەلەفييە و ئىسلامىي دەمىن بەرنامىتىن خو

خيانەت ھەقزىنىيى

نۇزان نەيىلى

- ٦- گرنگى نەدانى بخو : وەختى ژن گرنگىيى نەدەتە جوانى و سەرۇبەرىن خو.
- ٧- تولقەكىن : ئەگەر لايمەنەكى ژ ھەردوو ھەقزىنا خيانەتلى دىاربىو لايمەنە دى وەك تولقەكىن دىسان دەقىيە خەلەتىا خيانەتى .
- پ - چارەسەرى بۆ نەھىلانا خيانەتى ھەيدە ؟ چ پىتەقىيت چارەسەرى ئەوه نەھىلانا وان ئەگەرلىن مە دىاركى كۈچىدا دىاركى كۈچىدا دەنەن و ھەر دىسان دى ھەولدىن چەند رىتكا دىاركىن بۆ ھەردوو ھەقزىنا (ژنلى و زەلامى) بۆ خۇ پاراستىنى ژقىن دىاردا خراب .
- ١- بكارنەئىنانا توند و تىزىيى دچ وخت و دەرافا دا .
- ٢- دىارنەكىنە كىيماسىيەن لايەنە دى ل بەرامبەر كەسىەكى دى .
- ٣- رېزلىنەن و گرنگىدان ب لايەنە دى .
- ٤- گوھرىنە بەرددەوام دەجوانكىنە ژنلى دا .
- ٥- گرنزىنە بەرددەوام بۆ مەرەمە دروستكىنە كەش و ھەوايەكى خەيزانى يېتى خوش .
- ٦- نەھىلانا ھەستكىنە لايەنە دى ب باودرى پىتەھاتنى .
- ٧- دويىر كەقتن ژ قەلساتىيى .
- ٨- بكارنەئىنانا پەيقيەن جوان دئاخفتىنیدا .
- ٩- ھەولدىنە ئازاراندىن سىيكسى بۆ ئىتكى و دوور .
- ١٠- ھەولدىن بۆ رەۋەشنبىرگەن و گوھرىنە خۇ يَا بەرددەوام .
- ١١- خۇ نىزىيىكىن ژلايمەنە دى بەھەمى رەنگانقە .

- خيانەت دىياردەكى جڭاڭىيە يَا نەباشە و ل جڭاڭىكى بۆ جڭاڭى دى دەيىتە گوھرىن بەلى ئەم دەشىيەن بىزىن كۆ يَا دەناف ھەمى جڭاڭاندا ھەى ، ئەۋۇزى پەيۋەندىيەكى قەشارتىيە دەنابېمە ژنەك و زەلامەكى دا كۆچ پەيۋەندىيەن خەيزانى دەنابېمەن دەنابېمەن و ئەو ژن يان زەلام يان ھەردوو خودان ھەقزىن بن .
- خيانەت نە ياكىرىتايە ب رەگزەكىقە، ئانكۆ ئەم نەشىيەن زەلامى پى تومەت بارىكەين يان ژنلى ژېھر كۆ خيانەت كارەكە زەلام و ژن پىكەتە تىدا ھەقكارن .
- خيانەت ل دەف كەسىەكى پەيدا دېيت كۆ ئالۇزى دېيۈندىيەن خەيزانى دا ھەن ئەۋۇزى ژېھر ھەبۇونا خرابىا و خەلەتىا ل دەف لايەنەكى خەيزانى چ ژن بىت يان زەلام ، و دىسان كارتىتىكىنە دورو بەرا . ل دور قى بابهتى مە جەند پىسياردەك ئاراستىيە قەكولەر ئەقلاڭى (خالد عوسمان) كرينى .
- پ - ئەگەرلىن پەيدابۇونا خيانەتى چەنە ؟
- ١- ژىتكەبۇونا خەيزانى : دەمى بەرداڭ چىدىبىت دەنابېمە ژن و زەلام دا ، يان مىن ، يان نەبۇونا چ دەستەلاتا دەناف خەيزانى دا و ژىتك دويىر كەفتتا ژن و زەلام .
- ٢- دويىر كەقتن : ئەگەر زەلام يان ژن دويىر كەت ژ مال و ئەش كارە بەرددەوام بەھىتە ۋەكىشان .
- ٣- كۆچكىن : ئەگەر يەكى ژ ھەردوو ھەقزىنا كۆچكى بەرەف ولاتەكى دى بۆ ماوەكى دوور .
- ٤- ژىنگە : بەریخودانى خيانەتى ژجڭاڭىكى بۆ جڭاڭى دەيىتە گوھرىن و ل ھەنەك جڭاڭى و ژىنگەها ب ساناهىتە و ھەكى جڭاڭى رۆزئاڭا .
- ٥- ھەلبىزارتىنە ھەقزىنىيى : دەمىن ئەگەرى ھەلبىزارتىنە نەيىن دورست بىت .
- ٦- ھەزارتى : ھەنەك جارا ھەزارتى دېيتە ئەگرى ھەبۇونا خيانەتى .
- ٧- نەبۇونا باودرىيى : نەبۇونا باودرىيى و ھەلىدكەت كۆ خيانەت بەھىتە كەن .
- پ - چ ئەگەرلىن دەمكى (وقتى) ھەنە ؟
- ١- شەھەرتا سىيكسى : وەختى لايەنەكى شەھەرت ھەبىت و لايەنە دى استجاھە نەبىت .
- ٢- توند و تىزىيى : ھەبۇونا توند و تىزىيى دەناف خەيزانى دا .
- ٣- پەستا دەرونى : ئەگەر لايمەك ژ ھەردوو ھەقزىنا توشى پەستا دەرونى بۇو و لايەنە دى گوھىن خۇ نەدايىن .
- ٤- گرنگىدانى ژنلى : ئەگەر ژنلى گرنگىدا زارۇكان يان ھەر تىشەكى دى پتر ژ ھەقزىنى خۇ .
- ٥- ئەرك و ماف : ھەبۇون و رېزلىنە ئەرك و ماف دەنابېمەر ھەقزىنادا .

رىيڭخستن و ئاقاڭرنا جڭاڭى مەدەنى

زېرەقان محمدەمەد

پەيدابۇونا دكتاتورىيەتى، ئەو وەلاتىن رىيڭخستن ھەبىت دى پىشىكەفيت. نموونە گەلەك يىتن ھەين وەكى يابان و ئەمېرىكا و گەلەك وەلاتىن دى ل ھەمى بىباڭان پىشىكەفتىنە، چونكى بەرنامەيەكى رىيڭخستى ھەيە بۇ گەشەكرنى، ز لايىن سیاسى وان سیستەمەكى ديموکراتى ھەيە، ھەروەسا ئەف وەلاتە ل لايىن ئابورى د بلندن ول پەلەيا ئىكى دەھىن ل سەرانسەرى جىهاننى، ھەروەسا ھەتا راددەيەكى باش ز ئىكىگرتنا كومەلايەتى ھەيە خەللىكى وان يىن رازىيە ز چارەسەربىيا حوكومەتتىن وان بۇ ئارىشا ھەتا نوکە چ قەيرانتىن مەزن نەدىتىنە نەخاسىمە ل ۋىن دوماھىيىن لموا ھەتا نوکە چ گرفت نەكەفتىنە د رىتكىدا ھەتا راددەيەكى مەزن د خوراڭتىنە و ب ھىچ رەنگەكى نەكەفتىنە بن پىلىت سیاسەتا دەولەتى ئەوان كارتىكىرنا ھەى لىمر جىهاننى و سیاسەتا دەولەتى ئەفە دزفريتە وى كۆكارى وان يىن رىيڭخستىيە و ئازادى يا ھەى و شىان يىتن ھەين بۇ بەرسىنگەرتنى ئارىشەيان و ل وەلاتىن ھەمنى دەلىقەيە ھەر ئىك ل دويىش حەز و ۋىيانا خوه كار بىكت، ياسايىن دەورى سەرەكى ھەيە د ژيانا واندا لموا ب ساناهى جڭاڭى مەدەنى يىن ئاقاڭرى.

دەمىي رىيڭخستن د ژيانا مروقىدا ھەبىت وى چەندى دىار دىكەت كۆ مروف يىن ھەندهك پىنگاڭىت دىرسەت دەھافىت، ئەقە بەرۋاقاڭى وى چەندى يە مروف نەزانىت ج دىكەت ھەمى دەمان د ئالۋىزىيەكى زقروك دا دىزىت، چونكى ئەنجامى كارى خوه نزانىت.

مزايتىيەك ياهەى لدور پىنگاڭىت وى، رىيڭخستن د ژيانىدا مروفى چاڭ ۋەكىرى دىكەت ل ھەمى بىباڭا و دى زانىت چ ل دەرۋەھرئ وى چىدىتىت و دى يىن ئامادەبىت زيان فى نەكەفتىت، و دى ھەولەت بەرەف ئارمانجىت باش ۋە بچىت و خوه بىگۈرۈت و گەشەپىتىدانى بىكت.

لسەر ئاستى مللەتان دەمىي نەخشەيەكى دىاركىرى و رىيڭخستى نەبىت ئەو مللەت دى كەفتىت د ئالۋىزىيەدا و ب دورىتى د دەور و بەرئ خوه نا گەپتىت و ب ساناهى دى كەفتىت نەخاسىمە ل ۋى سەردەمىي نوى رىيڭخستن گەلەكە، ئەو وەلاتىن دەليقىنى بىدەت بەرۇزەكە گەش ھەبىت و دویر بىت ز نەخودشىيەن مەزن دەلىقىنى بىدەت بەرنامەيەكى تەقىگر لايىن ئابورى و سیاسى و كومەلايەتى دا ب رەنگەكى بەرفرە چارەسەربىيا ھەمى ئارىشەيان بىكت، بلا دەلىقە بۇ دان و سەناندىن ھەبىت دا دەرگە بەپىتە گرتىن ل بەرامبەرى

زىزەرەتىيەت جڭاڭى

روندىكى خىزانى خو كرە قوربانا خوشتىقىي خو

سەيران شىخو

دېينىت و رژىدبوونا وى زانىن يى بىن مفایىه، بۇ قىن ئىتكىن روندىكى بىن جلگىن ل سەر وى بىتنى ژ مالىن دەركەفت دگمل فەرمانى و چوو و ھەممى ئەندامىن خىزانى ل دويىش خوھىتلان و نەدزانى چ پاشەرۆز ل ھېقىپا وى يە، روزا ئىتكىن يى بۇكىنېنى مالا خسىپى ئەوكىنە د ژۆرا ئەرزاقى قە و بۇ ژۆرا روندىكى يى تايىبەت بىن نېتىن، مەتا فەرمانى بوان نېتىن پەيداكرن .

بەلىنى هەر ل شەقا ئىتكىن قوتان خوار و هاتە راکرن بۇ نەخوشخانى و ھشىيار نەبوبو بودەملىن چەند دەمىزەمیرا، و ژوپى رۈزى حەتا رۆزى ئەققۇر ئىزىانا وى ب قوتان و ناخفتىن كريت و زوركىن ل وى كو لەش فروشىپ بىكەت، يان ژى جەھى وى دناف وى خىزانى دا نىنە ژىلابىن زەلامىن وى و خەسى و تى و دش، و گەلەك جاران ئەم ب شەف دەرىخستىھ ژ مالىن و نەزانىبىيە كىقە بچىت وەل روندىكى ھاتىيە دونيا ل پىش چاقان رەش بۇويە و دەقىت ب ھەر رىتكەكا بىت خو بىتە بەرداڭان ژ زەلامىن خو بىن مەشروب قەخور و ئىقشاريان ژ مالىن دەركەۋىت حەتا سېپىدەھىان دېتىتە مالىن بقوتانا ھەققىشا خو و ئەم دنېتىت، حەتا شەقىنى، ھەر رۆز وەسا دەرباز دېيت، و قەددەغەيە موبایلا بىكار بىنېت بودايىكا خو، يان پشت وى كەتا نېتىنكا بېبىنېت، و دەركەتن قەددەغەيە.....ھەندى.

٢. رۆزىن و جارەكى دى دىزقىت ھەمل و گوت بىن دەرىخستىھ ھەر دەمىكىدا بچىت دەركەمى وەلات بىن ١٥-

و مەرجىتىن بەرداڭان روندىكى ژى ئەم بىن دەرىخستىھ ۴ دەفتەرىن دولارى بىدەت حەتا راز بىت بەرداڭان، چۈنكى ژ نۇ زانىت كو وى چ جاران حەز ژ وى نە كىرىيە، بەلىنى ژېھەر دەۋەلەمەندىيە وى بۇ.

روندىكى دى چاوا ناڭرىن دلىن خو قەمەرىنېت و خو ژ قىن ئارىشا ژىيانى خلاس كەت و پشت بەستن بخۇ وشىانىتىن خو كەت كو بەرداھوامىيە بىدەت ھەرداڭان خو بەرزەبوبى و خىزانى خو كرى قوربانا ھەزكەنەكى سەختە و زەلام چ پوپىتە بىن نا دەت. روندىكى گەلەك پەشىمان بۇويە، بەلىنى بىن مفایىه و بىن پشت و هېتىز ما، بۇ زەلامەكى نە ژەتىرى .

روندىكى كچەكى ۲۵ سالىيە و قوتاپى يە ل سېيى ئاماھى، ژخىزانەكى دەولەمەند، بچوپىك و دەللاڭ مالىن يى دايىك و خوشك و برايە، ئىتكى زېرىپەتىن روندىكى ل دەركەمى وەلاتى بىن خو كاردەر بودەملىن چەند سالا دگمل ئەندامىن خىزانى خو، رۆزەكىن تەلەفونا خىزانى خو كر و گوتە وان من ھەقالەك ھەمە دى ئىتەت دەف وە و دى ھەندەك دىيارىتىن من بۇ وە ئىنېت، ئەم رۆزەتەت و ئەم ھەقالىنى وى گەھشت مالا وان ورۇ نشىكەكى قە كچا مالىن روندىكى دەرگەھ قەكىر و پېشوازىپا مېھشانى خو كر، و دگمل ئىتكى روينىشتن حەتا ئەندامىن مالىن ئاماھەبوبىن، چەند جاران ئەف حالەتە هات دوبارە كرەن حەتا رۆزەكىن ئەمۇي كورى (فەرمانى) داخاز ژ روندىكى كر كو دگمل ئىتكى بىن ھەقالىن ئىتكى و خوشتىقى، روندىكى ب قىن ئىتكى رازى بۇو و ھەممى تىشت ل پىش چاقان تارى بۇو و چ تىشت نەدىت ژ بلى فەرمان و حەزكىندا وى بۇ وى، ئەققىنى پەيپەندىيەن قەكىشا حەتا دەملى سىن سالان، پىشى كو خىزانى روندىكى و برايەن وى بىن حەسىيەن و نەرازىبوبونا خو دان دىيارىن، و بىتايىت برايەن وى ئەمۇي ل دەركەمى وەلاتى، گوت ب چ رەنگى بىت ئەزىز رازى نابىم، چۈنكە ھەقالىنى منه وئەم ب كىتىر تە ناھىتى بىن مەشروب قەخورە و بىكارىن پۈچ رادبىت، تە چ دەقىت دى بۇ تە كەمىن بەم س خو ژ قىن پەيپەندىيە دویر بىكە، بەلىنى بەرۇقازى وى چەندى روندىكى گەلەك ل سەر بىيارا خو يَا رەزد بۇو و گوت ل پىش ئەندامىن ھەردوو خىزانان من ئەققە دەقىت، بىتايىت پىشى جارەكى بىزاقا رەققى كر بۇون بىن ماوى چەند رۆزان، بەلىنى چ تىشت دنابىمەرە وان دا رۇو نەدا بۇو، بەلىنى يَا رەزد بۇول سەر بىيارا خو، بۇ قىن ئىتكى دەمە خىزانى وى وەسا

به للاقترنا قیانی

ب/ ههوار نیروهی

نهایت تو دزانی نهود چی یه هندی تو بدھیت نه بتتنی کیم به ختمه و هر بیت خراب بدھت پاش و بهردف باشین پالبدھت. دیت ژکاریت خراب بدھت پاش و بهردف باشین پالبدھت. هر ئیک ژ مەدزانت کا هەقالینی چەندا پیروزه و چەند هەزى رېزگرتنى یه. گەله ک گوتتین ناقدارا و گوتتین پیشیان بیت هەین ل سەر قى باھتى بۆ نموونه:

- نهایت رېتكى نەدەنە هەقالینی و دلوغانی د زيانا خۇدا، وەکی هندی یه کو رېتكى ژ هەلاتتا هەتافى دگرن.

(سیسیرو)

- باشترين هەقالیت من نهود کەسن کۆ ناقچاھىن وان دەھىرىنه. (قىكتور هوگو)
- دەست و دل ۋەھىرى بۇون گەۋەھەرا هەقالینی یه . (ئوسكار وايلد)
- ھەبۇنا هەقالەكى (ھەقالەكا) راست و دروست ژ هەمى تشتا ب بەھاترە و کیم کەس بیت ب دويش بدھستقە ئىنانا هندى ۋە.
- ھەرەوەکو نەقىنى یا راست يا کیمە (نایابە) وەسا هەقالینى یا راست و دروست ژى يا کیمە. (فرانسوا لارشفوکو)

- نەگەر هەقالى (ھەقالا) تە كەفتە د خەلەتىيەكى دا ژ هەقالىنيا (وى، وى) قە نەبە، چونكى مروف توشى خەلەتى يا دبىت، هندى بىتىي هەقالەكى بخو ئامادە بکە نە ژبۇ مالىيەتى خو. (قىساغورس)

- نهود هەقالیت تە هەین و تە جەريانىدىن ب نىكىت پلاطىنى ب جان و دلى خۇ فە گىریدە. (ولیام شکسپیر)
- هەقالى هەمى كەسا هەقالى چ كەسى نىنە. (ئەرستو) گۇتنىنى پیشیان
- نهود كەسى كول ھەر جەھەكى هەقاللەمەن، دى حەز ژ هەمى جەھا كەت. (چىنى)
- ل دەستپىتىكى بىزە تو هەقالى كى بى، پاشى دا بىزەم كا تو كى يى. (فارسى)
- ل دەمييەت حەوجەيى يى، هەقالیت دروست دەينە نىاسىن. (روماني)

نابىت، بەلكى دووبەرامبەر دبىت يان ژى هيستا پىر؟ نەو قیانە (حەزىتكەن، رەحم، دلوغانى) نەو دلى تە يى هندى بچوپىك نەگەر دەرگەھەن دلى تە يىن شەكرى بىت بۇ هەر ئیک ژ قان تەزى گەھكشانەكى قیانى يا تىدا ھەى. يا سەير و بەرچاڭ نەوهەندى قى قیانى بددەيە هەقال، كەس و كار و ... پىر دبىت هەم ددىن تە دا، بۇ وان و هەم بۇ تە بخو ژى و چ جارا ھەزىنەكە كو دى پىن كیم بى.

ھندى قیان ب دلمەكىن پاك و بۇ باشىن بەھىتە بەلاقىرن يا راستە و چ كىتماتى تىدا نىنە، بەرۇۋاشى خەلک ب چاقىن رەحم و دلوغانى و باشىن و ... بەرېخو دەدەنلى د چاقىن واندا مەزنەر دبىت خودانى وى ھەمى قیانى. ل سەرھەر ئیک ژ مە پىتدەقى يە چەند رېزى ل خۇ دگەرتەن دل بەرامبەرى خۇ ژى بگەيت و ب نەرمى و دلوغانى دگەل واندا ب ئاخفيت و ل دويىدا ب باشى گوھدارى يا ئاخفيتىت وان بکەت، چۈنكى ل وى دەمى دى باوهەرى بخو ھەبۇن ل دەف وان پەيدا بىت و شانا زىيى بخو كەن و بەرامبەر قى چەندى دى پىر حەز ژە مە و ئاخفيتىت مە كەن.

ب قى رېتكى نەم دشىيەن كارتىتكەنلى سەرۋىيانا خۇ و يا وان بکەين، نەو ژى نەوهە كو دى باشترين ھەقال بۇ خۇ و بۇ پاشەرۇقا خۇ پەيدا كەين و بەھايىن ھەقالىنى يا راست و دروست زائىن، ھەرەوەکو نەھەن دەر دەن ديار دەن:

- ۱- باوهەرى و كار پىت كەن باشترين نەگەرتەت پەيدا كەن ھەقالىنى يىن نە :-
- ئەمۇ (ئەوا) خانىيەن دلى وى (وى) پىر بىت ژ دلوغانىنى و ئىمانى، ھېزەكە وەسا يا ب دەستخوچە ئىنای كۆ نە ب تىنی ژ پىستى خويەرەستىن و ژ خۇ رازى بۇونى (دەن بلندىن) دەركەفتى يە و بۇ لايىن بىت دى قە راکىشان بۇ وى يَا ب زەھەمەت نىنە؛ بەلكى ل ژىر قى ھىزا مەزن شىانىت ئەنجامداна بەپىزىرىن كارا بىت هەين.

- ۲- ھەقالىنى يا بەھادار و دروست :-

نهود جورى ھەقالىنى يىن يا بەھادارە كو تىروشكە وى يَا رۇون ل كارىت زيانا كەسى و جفاکى بدهت و دەستقە ئىنانا تمامىي مسوگەر بکەت. ھەقالىنىي بەرپىسيارەتى و سوزەكە گران يا دگەل دا ھەمى و بىتى پەيوندى يا دەرۇونى بەس نىنە، بەلكى پىتدەقى يە دېرەرامبەرى ھەقالا خەمسار نەبى و ھەر تىشتى ژى دېيىنى ل سەر كىستى ھەقالىنىي چاقىت خۇ ژى نەقىنىي و نەگەر ژىرتكا مروفايەتىن دويى بۇو نىشا بده، چونكى ئەنجامىت ھەقالىنىي و پەيوندى بىت كول سەر پايتىت دىنى بەپىزىن، نەقەيە كو كەسى ھەرەوەکو چارەنۋىسى خۇ دەقىت، كەيفخوشى يا ھەقالى خۇ ژى بقىت و بۇ لايىن

راستیه‌ک ژ دیروکا کوردان

ژ بوي خرقه‌کرنا چهندين پيزيانينان ل دوور ديروكا کورد و کوردستانى و گهاندندا وان بو زاروکيت خوشتشى ل دهستپيتكى ل سفر سهميان و قوتاپخانى و نافهندىت راگهاندنى يا فدره کو کاريکەت داكو راستيا ديروكا خو بزانن و ئىك ژ وان سمرکەفتنان کو د ديروكا کوردستانى دا هاتىيە توماركىن شورهشا ئيلونا مەزنه کو د سەرددەمەكى هەرە پىدىقى دا هاتىيە دەست پىتكىن کو گەلى کوردستانى ل ژىر زولم و زورداريا رېتيمىت ئىك ل دووف ئىتكىت وى سەرددەمى يىت ئيراقى دا بۇون و دهاتىه تەپسەركەن.

شورهشا ئيلونى ل روزا ۱۹۶۱/۹/۱۱ و ب رېتەريا بارزانىيى نەمر هاتىه دەستپيتكىن و بو چىسىكا بەرخودانا گەللى مە ول ھەممۇ بازىرىت مەزن و بازىرىت بچۈرۈت و تەۋ گۈندىت کوردستانى لاۋىت خون گەرم چونە ناف رېزىت شورەشى دا و شورەشى دەست كەفيتت مەزن تومار دىرن و ژ وانا چەندىن داستانىت پروي بەرخودان و سەرکەفتەن و شەرتىت مەزن کو دنالا ھەممۇ يان دا پىشىمەرگىت کوردستانى سەرکەفتەن تومار دىرن و ئىك ژ وان سەرکەفتەن ئىت کو شورەشى ب دەستقە ئىنای رېتكەفتەناما ۱۱ ئادارا سالا ۱۹۷۰ ئ بۇو کو رېتىما وى سەرددەمى يىت ئيراقى نەچار بۇوي دان ب مافىت کوردان بىكت و ئۆتونومىيى بىدەتە کوردستانى د وان سالان دا کورد شىيان کار بۇ ئاقاکرنا ھزردە باشا کوردايمىتىن بىكەن و شىيان چەندىن نافەندىت باشىن چاندى و روپەنپىرى دامەزرىين و ب دەھان كوقار و روپۇنامە هاتىنە وەشاندىن، لىت ژ بەرگەن چاقيت رېتىمى ب قان سەرکەفتەن رانمەبۇو و ژ بزاقيت کوردان ب سەرەكتىبا مستەفا بارزانى د ترسان ل ٦ مەھا ئادارى رېتكەفتەنامەكى رەش دنابىمە نېران و ئيراقى دا ل وەلاتىن جەزائىرى دا هاتىه ئىمزاکىن وەھەمى مافىت کوردان ئىتىدى ل ئيراقى دا هاتىنە زەبتىرن و بن پىتى كەن.

ئەرى تو دزانى

- * ل رېتكەفتى ۱۹۷۴/۵/۱۲ شەھيد لەيلا قاسم و ھەقالىت وى ژ لايىن رېتىما بەعسا ھەرفتى قە دەھىنە سيدارەدان.
- * ل روزا ۱۹۴۹/۵/۱۱ بو جارا ئىكىن دەولەتا ئىسرائىيل وەك ئەندام دنالا رېتكخراوا نەتمەيت ئىكىگىرى دا دەھىتە وەرگەتن.
- * تاوهرى ئىقل ئەمۇي کو ل پاريسا پايتەختى فەنسا، ل رېتكەفتى ۱۸۸۹/۵/۶ هاتىه قەكىن.
- * رېتكخراوا خاچا سور يى نېف دەولەتى ل روزا ۱۸۸۱/۵/۲۱ دەھىتە دامەزراىندن.

مایین ڤیتامین (دی D)

ڤیتامین (دی D) ئەوا ب قائیمکرنا ھەستیکیت زاروکان ناقدار و دەھمان دەمدا ھیزا برىقەچۈنى ل نك زاروکى خورت دکەت دنالا ۋەكولینەکى دا ھاتىيە دیارکرن کو ئەف رەنگە ڤیتامينە زاروکان ژ جورى ئىتكىن بىن نەخوشيا شەكرى د پارىزىت، لەوا د ۋەكولىنى دا ھاتىيە دیارکرن و بوبىھ شىرەتكە بى سەميانىت زاروکان کو خوارنىت ب ڤیتامين (دی D) بىدەنە زاروکىت خۇ دا کو ژ ۋەن جورە نەخوشىي قورتال بىن.

فیل

فیل ئىك ژ وان گیانەوەرانە کو ب تىنى دشىت ل سەفر روبيي عمردى بىزىت واتە نەمشىت ل ژېر ئافى بىزىت و دوو جورىن فيلا ھەنە کو ئەو ژى ئەقەنە.

-فیلى ھندى: درېزاهىا ۋەن جورى فیلى ۲ مەتر و ۷۵ سەنتىيمەترن.

-فیلى ئەفرىقى: درېزاهىا ۋەن جورى ژى ۳ مەتر و ۳۵ سەنتىيمەترن و لمبىسىكە درېز يەھى کو ب كونەكى ب دوماھىك دەيت. ژىن بالق بۇونى ل نك فیلى ژ ۲۵ سالىيە دەست پىدىكەت و ل ۵۰ سالىيە ئىدى فیل پىر دېيت.

سنیله

تا نوکه من چ کارتیکرین نیگەتیف ژ وەرزش نەدیتینە پو سەرلایەن خواندن

روشین عەگىد: دەما كۈئەز وەرزش دەم ب راستى هەست ب خوشى و ئازايەتىي دەم.

وەرزش بويە خەمۇن و ھېقى بىر گەلەك كەسان و ژ بەر وى حەمزا گەلەك يا كۈئەز وەرزشى ھەمى گەلەك ژ سنیلان خۇ دەھافىتىنە د ناقا قىنى گورەپانى دا و ل سەر ھەزرا پىشىكەفتەنى دەچنە پىش لەمۇا ئەققۇر سەنیلا خودان شىيان (روشين عەگىد حەمميد) بويە مىھەقانى گوشى سنیله يا كۆفارا سىلاف.

ل دەستپىتىكى روشين باس ژەمزا خۇ يا چونە ناف جىھانى وەرزشى دا دەكتى و دېيىشىت: وەرزش ل جىھانى ب تەرزەكىن گىشتى گەلەك باش يا پىش كەفتى و پىنگاكاپىن ھەرە باش ژى ھاتىنە ھافىتن دا كۆ باشتىر جەھى خۇ بىگرىت، لەمۇا مە رى ئۇ ماف ھەيە كۈئەز بىبىنە خودان وەلاتەكى بەيىز دېياشى وەرزشى دا. و پاشان باس ژ سەربۇرا خۇ يا وەرزشى دەكتى و دېيىشىت كۈئەز بىتىرى ئە سالانە خۇ د ناقا قىنى جىھانى دا دېيىشىت و حەزەكە گەلەك ھەمى ل سەر يارىيا باسكت بولىنى، چونكى ل گورا بۇوچوونا وى تا رادەكى گەلەك باشە د ۋى بىياقى دا.

سىلاف: كىنه پالىدر و ھاندەرتىن تە بوقى كارى و دەما كۈ وەرزشى دەكتى هەست ب چ دەكتى؟

روشين دېيىشىت: ل دەستپىتىكى مالباتا من زېدە يا ھارىكارە بوقى كارى ئەز دەم و دەمل ھندى ژى ماموساتىيەن من گەلەك پىشەقانىن بوقارى من، لىن ناقەشىرىت و دەتكە دىاركەن كۆ جىڭاڭ نەيىن ھارىكارە بوقارى وى، ھەرودسا د پىشكەكە دېتىر يا گوتا خودا دېيىشىت: دەما كۈئەز وەرزشى دەم ب راستى هەست ب خوشى و ئازايەتىي دەم.

سىلاف: دەمل كۆ تو قوتابى و دخوبىنى، باشە تا نوکە قى كارى چ كارتىكىن نەكىرىيە سەر خواندىنا تە؟

روشىنى د بىرسقا پېسيارا مە دا گوت: تا نوکە من چ كارتىكىن نىگەتىف ژ وەرزشى نەدیتىنە بىر ھەمە دەم خواندىنى و ھېقىا من ئەمە كۆ ھەر ھوسا يا بەرددەوام ژى بى بىن كۆ چ تىشىكى ژ دەست بىدەم. ھەرودسا ل دوور پېسيارەكە دېتىر كانى دېتىت ل پاشەرۇزى ھەمە بەرددەوام بىت ل سەر كەنە يارىيەن وەرزشى روشن دېيىشىت: دخوازم بوقەمۇو ژيانا خۇ ئەز وەرزشى بىكەم لەمۇا داخازا من ئەمە كۆ ل كولىيغا وەرزشى بەرددەوامىيە بىدەمە خواندىنا خۇ.

ڙن چ ڙ هه ڦئيني خو دخوازيت؟

هه ڦئينا خو.

٣. ده ما کو ئهو دکته گري تو ب دهستين خو روندکيتن وئي پاقثر بکه چونکي ئه ڦئه جوانترین جوري ھمز ڙئي کرنی يه.

٤. بيڻه وئي (ھمز ڙئه دکه) ئه گهر خو يا توره ڙئي بيت و همر ز، يكا دئ ئارام بيت و دئ همest ب ئاراميي کهت و هندهک جاران ڙئي دئ تيکه لى وان همestين ته ڙئي بيت.

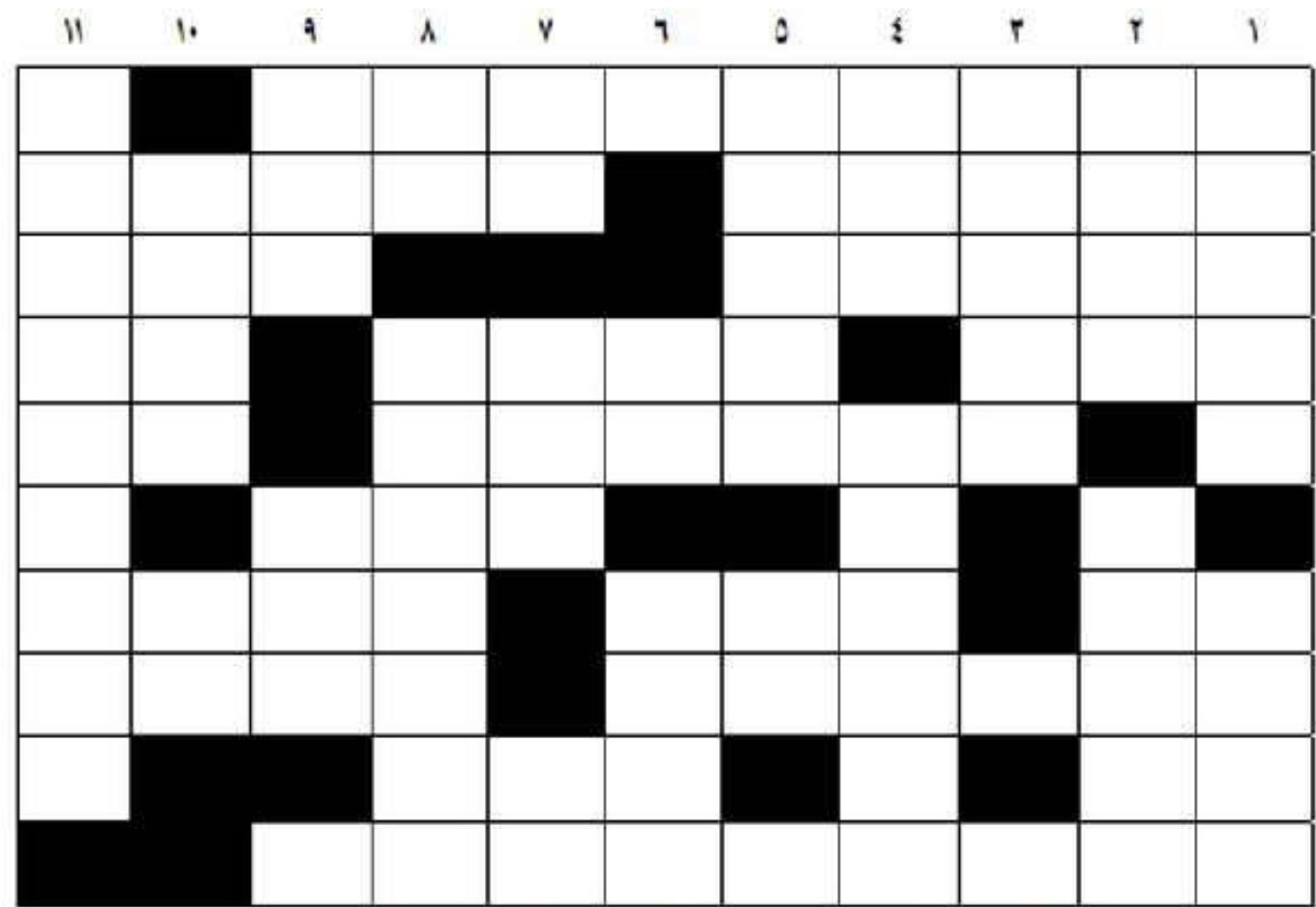
٥. دهستين وئي جارجara ماچي بکه و وسا بزانه کو ئه ڦئه نيءعمه ته کا خوديييه و ل وئي ده مي دئ هه ڦئينا ته همest کهت کو کمه سکا تايي به ته ل نک ته و کمس نينه کو ململانا وئي بکهت.

ڙنئي ھزا ل سمر پيئنج تشتان هئي هه ڦئيني وئي بو بکهت و چيئديبيت د ڙيانا هه ڦيپهش دا ڙئي همر هه مسوو زدلام همest ب وان تشتان نه کمن و ئهو ڙئي چهند تشتکيin رومانسيينه:

١. دهستين هه ڦئينا خو بکه د ناف دهستين خو دا ئه ڦجا ئه ڦي چهند ب بههانا هه لکه فته کي بيت يان نه بهس ئه ڦي کاره دئ همest کي ئارام ل نک هه ڦئينا ته پهيدا کهت.

٢. ده ما کو پرچا وئي دکه ڦيته سمر ديمى وئي، ل وئي ده مي تو ب دهستين خو دا ڦيئن پرچا وئي راکه چونکي ئه ڦئه ده ڦيته راما نا وئي چهندئ کو تو گلهک گرنگيي ده يه.

بهرهه فکرنا کامی گوهمرزی kamiguherzi@hotmail.com

په یشین هه قدوو بر

- ۱ - پایتهختن ولاتنی جامایکا .
- ۲ - لیگمه (ب) - ترسیا ب زارافن سورانی (ب) + پیتهک .
- ۳ - دادگهه کا نیف دهوله تیبیه - ناف دهیتی .
- ۴ - سئ پیت ز « خاقیار » - زیره ک - دهسپیک و دوماهیا « ریال » .
- ۵ - گوند + پیتهک - بهروغاشیا « نیر » (ب) .
- ۶ - جوتیار دکولن .
- ۷ - دهسپیک و دوماهیا « کاکا » .
- ۸ - ل دویفیکدا رادوهستن (ب) - پیتهک + نیچیر (ب) .
- ۹ - مینا ههفن - وده ب زمانی فارسی (ب) .
- ۱۰ - بازتره کن ئەلمانیا يه .

پیتهک - نیچیر (ب) .

- ۵ - کورتکرنا نافنی « ئیبراھیم » (ب) + پیتهک - بیدنگ ب زارافن سورانی (ب) .
- ۶ - مینا ههفن - نەتموھیه کن (ب) .
- ۷ - نیشانین نەخوشبوئینه - سئ پیت ز « بارتیز » - ئەم ب زمانی ئېنگلیزی (ب) .
- ۸ - ئاف ب زمانی ترکی (ب) - بى سوز (ب) + پیتهک .
- ۹ - بهروغاشی ئینان - سئ پیت ز « زیره قان » .
- ۱۰ - دسەردەمی کەقنداد بۈشە بکار دئینا + پیتهک - مینا ههفن .
- ۱۱ - فەیلەسوفەکى نافدارى جىهانى بۇو .

- ۱ - بازترکەکى دەشمەرا سلیمانیي يه - ب وئ پىتكى شقانى پەزى گازى سەدى دكەت (ب) .
- ۲ - « قالا » ب زمانی عمرەبى (ب) - خوارنه کا گىايىھە ل چىا شىن دېيت (ب) .
- ۳ - ناقەکى كورانىيە .
- ۴ - « ھاک » (ت) - « نەرازى » ب زارافن سورانى (ب) .

بوجورج

کافر: ۳/۲۲ - ۷/۲۳

دى هزىت تەھينه نویى كىرن پىشتى د نەزمونەكا باش و يا دژوار را دەربازىدىي نەقە ۋى دى تەھاندەت كۆپتە تو بەرەف پىشىھە بچى.

ڙ دەستىكەفتىن خو نەترسە دى تە باشترين ھارىكار ھەبن بۇ هەندى دى بەختەمودرىن ب دەست خوقە ئىنى، دوو دلىن بەرامبەر ئەشقىنا پاڭز ب كار ئەتىنە.

گىا: ۲/۲۱ - ۸/۲۳

شىر: ۷/۲۳ - ۸/۲۳
ب سەرددەريا خو يا چاك تو دشىنى باشترين كەمسا ل دور خو كومقە بکەيى نەقە باشه بوتە كۆ دەقىن هەيىن دا ھەست ب ئالۇزىدا درونى ئەكمىي، بېئىلە دگەل ھەندەك خەونىن خو بىزى .

داھاتىن خو ھەميي ئەممەزىخە، چونكى دى پەيوەندىيەت تە لاواز كەت، دگەل دەرۋىبەرە، ھەڤالىنلىن ب پىرۇزى وەرىگەرە.

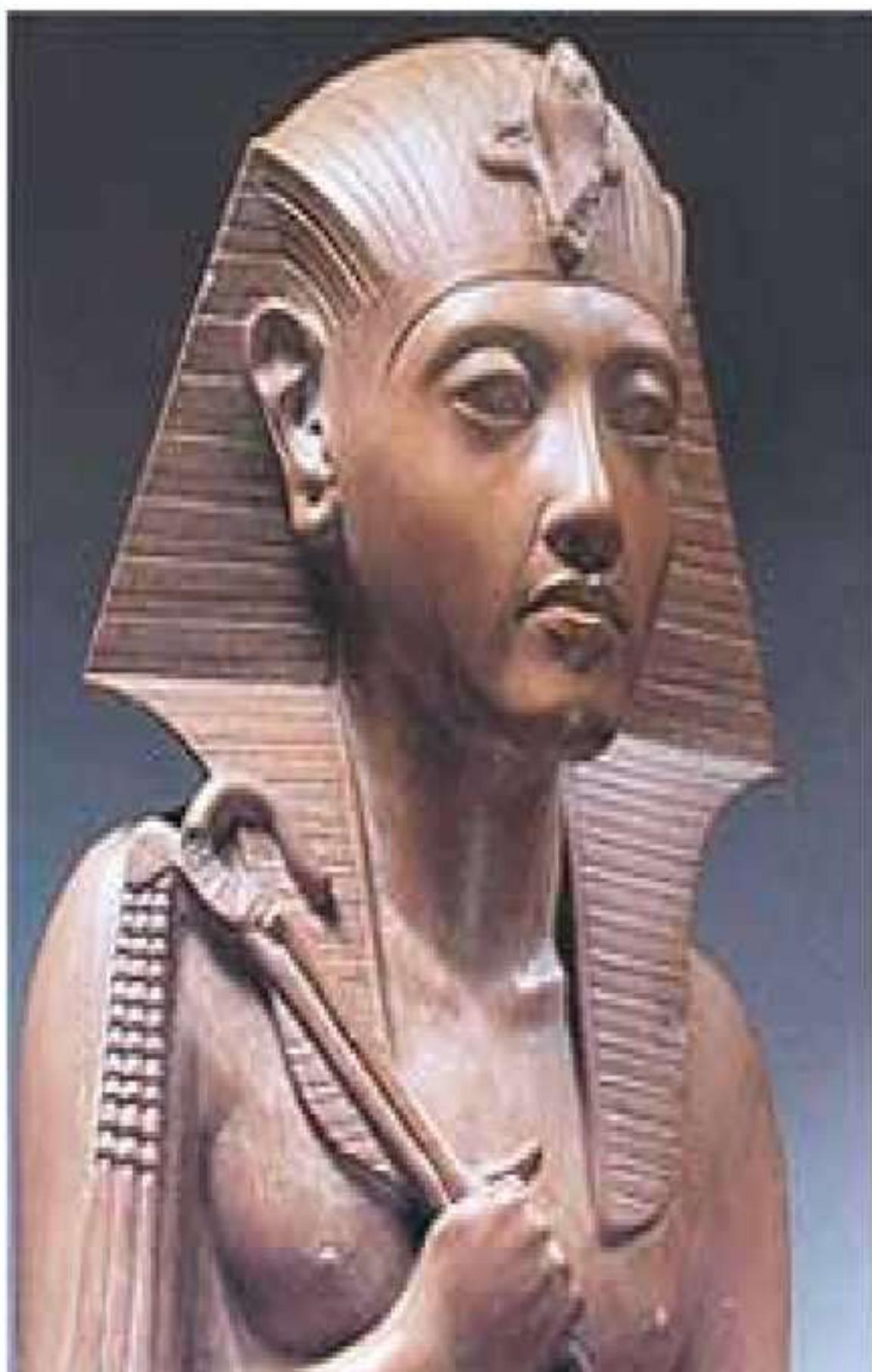
جىعك: ۲/۲۱ - ۹/۲۳

ھەست كىرن ب ھەندەك بابەتىن گۈنگ ل دەف خوشتشى دى ھەفسەنەيا ئەقىندا و تىكىدت ئەقە يا باشه پىشتى پىنگەھەشتىن بھېتە ئەنچام دان، پىشىكەفتىن سەنورىت خو بىت ھەين نە بەرزىتە.

نەھىلە بۇ دەرۋىبەرە دىيار بکەيى كۆ بەختەمودريا تەھاتىي ئەشىرىن دەستا ڙ ھەندەك بابەتىن ئالۇز بکىشە دى سەركەفى دېزىانى دا.

ئەخناتوون شاعير بولۇشقا

و: رەقەند گوھەرزى

جىهان ، شارستانىيەتا مسرى ب رىكا كومەك دىمەنلىك شارستانى دىبىنیت . وەكى ئەندازىيارىا كۆچك و تەلاران يان شاردازىيا وان دېيشىمۇ كارىن واندا ، يان دىتتا نېيىسىنا ھېروغلىيفى يا كەفن ، ئەقەھەمى كومەك دىكىيەمىتتەنە سەلمىنەرن بولۇشقا مازن كۆھەتا نوکە زى دنيا يان پىن سەرسامە ، دگەل ھندى فيرۇھەونىا رولەكىن كاتىكەر ھەبۇ دەھەدەب و ھونەر و رەوشەنبىرىا جودا جودا دا . بەلىن ھەتا نوکە قەكۈلىنى نەشىيانە وان ھەمى گەنجىنا بېيىن و دىيار بىكەن ، بىتنى پەيكەرەك نەبىيت كو دىيار دكەت فيرۇھەونىا چەند گەنگى يادايدە خوينىن و نېيىسىنى دشارستانىيەتا فيرۇھەونىنەن كەفندى ، دگەل چەند ئالەتكەن موزىكى . ژىلى وان وىتەيىن دىوارى يېتىن وىتەيىن سەماکىن و ستران گوتىنى نىشان دان . بەلىن ب ناف و دەنگىتىن كەس دناف ئەدەبىياتا فيرۇھەونىدا كو گەنگى ب شىعەر و فەلسەفى داي فيرۇھەونى ناقدار (ئەخناتوون) بولۇشقا ، كو كەس كەكتى زاھدو خودان بىرۇباوەر و فەيلەسوف و خودان تىرامان بولۇشقا ، كو سرود و شىعەرىن خول سەر بەرى و دىوار و پەيكەرا دېيىسىن و دكولان و ب درىزاھيا مېشۇوپىا فيرۇھەونىا . بەلىن ھەتانوکە بەشكى كەلەكى كېم نەبن كو ب نەبۇن دەھىنە حسابىكىن .

زېيدەر ئىنترنېت

پىرس ئامىدى

گىسك: ۱۰/۲۳ - ۱۰/۲۴

شانسىن تە دى پىتل ۋەن ھەيىقىن ل گەل تە دا كار كەت، گەلەك نەمەنلىك چاڭھەر ئەندەك تىشان نەگەر ناھىنە ئەنچام دان، خۇز ئەھىنەن درەو بېيارىزە.

سەفتىل: ۱۰/۲۴ - ۱۰/۲۵

دى د كاودانەكى نۇى دا ئى ئەھىنە دى تە پارىزىت ژەنەدەك نارىشەيىن كەھن، تىشىن پىرۇز ل دەف خۇ باش بېاريزە.

نەھەنگ: ۱۰/۲۵ - ۱۰/۲۶

دى دگەشتەكى دا سەركەفتەكىن ب دەست خوقە ئىنى، بەلى نەھىلە بېيىتە نەگەر ئەرداچۇونى، چونكى دى كارىت تە ھىنە تىك شىلان.

مېھە تەرازى: ۹/۲۴ - ۹/۲۵

ددەستتا ژ چوپىن خۇ بەرنەدە بلا رەخنە ل تە بەن ئەگىتن، چونكى مضاين تە يېن تىدا ھەپى و دى پىتە بەردەن جىهاندا پېشىكەفتىنلىقى تەنەنەن ئەنلىك نىزىيەتلىك خوشىا گىانى دېبى.

دويپىشك: ۱۰/۲۴ - ۱۰/۲۵

ھەستىكىن ب ھەندەك ئارىشان كارىن تە ھىلائىنە ھەلاوېستى، پىشتا خۇ بىدە وان كەمسا ئەھۋىن بەحسا تە دكەن، چونكى تو ل پېشىيا وانى.

كەفال: ۱۰/۲۵ - ۱۰/۲۶

دەھىت ھەندەك ژ چوپىن خۇ ب گوھورى دا باشتىرىن رىك ل داھاتى ل بەرسىنگى ۋەن، بارى دەرونى نەگەر نەھىنە چارەكىن ئارىشىن تە ئالۇزترلى دكەن.

شى ستيرى جيهانى بنياسە

ھيلاري داف

پيرس ئامېيدى

ستيرى ناقدارا جيهانى ياشى ھزمارى «ھيلاري اوسمارد داف» دەستيير و سترانبىزى ناقدارا جيهانى ياشى ھەمېرىكى ل ويلايدتا تكساس ل رىتكەفتى (1987/9/28) ھاتىئە ل سەر دونيايىن، دەستپېتىكا وئى بو كارىن ھونھرى دىزقىيت بو سالا 1997 «ئى و تا نوکە يابەرداۋامە ب تايىمەت پشتى پشىدارى د زنجىرە يادراما يىيا ب ناھىيە «خىزان» دا كرى كوشەركەفتىنەكا باش ب دەست خۇقە ئىنلەي، لەوا ئەقە دېيتە ئەگەردەك كۈداخازى ل سەر وئى يازىندا بىيىت و تا نوکە شىايە پشىدارىن د 28 فلمان دا بىكەت. ل دوور كارىن وئى بىيىت ھونھرى ستران گوتىنى بەرداۋام سەركەفتى بۇويىنە و تانوکە شىايە شەش ئەلبومىن سترانا بەرھەم بىيىت و ھەمى زىب ستابىلىت روك و پوب گوتىنى كۈھزەكە باش ھەيە دەكتىنا قان سترانان دا. ناھىرى پشتى چەندىن سالىئەن سەركەفتىنى شىايە چەندىن خەلاتىن گرانبەها بىيىت ئەمېرىكى و بىيىت جيهانى وەرىگىرت، دەھەردوو بوارىت كاركىنى دا، ل دوور بارى وى بىي خىزانى نوکە ژيانا خو ياخەقىنى دەگەل يارىكەرىن ناقدارى يارىيا هوكتى ((مايك كومرى)) و ھەردىگەل ھندى بەرى ھەيقەكتى بۇينە دەيك و بایىت زاروکەكى و دېيتە ئىتكەم شوبىكىدا فەرمى ياشى دەگەل كورەكى، لەوا زېھر ژايىك بۇونەكە نوئى زىب ئاھەنگەكە مەزن ساز كر.

بۇچى دەستەلات دەدەستى حزباندا نەبىت؟

خالد دېرىھىش

ئىك ژ دروشمىت فەجوى و هەرددەميت وان كەس و ئالىيان يى خۇزى دەرقەي دەستەلاتنى دېين، دېيرىن دەقىت كەسيت بى ئالى و دوور ژەيىز و حزبىت سىاسى وەلاتى ب رىقە بىهەن و دەستەلات بىھەقىتە دەدەستىت وان دا، داكو د دوور بن ژ ئارمانج و ئەجندايىت ھىز و حزبىت سىاسى بى ئەو وەسا ھزرا خو بى خەللىكى ديار دكەن، ئەگەر حوكىمدارى كەفتە دەدەستى كەسيت سەربخۇ و بى ئالى دا، ھنگى دى رەشا وەلاتى كەلەك ب باشى ب رىقە چىت و دەستەلات دى ژ پاوانكرى دوور كەفتەت و كەل دى ب ساناهى دەستەلاتداران گوھوريت.

دېيت ھندهك ژقان تىكەھان ددرrostت بن و جەھى خو دناڭ ژيانا سىاسى دا بىگرن، بەلىن ئەگەر ب كورتى چاۋەكى ب دېروكَا جىهانى دا بىگىرین، دى بىنин ھەر ل دەستپىكى چىبۇنا ھوز و قەبىلە و دەولەتان، تاكو دەولەتا سەرددەم، ھەر دەستەلاتەكَا بى پشتەقانى و ھارىكاريا ھىزەكَا باش نە بوي، ھەر زوى ھەرفتىيە و نە شىايە وەلاتى ب رىقە بىھەت و بى دەممەكى كەلەك كىم و كورت كەفتىيە و ل دويىدا زى بويە شەرمىزرا جىڭاڭى خو چونكە ھەمى دەمان ھەقدۈزۈت دەستەلاتى دەمشەنە و ل وى دەمى زى ئەگەر ھىزەكَا باش ل پشت نەبىت، بىكۈمان ژنان چۈون و نەمان دى بەھرا وى بىت.

ھەلبەت ئەڭ دروشمى وان كەس و ئالىيان، ب دېيتنا مە ب تىنى بى راكىشاندا دلىنيا خەلکى يە و ب قى رىكى وان دەقىت دەستەلاتى ل بەرچاقىت خەلکى رەش بىھەن و دىسان ھەرب قى رىكى وان دەقىت خو بىگەھىن دەستەلاتى، و پى نەقىت ئەقە ئىك ژ ئالاقىت ئالىيىت دەرقەي دەستەلاتى يە و ئەم دوى باوھىرى دايىنە كۆ ئەو باش قى تىكەھى تىدگەھن و دزانن، و ئەو زى دزانن ل قى سەرددەمى چ دەستەلات نەشىن بى كۆ ھىزەكَا مەزن ل پشت بىت وەلاتى خو ب رىقە بىھەن...

ب دېيتنا مە دەمى ھندى چويە كۆ خەلک ب ۋان دروشمان بھىتە سەرداپىن و خاپاندىن، چونكە ھەمى كەس دزانن كۆل ھەمى جىهانى حزب و ھىزىت سىاسى دەستەلاتى ب دەستى خودىگەن و وەلاتى ب رىقە دېن، چونكە حزب و ئالىيىت سىاسى ھەر ژەنافىت وى خەلکى پەيدا بويىنە و ئارمانجىت وان زى ھەر خزمەتكىندا وى خەلکى يە.

Hijmar (69) kanûna Dwuê 2012

Kovareka heyyane ya rewşenbirî giştîye li Amêdiyê derdikevît

بازیزی ته توان - باکووری کوردستانی